ମୁକ୍ତିଦେବଙ୍କ
ମନରୁ ଯେତେ ଆଶା

ମନର ଯେତେ ଆଶା

ଶୁକଦେବ ସାହୁ

ପ୍ରକାଶକ

ପ୍ରକାଶ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର

କଲେଜ ରୋଡ଼, କଟକ-୩

ପ୍ରକାଶକ
ପ୍ରକାଶ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର
କଲେଜ ରୋଡ଼
କଟକ—୩

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ୍ଟ ରୂପକାର
ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ କାନୁନ୍‌ଗୋ

କଥାବସ୍ତୁ ମୁଦ୍ରଣ
—ଜୟଶ୍ରୀ ପ୍ରେସ—
କଟକ—୧

ମୂଲ୍ୟ ଏକଟଙ୍କା ବାରଅଣା

ଲେଖକଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ

ଉପନ୍ୟାସ

ନବଜନ୍ମ
ଖସଡ଼ା ପଥରେ
ପରବାସୀ
ଝଡ଼ ଓ ଝରାଫୁଲ
ବିଦେଶ ବାହୁଡ଼ା
ମନହରଣୀ ଭାବେ

ପ୍ରକାଶ ମୁଖୀ

କଥାକେତୋଟି
ପ୍ରିୟା ଓ ପରକୀୟା
ଦିଗନ୍ତ
କପୋତ କପୋତୀ

ଶୁକଦେବ ସାହୁଙ୍କ "ମନର ଯେତେ ଆଶା" ମୂଳରେ ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଜୀବନ ଦର୍ଶନ ନଥିଲା ପରି ମନେ ହୁଏ, ଅଥଚ ଅତି ସାଧାରଣ ଘଟଣାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର, ତରଳ ଓ କମନୀୟ ଚିତ୍ରଣ ଦ୍ୱାରା ଲେଖକ ନିଶ୍ଚେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲେଖନୀର ପରିଚୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଭାଷା ଅତି ସ୍ୱାଭାବିକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭାବ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସହଜ । ବର୍ଣ୍ଣନା ସାଙ୍ଗରେ ସାମୟିକ ଘଟଣାକୁ ଖାପ ଖାଇବା ଭଳି ଅତି ସାଧାରଣ ତୁଳନା ବଡ଼ ମନୋରମ ଓ ମନରଞ୍ଜକ ମଧ୍ୟ ।

"ଈଗର"

ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଔପନ୍ୟାସିକ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କାଳନ୍ଦୀଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କୁ

ଆନ୍ତରିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିବେଦନ ।

ଜୀବନଟା କି ଅକୁଳ ନୟନରେଗୃହ୍ନିଁବା

କୁଟୀରେ ଏକା ବସି ଉଦାସ ଗୀତ ନିତ ଗାଇବା

ପାଗଳ ବେଶ ସାଜି

ଛିନ୍ନ ଧନ ଆଜି

ଉଦାସେ କହିପାଏ ଯାହାକୁ ଖୋଜୁ ସେ ତୋ କାହିଁବା ?

—ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ

✻ ଏକ ✻

ଭୋଦୁଅର ଭରା ଶରତ ।

ନଈ ସେପାଖିରେ କାଶଫୁଲର ହସ ସହିତ ହସ ମିଳାଇ ଏ ପାଖିରେ କହ୍ଲି ଫୁଲର ହସି ଉଠିଲାଣି । କୁଆଡ଼ର ଏ ପବନଟା ବହି ଆସି ମନରେ ଗୋଟାଏ କି ନୂଆ ନିଶା ଲଗାଇ ଦେଉଥାଏ । କୋଉ ଅଜଣା ଭାବନାରେ ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ମୋର ତଳେ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ମନଟା ଯାଇ କୋଉ ଦୂର ପବନରେ ଉଡୁଥାଏ ।

ସେପାଖ ଘରୁ ବୋଉ ଡାକିଲା, ମାତ୍ର 'ଭଜା' ଭଜା ସରିଲା । ବୋଉ ଡାକ ଶୁଣି କଡ଼ାକୁ ଅନାଇଲା ବେଳକୁ ଭଜାଗୁଡ଼ା ପୋଡ଼ି ଗଲାଣି । ତରବରରେ ଚୁଲି ଉପରୁ କଡ଼ାଟା ଓହ୍ଲାଇ ଭଜାଗୁଡ଼ା କାଢ଼ି ପକାଇଲି । ବୋଉ ସେତିକି ବେଳେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା ।

ବୋଉକୁ ଦେଖି ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଗଲା ମୋର । କଡ଼ାକୁ ଅନାଇ ବୋଉ କହିଲା, କଣେ କଣ କରୁଥିଲୁକି ଭଜା ଗୁଡ଼ାକ ପୋଡ଼ି ଅଙ୍ଗାର ହୋଇଗଲାଣି । ତୁନି ହୋଇ ମୁଁ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଛିଡ଼ା ହେଲି । ବୋଉ କହିଲା, ଏତେ ଝିଅଟାଏ ହେଲୁଣି—ଏଯାଏ ଟିକିଏ ରାନ୍ଧ ବାଢ଼ି ଶିଖିଲୁ ନାହିଁ, ଆଉ ବାହାହେଲେ ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କୁ ରାନ୍ଧି ବାଢ଼ି କେମିତି ପରସିବୁ ମ !

କା ଉପରେ ରାଗୁଚ ମାଉସୀ ? ପରିଚିତ ଗଳା ସ୍ୱର ଶୁଣି ଅନାଇଲି ଦେବଭାଇ ହସି ହସି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଛନ୍ତି । ଦେବ ଭାଇଙ୍କି ଦେଖି ବୋଉ ରାଗଟା ପାଣି ପରି ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା । ହସି ହସି କହିଲା ଏହି ମାଳ ଉପରେ । ଏତେ ଝିଅଟାଏ ହେଲାଣି— ଟିକିଏ ରାନ୍ଧ ବାଢ଼ିବ ଆସୁନି । ଭଜା ଭାଜିବାକୁ ପଠାଇଲି ସେ ଭଜାଗୁଡ଼ା ସବୁ ପୋଡ଼ି ଦେଇଚି । ଭାତ ଗାଳିବାକୁ ଦିନେ କହିଲି ସେ—ଭାତ ଗାଳୁ ଗାଳୁ ହାତ ଗୋଟାକ ଫୁଟୁକା କରି- ଦେଲା । ବାହା ହେଲେ ସେ କଣ କେମିତି କରିବ ସେଇ କଥା ତାକୁ ପଚାରୁଥିଲି ।

ବାହାହେଲେ ସବୁ ଠିକ ହୋଇଯିବ ମାଉସୀ । ତା ପାଇଁ କାହିଁକି ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଦେବଭାଇ କଥା ଶୁଣି ବୋଉ କହିଲା, ନା ଦେବ, ତାକୁ ଖାଲି ମୁହଁ ଦେଲାରୁ ସେ ସେମିତି ହେଉଚି । ବାପତ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ—ମୁଁ ଯଦି ଟିକିଏ ଅଡ଼ଟି ବସିଲି ଓଲଟି ସେ ମୋ ଉପରେ ବିଗିଡ଼ି ଝିଅ ପକ୍ଷ ନେବେ । ଦେବଭାଇ ହସି ହସି କହିଲେ ମାଉସି ଏଠି ଦିନା ଫାଙ୍କି ମାରି ବୁଲୁଚି—ଶାଶୁଘରେ କଣ କେମିତି କରିବ । କେମିତି କଲେ ଯେତେବେଳେ ଦୁମ୍ ଦୁମ୍

ମାଡ଼ ବସିବ, ସବୁ ବେଳେ ଦ୍ୱିଧା ହୋଇ ଯିବନାକ । ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଭାରି ହସ ଲାଗିଲା । ମୁହଁରେ ଲୁଗା ଦେଇ ବହେ ହସିଲି । ମନ ହେଲା କହି ଦେବାକୁ ଦେବଭାଇ ତମକୁ ଭଲ ଲୋକ କରିବାକୁ ଆମେ ଜଣେ ଡାକିଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ବୋଉ ସାମନାରେ ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲିଲା ନାହିଁ ।

ବୋଉ କହିଲା, ଯା, ଦେବଭାଇ ପରା ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ସେ ଘରକୁ ଡାକି ନେଇ ଯା । ବସାଇଥିବୁ—ମୁଁ ପଛରେ ଯାଉଛି । ଦେବ ଭାଇଙ୍କୁ ଡାକି ଏ ଘରକୁ ଆସିଲି ଖଟ ଉପରେ ସତରଞ୍ଜିଟା ବିଛାଇ ଦେଲି । ଟିକିଏ ଲାଜଡ଼ ଦେବଭାଇ ଆସିଲେ । ମୁହଁରେ ହସ—ଆଖିରେ ଆବେଗ । ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇବାକୁ ମୋତେ ଭାରି ଲାଜ ମାଡ଼ୁ ଥାଏ । କହିଲି, ଦେବଭାଇ ବସ । ସେ ମୁରୁକି ହସା ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । କହିଲେ, ମାଲା ଏତୁଟାଏତ ହେଲୁଣି । ବୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧି ଆଉ କେବେ ହେବ, ପୁଅ ଝିଅର ମା ହେଲେ ନାଁ କଣ । ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୁହଁଟା ମୋର ଲାଜରେ ପୋଡ଼ିଗଲା । ବାହାରକୁ ପଳାଇ ଆସିବାକୁ ବସିଲି । ସେ ଡାକିଲେ, ମାଲା ଶୁଣି । ନ ଶୁଣିଲା ପରି ଚାଲି ଆସିଲି ଦି' ପାହଣ୍ଡ । ସେ କହିଲେ, ତୋ ଶାଶୁ ଶଶୁର ରାଣ ମାଲା ଶୁଣ । ଚିଡ଼ି ମାଡ଼ିଲା । ପଳାଇ ଆସିବାକୁ ବସିଲି । ଦୁଆରବନ୍ଧ ନ ଡେଇଁଛି ପୁଣି ପଛରୁ କହିଲେ, ମାଲା ତୋ ଦେବଭାଇ ରାଣ, ଶୁଣ । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଛିଡ଼ା ହେଲି । ଆଗକୁ ପାଦ ଚଳିଲା ନାହିଁ । କହିଲି, ଦେବଭାଇ ରାଣ ପକାଇବତ ଆଉ ଦିନେ ତମ ପାଖ ମାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ ଏତେ ଲୋଭ କେବେଠୁ ହେଲା । ତୋ ଶାଶୁ ଶଶୁର ହେଲା

ନାହିଁ—ମୁଁ ହେଲି । ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ନ ହସି ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋ ହାତକୁ ଧରି କତକ୍କା ଟାଣି ନେଲେ । କହିଲେ, ମାଳ ନୀଳ ଆକାଶର ଦରିଆ ବୁକୁରେ ପହଁରି ପହଁରି ଧଳା ବଗ ପକ୍ଷୀ ଲହଡ଼ି କାଟି ଗଲେ ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ—ସେମିତି ତୋର ମୁହଁଟି ସୁନ୍ଦର—ଭାରି ସୁନ୍ଦର । କହିଲି ଦେବଭାଇ କୁଆଡ଼େ ଥାଅ ମାସେ ପନ୍ଦର ଦିନରେ ଥରେ ଆସି ଇମିତିକା ଖାଲି ମନରଖା କଥା କୁହ । ମୋତେ ସେ ଗୁଡ଼ା ଭଲ ଲାଗୁନି । ଯାଉଛି—ତମେ ବସ । ଚାଲି ଆସିଲି । ଯେତେ ଡାକିଲେ ଶୁଣିଲି ନାହିଁ ।

ଏ ଘରେ ଆସି ବୋଉ କାତରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ରନ୍ଧାବଢ଼ା ସରିଥିଲା । ବୋଉ କହିଲା, ଯାଲେ ମାଳ ଦେବ ଭାଇଙ୍କି ଡାକିଆଣ । ଦିହେଁ ସାଙ୍ଗ ହେଇ ଦି'ଟା ଖାଇଦେବ । ବୋଉ କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଆସନ ପକାଇ ପାଣି ଦି' ଗିଲାସ ଥୋଇ; ଗଲି ଦେବ ଭାଇଙ୍କି ଡାକିବାକୁ ।

ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଦେବଭାଇ ନାହାଁନ୍ତି । ଭାବିଲି ତାଙ୍କ ଡାକ ନ ଶୁଣି ଚାଲି ଆସିଲି ବୋଲି ବୋଧହୁଏ ଢୋଷା ହେଇ ପଳାଇଛନ୍ତି । ମନର ସବୁ ସରାଗ ମୋର ମଉଳି ଗଲା । ଜାଣି ନ ଥିଲି ଇମିତି ଟିକକ କଥାରେ ସେ ଢୋଷା ହୋଇ ଚାଲିଯିବେ ବୋଲି । ମନଟା ମୋର ଦେବଭାଇଙ୍କ ବିହୁନରେ ନୀରବରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ହୃଦୟରେ ତା'ର କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଖେଳିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବୋଉ ପଚାରିଲା, ଦେବ ଆସିଲା ନାହିଁ କି ? କହିଲି, ଚାଲି ଗଲେଣି । ବୋଉ କହିଲା, କାହିଁକି ତୁ ଅଟକାଇଲୁ ନାହିଁ ମାଁ କଣ ?

❋ ଗୁରି ❋

କହୁଲି, ଅଟକାଇଲେ କଣ ହେବ ବୋଉ, ବଡ଼ଲୋକ ସେ ସବୁବେଳେ ଗର୍ବ ଧରନ୍ତା କଣ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ । ଆସିଥିଲେ ଖୁସିରେ—ଚାଲିଗଲେ ସେମିତି ଖୁସିରେ । ବୋଉ କିଛି ନ ବୁଝି ଗାଲ ଉପରେ ଉଦରେ ଭାସି କହୁଲା, ନାଁ ହେବ ଆମର ସେମିତିକା ପିଲା ନୁହେଁ ।

✻ ଦୁଇ ✻

ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲା—ଚୁରେଷ୍ଟି ଦିନ । ସେଦିନ ଆକାଶରେ ତୋର ଜହ୍ନଟି କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ । ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ହୋଇ ଆକାଶରେ ଶତ ତାରା ଦୀପାଳି ଜାଳି ଜଗୁଥାଏ । ଧୀର ପବନରେ ଦୋହଲି ଦୋହଲି ବଉଦ ନଉକାଗୁଡ଼ା ଭାସି ଚାଲୁଥାଏ ସରଗ ଦରିଆରେ । ଆମ ବାଡ଼ିରେ ଜହ୍ନି ଫୁଲ ଗୁଡ଼ା ଫୁଟି ଉଠିଥାଏ କେତେ କେଜାଣି—ପାଖୁଡ଼ାରେ ତାର ସବୁଠୁ ବେଶି ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ । ସେଇଥିପାଇଁ ରୂପ ଗଉରବ ନେଇ ସେ ହସି ହସି ଲେଉଟି ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ନିଥର ଆକାଶରେ ଦଳ ଛଡ଼ା ବଗୁଲିଟା ଡାକିଗଲା କର୍‌ର କର୍‌ର । ସେଇଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ସରଗର ଶୋଭା ଦେଖୁଚି, ଏତିକିବେଳେ ପଛରୁ କିଏ ଆଖି ଦି'ଟା ବୁଜି ଧରିଲା । ଭାବିଲି ଦେବଭାଇତ

ନୁହନ୍ତି—ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ଝରଣା । କହିଲି, ଝରଣା ଆଖି ଖୋଲ୍ । ସେ ହାତ ଛାଡ଼ି କରି ଖିରି ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । କହିଲା, କାଲୋ ଟୋକି ଭାରି କାହ୍ନୁଁଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ଗଦ ଗଦ । ସେ କହିଲା, ଆଉ କଣ ଖାଲି ତୋର ଘର ଘର କଣରେ ମୁହଁ ଶୁଖେଇ ବସିବ । ଟିକିଏ ହସିବ ନାହିଁ । କହିଲି, ହଁଲେ ଝରଣା ତୁ କଣ କହୁଛୁ—ବୟସ ତ ତୋତେ କଣାଇ ଦେଉଛି । ଏଇଟା ତୋର ଗୁଣ ନୁହେଁ—ତୋର ବୟସର ଗୁଣ । କା ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଛୁ କାଲୋ ଟୋକୀ ।

ପ୍ରେମ କଥା ଶୁଣି ଝରଣା ମୋତେ କଟମଟ ହୋଇ ଅନାଇଲା । କହିଲା, କାଲୋ ଟୋକୀ ପ୍ରେମ, ବୟସର ଗୁଣ, ଭାରି ତ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହୁଛୁ । କା କତିରୁ ଏ ସବୁ ଶିଖିଛୁ କାଲୋ । ଟୋକୀ ବୁଢ଼ି ବୁଝ ପାଣି ପିଉଛି । ଝରଣା କଥା ଶୁଣି ମୋତେ ଭାରି ହସ ମାଡ଼ିଲା । ହସି ହସି ପଚାରିଲି, ଆଲୋ ପୋଡ଼ା ମୁହିଁ ଏତେ ଦିନଯାଏ ଥିଲୁ କେଉଁଠି ? ଝରଣା କହିଲା, ଦେହ ଦେହ ସବୁ ଭଲ ନ ଥିଲା । ଛାଡ଼ ଆସନ୍ତି କିପରି ! ପଚାରିଲି, ଦେବଭାଇ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ନାଁ କଟକରେ । ଝରଣା କହିଲା, ନାଁ ଭାଇ ତ ଘରେ ଅଛନ୍ତି ସବୁବେଳେ । କହିଲି, ତାହେଁ ଭଉଣେ ତ ଟିକେ ଯାଦ ପଡୁନାହିଁ । ଭାଇଙ୍କି କହିବ ମାଲ କହୁଥିଲା ଆଜିକାଲି ତମେ ଭାରି ବଡ଼ଲୋକ ହେଇଗଲଣି । ଝରଣା ହସିଲା । କହିଲା, ଭାଇଙ୍କି ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ଭାରି ବଣା ହୋଇଯାଉଛୁ ଲୋ । କହିଲି, କେଜାଣି ଝରଣା ଦେବଭାଇ ତୋର କି ମନ୍ତ୍ର କରି ଦେଇଛି—ତୋତେ ଜଣା । ଝରଣା ଓଠରେ ହସ ଝଟିକିଲା ।

କହିଲା, ମନ୍ତର ନୁହେଁ ଲୋ—କାଉଁରୀ କାଠି ଛୁଇଁ ଦେଇଚନ୍ତି । ଦିନେ ପୁଣି ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ା ନେଇ ତୋର କବାଟରେ ପହଞ୍ଚିବେ ଲୋ—ଏତେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କାହିଁକି । ଖାଲି ସଜବାଜ ହୋଇ ବସିଥା । ହରଣୀକୁ ମୁଲାଏ ଶମୁଠି ପକାଇ କହିଲି, ଆଉ ଦିନେ ଇମିତିକା କଥା କହିବୁ ନାହିଁ । ହରଣା ମୁହଁ ହଲାଇ କହିଲା, କହିବି—ନିଶ୍ଚୟ କହିବି—ଆହୁରି କହିବି । ମାରିବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇଲି —ହରଣା ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲା ବାହାରକୁ ।

ଟିକିଏ ପରେ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲା । ମୁହଁରେ ତାର ଉଚ୍ଛୁସି ଉଠୁଚି ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସ । କହିଲା, ମାଲ ଭାଇଙ୍କର କାଲି ଜନ୍ମଦିନ । ଭାଇ କହିଚନ୍ତି ତୁ କାଲି ସଞ୍ଜବେଳେ ଆମ ଘରକୁ ଯିବୁ । ନିଶ୍ଚୟ, ଭୁଲିବୁ ନାହିଁ । କହିଲି, ଭାଇଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ, ଭାଇ ତ ଟିକେ ପଚାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତୁ କାହିଁକି ଉପରେ ପଡ଼ି ମନ ଟିକେ ରଖୁଚୁ ହରଣା । ଭାଇଙ୍କୁ କହିବୁ ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । ହରଣା କହିଲା, ଯିବୁନି । କହିଲି, ନାଁ ନାଁ ନାଁ—ତିନିଥର କରି ସତ୍ୟ କରି କହିଲି ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ । କାହିଁକି ଯିବି । ସେଦିନ ସେତ ଟିକେ କଥାରେ ରାଗ ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଚାଲିଗଲେ—ମୁଁ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନକୁ ଯିବି । ହରଣା କହିଲା, ହଇଲୋ ଠୋକି—କିମିତି ନ ଯିବୁ ମୁଁ ଦେଖିବି । କାନରେ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଲା ଏଇ କଥା । ଏତିକି କହି ସେ ଚାଲିଗଲା । ମୁହଁରେ ତାର ଉଚ୍ଛୁଳା ହସ ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଥିଲା ।

ରାତି ସେତେବେଳକୁ ଦୁ' ଘଡ଼ି ହେଲାଣି । ଆକାଶରେ ମେଘ ଡାକୁଚି । ଚାରିଆଡ଼େ ଗ୍ରାମର ଗୋଟାଏ ବିରାଟ କଳା ପରଦା କିଏ

ବସ୍ଥିଲ ଦେଉଛି । ଗାଁ ରାସ୍ତାରେ ଲୋକ ଗହଳି କମି ଆସିଲାଣି । ଗୃହଅଡ଼ ନିଶୁନ ଜଣାଯାଉଛି ।
ହଠାତ୍ କୁଆଡେ ଥିଲା ମେଘଟା ହୁରୁରୁ ହୁରୁରୁ ଗୀତ ଗାଇ ଆସିଲା —ଆମ ବାଡ଼ିପଛ ତୋଟା ମାଳ ଭିତରୁ । ସୁ ସୁ ହୋଇ ଶୀତଳ ପବନ ପରଶି ଗଲା ।

ତା ଆରଦିନ । ଗୋଧୂଳିର ଶେଷ ଆଲୁଅ ଟିକ ହଜିଗଲା । ମାଡ଼ି ଆସିଲା ଦୂର ପାହାଡ଼ ସେପଟରୁ ଖାଲି ଲୁହୁଡ଼ି ଦେଇ ଅନ୍ଧାର ରାତି ଆସିଲା । ଦୂର ଦେବାଳୟରୁ ଶଙ୍ଖ ଘଣ୍ଟା ବାଜି ଉଠିଲା । ଟିକିଏ ପରେ ଫିକା ପହରର ପତଳା ଅନ୍ଧାର କାଟି ଆକାଶରେ ଉଇଁଲା ତୋରା ଜହ୍ନଟିଏ ।
ବୋଉ ଭାତ ରାନ୍ଧୁଛି । ମୁଁ ଦୁଆରେ ବସି ପଢ଼ିବା କାଟୁଛି । ଦେବ ଭାଇ ସେତିକିବେଳେ ହସି ହସି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ସଫା ଧୋତି ଉପରେ ତାଙ୍କର ସିଲ୍କ ପଞ୍ଜାବୀଟା ଝକ ଝକ କରୁଥାଏ । ପଚାରିଲେ, ମାଉସୀ କଣ କରୁଛ ! ବୋଉ କହିଲା, କଣ କରିବି ଦେବ —ଭାତ ଦି'ଟା ବସେଇଛି । ମାଳକୁ ତ କିଛି ଆସିଲା ନାହିଁ—ମୁଁ ନ କଲେ କରିବ କିଏ ? ଦେବଭାଇ ବୋଉକୁ ଦଣ୍ଡବତ କଲେ । ବୋଉ ପଚାରିଲା, କଣ କରେ ଦେବ । ଦେବ ଭାଇ ହସି ହସି କହିଲେ, ଆଜି ପରା ମୋର ଜନ୍ମଦିନ ମାଉସୀ । ବୋଉ ଡାକିଲେ ମାଳ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଦଣ୍ଡବତ କର । ଭାରି ଅଡୁଆ ଲାଗିଲା । କିଛି ନ କହି ସେଇଠି ମୁଣ୍ଡ ନୋଇଁଲି । ଦେବଭାଇ ହସି ହସି କହିଲେ ମାଉସୀ ମାଳ ମୋତେ ଦଣ୍ଡବତ ହେଉନାହିଁ । ବୋଉ କହିଲା, କାଲେ ମାଳ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଦଣ୍ଡବତଟା ମାଡୁ

ନାହିଁକି ? କହୁଲି, ହେଲଣି ପରା—କେତେଥର ହେବକି ।
ଦେବଭାଇ ଗଡ଼ାଇବାକୁ କହିଲେ, ନାଁ ମାଉସୀ ମୋଟେ ମୋତେ
ଦଣ୍ଡବତ ହେଉନାହିଁ—ମାଲ ଏତେ ମିଚ୍ଛୁଇ ହେଲାଣି ଆଜିକାଲି ।
ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥାଶୁଣି ଏତେ ଅଭିମାନରେ ବି ମୋତେ ହସ
ମାଡୁଥାଏ । ବୋଉ କହୁଲା ହେଲା, ଏବେ ଆଉ ଥରେ ଦଣ୍ଡବତଟା
କର । ବଡ଼ଭାଇ—ମାନ ତ ତୋର ତଳେ ପଡ଼ି ଯାଉନାହିଁ ।

କଣ କରିବି—ଉଠିଆସି ବୋଉ ସାମନାରେ ଆଉ ଥରେ
ଦଣ୍ଡବତ କରିବାକୁ ଯାଉଚି ଦେବଭାଇ କହିଲେ, ଥାଉ ସେଇ କଣ
ହେଲାନାହିଁ । ବୋଉକୁ କହିଲେ ମାଉସୀ, ଆଜି ମୋର ଜନ୍ମଦିନ—
ମାଲ ଟିକେ ଯିବ ଆମ ଘରକୁ । ମୁଁ କହିଲି, ନାଁ ମୁଁ ଯିବି ନାହିଁ ।
ବୋଉ ହସିଲା । କହିଲା ମା'ଟା ପରା, ଯା ଦେବଭାଇ ନିଜେ
ଆସିଚନ୍ତି ଡାକିବାକୁ—ନ ଗଲେ ତାଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ହେବ ।
କହିଲି, କାହିଁକି ବୋଉ ସେଦିନ ଆମ ଘରେ ନ ଖାଇ ଦେବଭାଇ
ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ତ କାହିଁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଟିକିଏ ହେଲେ
ରାଗିନାହିଁ—ସେ ରାଗିବେ କାହିଁକି । ବୋଉ ହସୁଥାଏ । ଦେବଭାଇ
କହିଲେ, ମାଲ ଆଜି ନ ଗଲେ ମୁଁ ଆଉ ତମ ଘର ଦିନେ ହେଲେ
ବି ମାଡ଼ିବି ନାହିଁ । କହିଲି, ନ ଆସିଲେ ଆମେ ତମ ପଛରେ
କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଗୋଡ଼ାଇବୁ କି ଦେବଭାଇ । ଦେବଭାଇ ରାଗିଗଲେ ।
କହିଲେ ହଉ ଥା । ସେ ଚାଲିଯିବାକୁ ପାଦ ବାଢ଼ିଲେ । ବୋଉ
କହିଲା, ଦେବ ମୋ ରାଣ—ଫେରିଆ । ଦେବଭାଇ ଅଟକିଗଲେ ।
ଦେଖିଲି ସେ ଭାରି ରାଗି ଗଲେଣି । ମୁହଁଟା ଲାଲ ଦିଶୁଚି । ବୋଉ

କହିଲା, ଯା ମାଲ । ଲୁଚାଣ୍ଠା ପାଲଟି ଅଛି । ଉରବରଙ୍କ ସେପାଖ ଘରୁ ରାସୀ ଧୋବ ଶାଢ଼ୀଟା ପିନ୍ଧି ବାହାରି ଆସିଲି । ଦେବଭାଇ ମୋ ଆଡକୁ ଚାହିଁ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସିଲେ । କ୍ଷଣିକର ସିତ ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଭାବ ଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳକୁ ।

ଝରଣା କହିଲା, କଲେ ଟୋକା—ଅଯ୍ଥା ନ ଥିଲା ଦରା । ତିନିଥର ଭରି ସତ୍ୟ କରିଥିଲୁ । ହସି ହସି କହିଲି, କୋଉ ପଠେଇଲା—କଣ କରିବି, ନ ଆସି ରହିବି କଣ । ଝରଣା କହିଲା, ହଁ ତୋର ତମୋଟେ ମନ ନ ଥିଲା । ଦେଖୁନୁ ତୋ ଆଖି ତୋ ବେଶ କମିତ କହୁଚି । କହିଲି ସିମିତ ଚିଡ଼ାଇବୁତ ଝରଣା ରୁଷିଯିବ । ଝରଣା କହିଲା, ରୁଷିଗଲେ ମୁଁ କଣ ଦେବଭାଇ ହେଲିଣିକି—ତୋ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଯିବି । ଦେବଭାଇ ଆସି ସେହିକ୍ଷଣି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଝରଣା କହିଲା, ଭାଇ ମାଲ କାଲି ସତ୍ୟ କରିଥିଲା ଆସିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଶୁଣି କମିତ ଆସିଲା କି ? ଦେବଭାଇ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସିଲେ । କହିଲେ, ଯା ଝରଣା ମାଳ ତୁ ଦହେଁ ସେ ଘରେ ଖାଇଦିଅ । ଏତିକି କହି ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଝରଣାଙ୍କ ଫୁଲ ବଗିଚାରେ ମଲ୍ଲୀଫୁଲର ମୁକୁଳା ହାଟରେ ସେଦିନ ଜ୍ୟୋସ୍ନାରସର କାଟତି ଖୁବ ବେଶି । କହିଲି, ଝରଣା ଦେଖିଲୁ ମଲ୍ଲୀ ଫୁଲଗୁଡ଼ା କି ସୁନ୍ଦର ହେଉଚି । ଝରଣା କହିଲା, ତୋଠୁ କଣ ଉସ ବେଶୀ ସୁନ୍ଦର । ଖାଲି କଥା କଥାକେ ଝରଣା ମୋତେ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ଭାରି ଭଲ ପାଏ । ତା କଥାରେ କି ଆନନ୍ଦ ଥାଏ କେଜାଣି ମୁଁ ତାକୁ ଛଳ କରି ପାରେନା ।

କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ସେଦିନ ସଂଧ୍ୟାଟା ତାଙ୍କର ଘରେ କଟିଲା ।

❋ ତିନି ❋

ପିଲଟି ଦିନରୁ ହିରଣାର ମୋର ଭାରି ଭାବ । ଏକା ବୟସର ବୋଲି ସବୁବେଳେ ଆମର ମନ ମିଳେ—କେତେ ସରଗ ସେପଟ ଅଚ୍ଛିଣ୍ଡା ଗପ ପଡ଼େ । ଦିନ ଗଡ଼ିଚାଲେ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହିରଣାର ମୋର ସ୍ନେହ ମମତା ଦିନୁ ଦିନୁ ବଢ଼ିଉଠେ । ସେ ସବୁବେଳେ ଆମ ଘରକୁ ଆସେ । ବାପା ତାର ଗାଁର ଜମିଦାର । ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ଘରେ ଲୋକବାକ ପୂରି ରହିଥା'ନ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ବୋଉ ମୋତେ ଆକଟେ—ତାଙ୍କ ଘରକୁ ବେଶି ଛାଡ଼ଦିଏ ନା । ହିରଣ କିନ୍ତୁ ନିତି ଦଉଡ଼େ ଆମ ଘରକୁ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଜୀବନ ଗତି ସମାନ ତାଳରେ ଆଗେଇ ଚାଲେ ।

ହିରଣା ଉପରେ ଦି'ଭାଇ । ସୁରଭାଇ, ଦେବଭାଇ । ସୁରଭାଇ ସବା ବଡ଼—ତା ପରେ ଦେବଭାଇ—ତା ତଳକୁ ହିରଣା ।

ଦ'ପୁଅଙ୍କୁ ବାପା ତାଙ୍କର ପଢ଼ାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସୁରଭାଇ ବେଣୀ ପାଠ ପଢ଼ିଲା ନାହିଁ । ମାଇନର ତିନି ତିନିଥର ଫେଲ୍ ହୋଇ ଘରେ ରହିଲା । ମହାଜନୀ ଧନ୍ଦା, ଘରର ହାନିଲାଭ ସବୁ ସେ ବୁଝନ୍ତି । ବାପ ତଳକୁ ସେ ଘରର ମାମଲତକାର । ଦେବଭାଇ ଆଉ ବରଷ ବି, ଏ, ପାଶ୍ କଲେ । ଚାକିରି କରିବାକୁ ବସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବାପା ବାଳି ମଉସା ମନା କଲେ । କହିଲେ, ଦେବ ଆମର କଣ ଅଭାବ ଅଛି — ତୁ ଯିବୁ ବିଦେଶକୁ କେଇଟା ଟଙ୍କାକୁ ଚାକିରି କରି । ଘରେ ଏଇ ମହାଜନ କାରବାର ଦେଖିଲେ ସେଇଥିରେ ତୋର ପେଟ ଅପୋଷା ରହିବ ନାହିଁ । ଦେବଭାଇ ବାପାଙ୍କ କଥା ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଘରେ ରହିଲେ । ନିଁକୁ ଖାଲି ମହାଜନୀ ଧନ୍ଦାରେ ଟିକେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲାପରି ମାସରେ ଥରେ ଦ'ଥର କଟକ ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ସେଇଥିରେ ବାପା ତାଙ୍କର ଖୁସି — ଦେବ ମୋର ମଣିଷ ହେଇଛି ।

ଦେବଭାଇ ହରଣାଠୁ ପାଞ୍ଚବରଷ ବଡ଼ । ସେ ଯେତେବେଳେ ମାଇନର ପାଶ୍ କଲେ ମୁଁ ପଢୁଥାଏ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ । ହରଣା ମୋର ସାଙ୍ଗ, ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲେ ଦେବଭାଇ ହରଣାକୁ ମୋତେ ଆଦର କରନ୍ତି । ଅଙ୍କ କହି ଦିଅନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ସେ ଆମ ଦିହିଁଙ୍କର ପାଠ ପଢ଼ା ଖବର ବୁଝନ୍ତି । ମୋତେ ଏକଲା ପାଇଲେ କେବେ କେବେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ଗେଲ୍ ଖେଳନ୍ତି ।

ସମୟର ଅସରନ୍ତି ଢେଉ ଭିତରେ ଦିନେ ଦେବଭାଇ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ କଟକ । ମୁଁ ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀରୁ ରହିଲି । ହରଣା ଆଉ

ବର୍ଷେ ପଡ଼ିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ଦେବଭାଇ ଝରଣା କଡ଼କୁ ମୋ ଭଡକୁ ଟାଣି ଦଅନ୍ତି । ପ୍ରତି ଛୁଟିରେ ସେ ଘରକୁ ଆସିଲେ ମୋ ପାଇଁ କେତେ ନୂଆ ଜିନିଷ କିଣି ଆଣନ୍ତି । ବୋଉ ଗାଳି ଦିଏ । କୁହେ, ଦେବ ଏ ସବୁ କାହିଁକି ଆଣିଲୁ । ଦେବଭାଇ ହସନ୍ତି । କହନ୍ତି, ଝରଣା ପାଇଁ ଆଣିଲି—ଆଉ ମାଲ ପାଇଁ ଆଣନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଭଣ ମୋର ନିଜର—ମାଳତୀ କିଣ ପର । ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମନଟା ମୋର କ୍ଷଣେ ମୋଟ ହୋଇଯାଏ ।

ବି. ଏ. ପାଶ କରି ଘରକୁ ଫେରି ଆସିବା ପରେ ଭାବିଥିଲି ଦେବ ଭାଇ କିଛି ବଦଳି ଯାଇଥିବେ । ବଡ଼ଲୋକ—କେତେବେଳେ କେଉଁ ମନ । ପିଲାଦିନର ଟିକି ନିଖି କଥା କଣ ସବୁବେଳେ ଘଷିମାଜି ହୋଇ ତାଙ୍କ ମନରେ ରହିଥିବ । ନିଶ୍ଚୟ ସେ ବଦଳି ଯାଇଥିବେ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଦେବଭାଇ—ଠିକ୍ ସେହିପରି । ବରଂ ପିଲାବେଳଠୁ ଅଧିକ ହୋଇଛନ୍ତି ସରଳ—ସୁନ୍ଦର । ଦେବଭାଇଙ୍କ ରୂପରେ କି ତେଜ ଥିଲା କେଜାଣି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଭଲ କରି ଥରେ ଅନାଇଁ ପାରେନା ।

ସେ କିନ୍ତୁ ପିଲାଦିନ ପରି ସବୁବେଳେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି । ନିଇତି ଆମଘରଆଡ଼େ ବାଆଁରେଇ ଥରେ ଦି' ଥର ଆସନ୍ତି । ଏକୁଲା ପାଇଲେ ମୋତେ କୋଳକୁ ଆଉଜାଇ ନିଅନ୍ତି । ମୁଁ କୁହେ ଛିଃ, ଦେବଭାଇ ଏ କଣ କରୁଚ ଛାଡ଼ । ସେ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି କେତେ କଷ୍ଟରେ । ବେଳେ ବେଳେ ମୋ ଗାଲରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟା ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି, କିଛି କହି ପାରେନା । କଣ କହିବି କିଛି ଭାବି ପାରେନା ।

ତଥାପି ବେଳେ ବେଳେ ଲାଗେ, ଦେବ ଭାଇ ମୋତେ କଣ ପିଲା ମନେ କରନ୍ତି । ସବୁଦିନ କଣ ସମାନ ଥାଏ । ସେ ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ । କହନ୍ତି ମାଲ ତୋତେ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯାଏ । କାହିଁକି କିଛି ବୁଝି ପାରେନାଁ । କେତେଥର ଭାବେ ଆଉ ଆସିବି ନାହିଁ ତମ ଘରକୁ । ତଥାପି ରହି ପାରେନାଁ—ଆସେ । ତୋର କ୍ଷଣିକର ସ୍ନେହ ମୋତେ ଅନ୍ଧ କରି ଦେଇଛି ମାଲ, ସବୁ ଦୁର୍ବଳତା ଏଡ଼ାଇ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ବାପା ମୋର ଗାଁ ମାଇନର ସ୍କୁଲର ମାଷ୍ଟର । ଦେବଭାଇଙ୍କି ବାପା ଭାରି ସ୍ନେହ କରନ୍ତି । ଦେବଭାଇ ମଧ୍ୟ ସିମିତ, ବାପାଙ୍କ କଥା କେବେ ତଳେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କରି ପାଖରେ ପଢି ସେ ମଣିଷ ହୋଇଛନ୍ତି । ବାପା କୁହନ୍ତି, ଆଜକୁ ଦଶବର୍ଷ ହେଲା ଅନେକ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଖି ଆସିଛି—କିନ୍ତୁ ଦେବ ପରି ପିଲା ମୁଁ ଦେଖି ନାହିଁ । ଦେବଭାଇ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେ ବୋଉ ଭାରି ଆଦର କରେ । ସ୍ନେହ—ଆଦର ପାଇଲେ ପଶୁ ପକ୍ଷୀବି ନିଜର ହୋଇଯାନ୍ତି—ଆଉ ଦେବଭାଇ ମଣିଷ—ସେ ନିଜର ହେବେ ନାହିଁ । ଦେବଭାଇ ଆସନ୍ତି—ଝରଣା ଆସେ—କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ଦିନଗୁଡ଼ା କଟିଯାଏ ।

ଆମ ବାଡ଼ି ବଗିଚାରେ ଶେଫାଳୀ ଫୁଲର ତୋରା ବାସ ଲଭି ଲଭି ଆସିଲା । କୁଆଁର ପୂନେଇଁ ଜହ୍ନର ଶେଷ ସ୍ପର୍ଶଟିକ ଲୁଚିଗଲା ପାହାନ୍ତା ପହରର ଫିକା ଆଲୁଅ ଭିତରେ । ଶରତର ପରବ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ବହି ଆସିଲା ଉତ୍ତର ଦିଗରୁ ଶିରଶିର ଶୀତ ପବନ । ସକାଳ

ସୁରୁଯର ନାଲି କିରଣ ଫୁଟିକି ଉଠିଲା, କାକର ବତୁରା ଦୁବଘାସ ଉପରେ । କେବେ କେଉଁ ଦିନ ହେମନ୍ତ ଆସି ଶରତ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଗଲା କୁଣିଆ ପରି । ମାଡ଼ି ଆସିଲା ଘନ କୁହେଳିକା ପରଦା ଟାଣି ଖାଲି ଦେହ ଥରା ଶୀତ ।

ସେଦିନ ଦିପହରେ କୁଆଡ଼େ ଥିଲେ ଦେବଭାଇ ଆମ ଘର ଆଡ଼େ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ । ବାପା ସ୍କୁଲରୁ ଫେରି ନ ଥାନ୍ତି । ବୋଉ ନ ଥାଏ ଘରେ । ମୁଁ ଉଠି ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ବସିବା ପାଇଁ ସପଟା ଆଣି ପାରି ଦେଲି । ସେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ପଚାରିଲି, ଏତେବେଳେ କେମିତି ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ ଦେବଭାଇ ? ସେ ହସିଲେ ! କହିଲେ, ମାଉସୀ କାହାନ୍ତି ? କହିଲି, ନାହାନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, ସୁରଭାଇଙ୍କର ବାହାଘର ଏଇ ପନ୍ଦରରେ । ଯାଇଥିଲି ତାଙ୍କ ଶଶୁର ଘରକୁ । ନୂଆବୋଉକୁ ଦେଖି ଆସିଲି । ପଚାରିଲି ମନକୁ ପାଇଲାତ ? ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ପାଇବ ନାହିଁ । ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ । ତୁ ସିନା କହୁ ମୁଁ ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ—କିନ୍ତୁ ନୂଆବୋଉ ମୋର ଶହେଗୁଣ ତୋ ଠାରୁ ରୂପରେ ଗୁଣରେ ସୁନ୍ଦରୀ । ତାଙ୍କ କଥା'ରେ ନ ଚିଡ଼ି ହସି ହସି କହିଲି, ସୁନ୍ଦର ହେଲେ ସେ ସିନା ସୁରଭାଇଙ୍କର ହେବେ, ଅଜିତ ଭମର ହେବେ ନାହିଁ । କଥାକୁ ବୁଲାଇ ପୁଣି କହିଲି, ହଁ, କାହିଁକି ବା ନ ହେବ—ମନ ନେଲେ ସବୁ ହେବ ଭିତରେ ଭିତରେ । ଖାଲି ଟିକେ ନେଇ ଆଣି ଥୋଇ ଜାଣିଲେ ହେଲା ।

ମୁହଁଟା ତାଙ୍କର ରଙ୍ଗ ପଡ଼ିଗଲା । କହିଲେ, ମାଲି ତୁ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ ହେଲୁଣି । କହିଲି, ମୁଁ ନାଁ ତମେ । ସେ ଉଠି ଫଡ଼ି ମୋତେ

ମାରିବାକୁ ହାତ ଉଠେଇଲେ । ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି । ସେ ମୋ ପଛେ ପଛେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି କବାଟଟା ବନ୍ଦ କରି ଦେଲେ । ମୋତେ ଜବରଦସ୍ତ ଟାଣି ନେଲେ ତାଙ୍କ କୋଳ ଭିତରକୁ । ଭିଡ଼ି ଧରି ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ଛାଟିପିଟି ହେଇ କହିଲି, ଦେବଭାଇ ତମ ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ୁଚି ଛାଡ଼ିଦିଅ— ମୋ ରାଣ ତମକୁ, ଛାଡ଼ିଦିଅ । ସେ ଛାଡ଼ିଦେଇ କବାଟ ଫିଟାଇ ପଦାକୁ ପଳାଇଗଲେ । ଦେହଟା ମୋର ବରଡ଼ା ପତ୍ର ପରି ଥରୁଥାଏ ।

ସେଇଦିନଠୁ ଦେବଭାଇ ପନ୍ଦରଦିନ ଆମ ଘର ମାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ଝରଣା ନିଇତି ଆସେ—ଯାଏ । ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା ପଚାରିବି ପଚାରିବି ବୋଲି ନିଇତି ଭାବେ କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷଣରେ ସେଦିନ କଥା ମନେ ପଡ଼େ । ସବୁ ଲାଜ ଯାକ ଆସି ତଣ୍ଟିକୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରେ—ଆଉ ପଚାରି ପାରେନା ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ଅମୁହାଁ ଅନ୍ଧାରରେ ଆମ ଗାଁଟା ହଜି ଯାଇଥାଏ । ଗଛବୃଦା ସବୁ ପାହାଡ଼ ପାଲଟି ଯାଇ ଥାଆନ୍ତି । ଠାଏ ଠାଏ ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ ରୋଷଣୀ ଜଳୁଥାଏ--ସତେ ଯେପରି ଅନ୍ଧାରମୁଲ୍ଲକ ରଜାପୁଅର ବାହାଘର ହେଲାପରି ।

ମୁଁ ଘରେ ବସି ସିଲୁଚି । ଝରଣା ଡାକିଲା ମାଇଲୋ ମାଇ । କହିଲି, ଆଲୋ ଝରଣା—ମୁଁ ଏଇଠି ଅଛି । ଝରଣା ଆସିଲା । ଓଠରୁ ତାର ହସର ଝରଣା ଝରି ପଡୁଥାଏ । ପଚାରିଲି କିଲୋ ଟୋକୀ ଭାରି ଖୁସି । ସେ କହିଲା କାଲି ସକାଳେ ସୁରଭାଇଙ୍କର ବାହାଘର ନୂଆ ଭାଉଜ ଆସିବ । ଖୁସି ହେବ ନାହିଁ ଆଉ କଣ କାନ୍ଦି ବୁଲିବି ।

ହଁ ଲୋ ଝରଣା ନୂଆବୋହୂ ଆସିବ ବୋଲି ତ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଦୁହେଁ ଭାରି ଖୁସି । କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇଙ୍କର ଖୁସିହେବାର ହେଲେ କିଛି କାରଣ ଅଛି—ତୋର ତ କିଛି ନ ଥିଲାପରି ଜଣାପଡୁଛି । ଝରଣା କହିଲା, କଣ କହୁଚୁଲୋ ଠୋକା ଏତେ ବୁଲେଇ ବୁଲେଇ—ଟିକେ କଥାକୁ ସଳଖ କରି କହ ଭଲା । ହସି ହସି କହିଲି, ନୂଆବୋହୂଙ୍କ ମିଠା କଥା, ଆଡ଼ଉଣୁହାଁଣା, ସୁନ୍ଦର ରୂପ, ଏ ସବୁ ଦେଖିଲେ ଦେବଭାଇଙ୍କର ଯିନା କିଛି ଫାଇଦା ହେବ—ଆଉ ତୋର କଣ ହେବ । ତୁ କାହିଁକି ଏତେ ହସ ଖୁସିରେ ଭଖାରୁ ଗଛ ପରି ଲେଟେଇ ପଡୁଚୁଲୋ । ଝରଣା କାରି କରି ହୋଇ ହସି ହସି ମୋ ଉପରକୁ ଆଉଜି ପଡିଲା । କହିଲା, ଦେବ ଭାଇଙ୍କି କହି ଦେବି ଯେ, ରହିଥା । କହିଲି, କହୁନୁ ତୋ ଦେବ ଭାଇଙ୍କି କଣ ମୁଁ ଡରିଚି ।

ବୋଉ ଆସି ପଚାରିଲା, ତୋ ରନ୍ଧା ବଢା ସରିଲା ମାଜ । ସେତେବେଳକୁ ସବୁ କାମ ମୋର ସରିଥିଲା । କହିଲି, ହଁ ବୋଉ ସବୁ ସରିଲାଣି । ଝରଣା ଉଠିଲା । କହିଲା, ଯାଉଚି ମାଲ ଅନେକ ରାତି ହେଲାଣି । ସେ ଚାଲିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ଭାରି ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଲାଣି । ଦେହ ହାତ କୋଲି ମାରି ନେଇ ଯାଉଥାଏ । ବାପା ଟିଉସନରୁ ଫେରି ନ ଥାନ୍ତି । ବୋଉ ମୁଁ ଦୁହେଁ ତାଙ୍କର ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନାଇ ରହିଲୁ ।

* ଚାରି *

ମହା ଧୁମ୍ଧାମରେ ସୁରଭାଇଙ୍କର ବାହାଘର ହୋଇଗଲା । ବାହାଘର ପୂର୍ବଦିନ ଦେବଭାଇ ମୋତେ ଆସିଥିଲେ ନେବାକୁ । ସେତେବେଳେ ମୋ ଦେହ ଭଲ ନ ଥିଲା—ଜର ହୋଇଥିଲା । ବୋଉ ପଠାଇଲା ନାହିଁ । ଦେବଭାଇ ମନ ଦୁଃଖରେ ଫେରିଗଲେ ।

ବାହାଘର ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ । ଦିନେ ଖରାବେଳେ ଝରଣା ଆସି ଜିଦ୍ ଧରି ମୋତେ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଗଲା । ତାଙ୍କ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ବେଳକୁ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଭେଟ ହେଲା । ଦେବଭାଇ ମୋତେ ଦେଖି ହସି ହସି ବାହାରେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ନୂଆବୋଉଙ୍କ କତିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲି । ମୋତେ ଦେଖି ସେ ଲାଜ କରି ଟିକେ ଓଢ଼ଣା ଟାଣି ଦେଲେ । ଝରଣା କହିଲା,

ନୂଆବୋଉ ମୋ ସାଙ୍ଗ ମାଳତୀ ପରି—ଏତେ ଲାଜ କରୁଚ କଣ ମ, ତଥାପି ନୂଆବୋଉ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଝରଣା ଜୋର କରି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ଓଢ଼ଣୀ ଟାଣି ଦେଲା । ଓଢ଼ଣୀତଳୁ ତାଙ୍କର ରୂପକଥାର ସରଗପରି ମୁହଁଟି ହସି ଉଠିଲା । ଲାଜ ସଙ୍କୋଚ ଗ୍ଳାନି ମୋତେ ଛଡ଼କି ଡ଼ାକିଲେ । ଝରଣା, ମୁଁ ଦହେଁ ତାଙ୍କ କଡ଼ରେ ବସି ପଡ଼ିଲୁ । ହସି ହସି ପଚାରିଲି, ନୂଆବୋଉ ଆଖି ଦି'ଟା କାହିଁକି ଲାଲ ପଡ଼ିଛି—କାଲି ରାତିଟା କଣ ଉଜାଗରେ ଯାଇଛି କି ? ତାଙ୍କ ନାଲି ଓଠରେ ହସର ବିଜୁଳି ଖେଳିଗଲା । କହିଲେ, ଆଉ କେଇଟା ଦିନଗଲେ ଦହେଁ ଜାଣିବ ନାହିଁକି । ଏତେ ପଚାରି ବୁଝୁଛ କାହିଁକି ? ନୂଆବୋଉ କଥାର ଦାଢ଼ୁଆ ଛୁରୀଟା ଇମିତ ଆମ ଉପରେ 'ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଜାଣି ନ ଥିଲି । ଭାରି ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ଗୋଟି ପଣେ ସୁରଭାଇଙ୍କର ହେବ ନାହିଁ ମ—ଦେବଭାଇଙ୍କର ବି ଟିକେ ଟିକେ ହେବ । ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ମୁଁ ନ ହେଲେ ତମେ ଏବେ ଟିକେ ଦେବଭାଇଙ୍କର ହେଲେ ହେବ ନାହିଁ ମାଳ ! ଝରଣା କାଲି କାଲି ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଟିକେ କଣ—ସେପରି ଗୋଟିକଯାକ ଭାଇଙ୍କର । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ସତେ ! ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ବିସ୍ମୟ ଓ ଆନନ୍ଦର ଆଭା ! ମୁହଁଟା ମୋର ପୋଡ଼ିଗଲା । ଉଠି ପଳାଇ ଆସୁଥିଲି । ନୂଆବୋଉ ଲୁଗା କାନିଟା ଟାଣି ଧରି କହିଲେ, ମୋ ସୁଣା ମାଳ, ବସ । ଏଇ ଟିକକ କଥାକୁ ଏତେ ଲାଜ କରୁଚ । ବସିଲି । କେତେ ଆଡ଼ର ଗପ ପଡ଼ିଲା । ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲାବେଳେ ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, କାଲି ଆସିବ ମାଳ । ହଉ ବୋଲି କହି ଆସିଲି ।

ଖଟରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ନୂଆବୋଉଙ୍କର କଥା କାନ ପାଖରେ ବାଜି ଉଠୁଥିଲା । ତାଙ୍କର ଯତ୍ନଟିଭରା ସରଗ ଶିଳ୍ପରୂପ ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠୁଥିଲା । ଶୋଇ ଶୋଇ କେତେବେଳେ ଦେବଭାବ ପବନ ପରି ଲଘୁ ଗତିରେ ଆସି ମନରେ ମୋର ଭାବନା ଦୀପ ଜାଳି ଦେଇ ଗୁଲିଯାନ୍ତି—ଜାଣି ପାରେନା । ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠେ ଖାଲି ତାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ରୂପ—ମନଭୁଲାଣିଆ ସୁଆଦମିଶା ହସ ।

ତା ଆରଦିନ ଦ'ପହରେ । ବୋଉକୁ କହି ପୁଣି ଝରଣା ଘରକୁ ଗୁଲି ଆସିଲି । ଆମ ଘରଠୁ ଦଶ ପନ୍ଦରଟା ଘର ପରେ ଝରଣାଙ୍କ ଘର । କୋଠା ଘର । ନୂଆ ଢଙ୍ଗ ଆଉ ବରଷ ବାଲି ମଉସା ତିଆରି କରିଚନ୍ତି ।

ମୋତେ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ନୂଆବୋଉ, ଝରଣା ଦୁହିଁଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସର ସରୁ ରେଖାଟିଏ କିଏ ଟାଣିଦେଲା । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ମାଲ ତମକୁ କାଲିଠୁ ଦେଖିଲାବେଳୁ ଖାଲି ମୋର ସାନ ଭଉଣୀ ଲଳିତା କଥା ମନେ ପଡୁଛି । ସେ ଠିକ୍ ତମରି ପରି । ପରଜାପତି ପରି ସୁନ୍ଦର ଫୁଲୁ ଫୁଲୁ । ତମ ରୂପଟି ଦେଖିବାକୁ ଯେମିତି—ତା'—ରୂପଟି ଅବିକଳ ସିମିତି । ତମକୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ଯେମିତି ମନେ ହେଉଚି ଲଳିତା ମୋ ପଛେ ପଛେ ବଡ ଭଉଣୀର ସ୍ନେହ-ଶରଧା ଭୁଲି ନ ପାରି ଗୋଡ଼ାଇ ଆସିଚି । ପଚାରିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ କେଇ ଭଉଣୀ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ ଆମେ ତିନି ଭଉଣୀ । ମୋ ଉପରେ କୁସୁମ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ

ମରିଯାଇଛି । ଆଉ ଅଛୁ ଆମେ ଦୁ'ଜଣ । ଭଗବାନ ଆମକୁ ଭାରି ସ୍ନେହରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଛନ୍ତି ।

ଇମିତି ତାଙ୍କ ଘରର କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ବିଜଡ଼ିତ ଛୋଟ ଛୋଟ କାହାଣୀ ନୂଆବୋଉ କହି ଚାଲିଲେ । ଆମେ ଦୁହେଁ ସବୁ ଶୁଣୁଥାଉଁ । କେତେବେଳ ପରେ କିଏ ଜଣେ ଗୋଟାଏ କାମରେ ମାଉସୀ ଡାକିଲେ—ଝରଣା ଉଠିଗଲା । ନୂଆବୋଉ କହୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗସାଥିଙ୍କ କଥା । ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣୁଥାଏ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ।

ହଠାତ୍ ସେଇ ଘରକୁ ଦେବଭାଇ ପଶି ଆସିଲେ । ମୁଣ୍ଡରୁ ଲୁଗାଟା ଖସି ପଡ଼ିଥିଲା । ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖି ଲୁଗା କାନିଟା ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଟିକେ ଟାଣିଦେଲି । ସରମରେ ମୁହଁ ତଳକୁ ହୋଇଗଲା । ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ମୋ ଆଗରେ ଖାଲି ଲାଜ କରୁଛ ନାଁ ମାଳ—ଆଉ କେତେବେଳେ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଲାଜ କର । ମୁଁ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ—ମୃଦୁମୃଦୁ ହସିଲି । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ଦେବ, ମାଳଟି ଯେମିତି—ମୋର ସାନ ଭଉଣୀ ଲଳିତାଟା ବି ସେମିତି । ମାଳକୁ ଦେଖି ମୁଁ ଲଳିତା କଥା ପାଶୋରି ପକାଇଛି । କାଲିଠୁ ମାଳ ହେଇଛି ମୋର ଭଉଣୀ । ଦେବଭାଇ କହିଲେ, ଆଜି ମାଳ ଏଠି ଅଛି—କାଲି ସକାଳେ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଯିବ ନୂଆବୋଉ । ଏହି ଅଢ଼େଇ ଦିନ ପାଇଁ ଏତେ ସ୍ନେହ ମମତା କାହିଁକି ଲଗାଉଛ । ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ସେ ଯିବ କୁଆଡ଼େ । ତାକୁ ସବୁ ପୋଷା ମନେଇ ମୁଁ ରଖିବି ସବୁଦିନ ପାଇଁ । ସେ ମୋତେ ସେତେବେଳେ ଡାକିବ

ଅପା—ମୁଁ ତାକୁ ଇମିତ ଡାକୁଥିବ ମାଳ । କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ଚଳୁଥିବୁ ଦୟା' ପରି ! ତମ ମନକୁ ଜଣା, ଯିବ ନାହିଁ ଦେବ ।

ଦେବଭାଇ ମୁହଁଟା ଲାଜରେ ଲାଲ୍ ପଡ଼ିଗଲା । କିଛି ନ କହି ସେ ଚାଲିଗଲେ । ଚାଲିଗଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଓଠରେ କଣିକାଏ ହସ ଲାଗି ରହିଥିଲା । ସେ ଚାଲିଗଲାରୁ ମୁଁ ଟିକେ ଆଶ୍ବସ୍ତ ହେଲି । ନୂଆବୋଉଙ୍କର ଗେଲ୍ ପରିହାସ କଥାଗୁଡ଼ା ମୋ ହୃଦୟ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଅଲଭୁଗାର ଝେଣି ଦେଉଥିଲା । ଦେବଭାଇ ଚାଲିଗଲାରୁ ମୁଁ ଉଠି ପଡ଼ିଲି । କହିଲି, ଯାଉଛି ନୂଆବୋଉ । ଅନେକ ବେଳ ବସିଲଣି—ବୋଉ ତେଣେ ଖୋଜୁଥିବ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ହଉ ଯା କାଲି ଆସିବୁ—ନିଶ୍ଚୟ । କହିଲି, ହଉ ।

ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ କହି ଆସିଲି ସିନା କିନ୍ତୁ ତା ଆରଦିନ ଆଉ ଯାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ବୋଉ ଗାଳି ଦେଲା । କହିଲା, ଏତେ ବଡ଼ ଝିଅଟାଏ ହେଲୁଣି—ଖାଲି ସବୁ ଦିନେ ସାଇବୁଲା । ମନର ସବୁ ସରାଗ ମୋର ହାଉଁଳି ପଡିଲା । ମନକଥା ମନରେ ମାରି ଘରେ ରହିଲି ।

ସେଦିନ ସଞ୍ଜ ପହର ଗଡ଼ି ଗଲାଣି । ଆକାଶରେ ଜହ୍ନମାମୁଁର ଚିକ୍କଣ ମୁହଁଟି ଝଲି ଉଠୁଛି । ଛାଇ ଓ ଆଲୁଅ ଆମ ଦୁଆରେ ଆସି ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଛନ୍ତି ।

ଘରେ ବସି ବସି ଭାବୁଛି କେତେ ଆଉର କଥା । ଭାବନାର ଜାଲ୍ ବୁଣୁ ବୁଣୁ କେତେବେଳେ ହରଣୀ ଆସି ଛିଅଟା ମୋର

ଛୁଡ଼ାଇ ଦେଲଣି । ସେଇଥିପାଇଁ ମୁହଁରେ ତାର ହସ ଫୁଟିଉଠୁଛି । ପଚାରିଲି, କାଲେ ହରଣା ଏଠି ଆସି ଚୁପି ଚୁପି ଛିଡ଼ା ହେଉଛୁ କାହିଁକି । ହରଣା କହିଲା, ସପନପୁରୀ ରାଜକୁମାରୀ କାଲେ ଯଦି ଭାବନା ଭିତରୁ ମୋତେ ତାଙ୍କର ରାଜକୁମାର ବୋଲି ଭାବି ନିଅନ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ଚୁପି ଚୁପି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଦେଖୁଥିଲି । କା' କଥା ଏତେ ଭାବୁଛୁ କହିଲେ ମାଳି । କହିଲି, କା କଥା ଭାବିବି ଆଉ—ତୋ ରି କଥା ଭାବୁଛି ପରା । ଆଠଦିନ ହେଲା କାହିଁକି ଆମ ଘରେ ଟିକେ ହରଣାର ପାଦ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ଦେବଭାଇବି ଆମ ଘର ଆଉ ମାଡ଼ୁ ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମୋତେ ପର କରି ଦେଲେଣି । ହରଣା କହିଲା, ନାଁ ମ ମାଳି, ତୋ କଥା ପରି ନୂଆବୋଉର ମୋର ହେଉଛି ଜପାମାଳି । ଆଠଦିନ ହେଲା ତୁ ଆଉ ଆମ ଘରକୁ ଯାଉନାହୁଁ । ନୂଆବୋଉ ଝୁଲିଟି ପରା ତୋ ଉପରେ କେତେ ଝୋଷା ହେଉଛନ୍ତି । କହୁଚନ୍ତି, ମାଳି ଆସିଲେ ମୁଁ ପଦୁଟିଏ କଥା ବି କହିବି ନାହିଁ । ଉପର ମନରେ ସିନା କଥା କହନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତୋତେ ସେ ଭାରି ଆଦର କରନ୍ତି ଲୋ । ଏଇଲାଗେ ପରା ମୋତେ ପଠେଇଲେ । କହିଲେ, ଯା ଲୋ ହରଣା ମାଉସୀଙ୍କୁ କହି ମାଳକୁ ଡାକି ଆଣିବୁ । ଗୁଲାଲ୍‌—ବୋଉକୁ ତୋର ସେ ଘରେ କହି ଦେଇ ଆସିଛି । ମୋ ମନଟାବି ନୂଆବୋଉଙ୍କ କତିକି ଯିବାକୁ ଠିଆ ହେଉଥିଲା । ହରଣା ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସିଲି ।

ନୂଆବୋଉ ଘରେ ବସି କଣ ଗୋଟାଏ ବହି ପଢୁଥିଲେ । ହରଣା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ମାଳି ଆସିଲଣି । ନୂଆବୋଉ ମୋ ଆଡକୁ ନ ଅନାଇ ଅଭିମାନ ଭରା ଗଳାରେ କହିଲେ, ଅସନ୍ତୁ ମୁଁ କଣ ତାଙ୍କୁ

କଥା କହୁଣ କି । ସେତ ମୋତେ ଆଠଦିନ ହେଲା ପର କରି-ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ନୂଆବୋଉଙ୍କ ହାତ ଧରି କହିଲି, ନୂଆବୋଉ କଣ କରିବ ମୋର କଣ ଆସିବାକୁ ମନ ନାହିଁ । ବୋଉ ଶୁଣନ୍ତୁ— ମୋର ଗୁହାରି କଣ । ଝରଣା କହିଲା, ହଁ ଲୋ ନୂଆବୋଉ ସେଠା ପରି ସ୍ନେହ ରଙ୍କୁଣୀ । ଯେଉଁଠି ଟିକେ ଆଦର ପାଇବ, ସେଇଠି ପଡ଼ି ରହିଥିବ । ମାଉସୀ ଶୁଣନ୍ତୁ ନାହାଁନ୍ତି—ସେ ଆସନ୍ତା କିପରି ? ନୂଆବୋଉଙ୍କ ମୁହଁରୁ କ୍ଷଣିକ ଅଭିମାନର ସ୍ୱର ମିଳାଇଗଲା—ସୁନା ପରି ଝଟକି ଉଠିଲା ହସ । ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଲେ । କହିଲେ, ମାଳତୀ କି ଯୋଗରେ ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଦେଖା ହେଲା କେଜାଣି, ଦିନେ ନ ଦେଖିଲେ ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ପରି ଲାଗୁଛି ।

ତା ପରେ ଆମ ତିନିଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ହସ ଖୁସି ଗପର କଥା ପଡ଼ିଲା । ମେଞ୍ଚାଏ ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ଘର ଭିତରେ ପଶିବାକୁ ଝରକା ପାଖରେ ବାଟ ଜଗିଥାଏ । ଝରଣା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଦେଖିଲଣି ଦୁଆରେ କିପରି ସୁନ୍ଦର ରଣୀଫୁଲ ପରି ଜହ୍ନ ପଡ଼ିଛି । ଭାରି ମନ ହେଉଛି ଦୁଆରେ ବସି ତାସ ଖେଳିବାକୁ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ସତେ ଝରଣା ! ଗୁଲ୍···ମୋର ବି କାହିଁକି ଭାରି ମନ ହେଉଛି— ତୁ ଯା ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଡାକ । ଝରଣା ଦଉଡ଼ିଗଲା ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ।

ଟିକିଏ ପରେ ଦେବଭାଇ ଆସିଲେ । ନୂଆବୋଉ ସତରଞ୍ଜିଟା ଆଣି ଦୁଆରେ ବିଛାଇ ଦେଲେ । ଦେବଭାଇ କହିଲେ, କିଏ କିଏ

ହେବ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ତମେ ତମର ଆମେ ଆମର ଅର୍ଥାତ୍ ତମେ ତମର ମାଲ, ମୁଁ ଆଉ ଝରଣା । ଦେବଭାଇ ହସିଲେ । ମୁଁ କହିଲି, ନାଁ ନୂଆବୋଉ ତମେ ମୁଁ ଆଉ ଝରଣା ଦେବଭାଇ । ଦେବଭାଇ କହିଲେ, ହଉ ହେଲା । ବସ, କେତେ ବୋଟ୍ ଦେବ ଖାଲି ସୁମାରି କରିବ । ସମସ୍ତେ ହସି ହସି ଖେଳରେ ବସିଲୁ ।

ଖେଳ ଚାଲିଲା ଟ୍ୱେଣ୍ଟି ନାଇନ୍ । ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଝରଣା ଦେବଭାଇ ହାରିଗଲେ । ସେହି ଜଣରେ ସେହି ଖାଇଲେ । ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ଦେବ ଆମକୁ ବୋଟ୍ ଦେବା ମୁହଁ ତମର, ଦେବଭାଇ ରାଗିଲେ ନାହିଁ । ଓଲଟି ହସି ହସି କହିଲେ, ମୁଁ ତ ଜାଣି ଜାଣି ହାରୁଛି ନୂଆବୋଉ—ତମକୁ ହରେଇଦେଲେ ମାଲା ହଟେଇ ମନରେ ଦୁଃଖ କରିବ । ପିଲାଟା—ତାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସବୁ ବୋଟ୍ ମୁଁ ନେଉଛି । ମୁଁ ଜାଣେ ଦେବଭାଇ ଖାଲି ଖେଳିବା ଆଗରୁ ଡୋଡ଼ି ବାହାର କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋଟେ ତାଙ୍କୁ ଭଲକରି ଖେଳି ଆସେନା । ସବୁଦିନେ ହାରନ୍ତି—ତଥାପି ମୁହଁ ଝାଣ ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଝରଣା ଖେଳରେ ଜିତିଲେ ଭଲ—ହାରିଲେ ସତେକି ତାର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ସରି ଗଲାପରି ମୁହଁଟାକୁ ହାଣ୍ଡି କରିବ । ଖାଲି ଦେବଭାଇ ଥାଆନ୍ତି ବୋଲି ସେ କିଛି କହୁ ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣେ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ତାର ରାଗଟା କୁହୁଳି କୁହୁଳି ଧୂଆଁ ହେଲଣି । ଝରଣା ରାଗରେ କୁହୁଳା ଧୂଆଁରେ ହଠାତ୍ ପାଣି ପକେଇ ଦେଇ କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ମୁଁ ଆଉ ଖେଳିବି ନାହିଁ—ଏଥିକି ଥାଉ ।

ଖେଳ ଭାଙ୍ଗିଲା । ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇ ଝରଣା ଦହିଁଙ୍କ ଭାବ ଚିହ୍ନାଇଲେ । ମୁଁ କିଛି କହୁ ନ ଥାଏ । କାଳେ ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ହେବ । ନୂଆବୋଉ ମୋ ମନକଥା ଜାଣିଲା ପରି କହିଲେ, ଦେବ ହାରିଛି ତା ମନରେ ସେତେ କଷ୍ଟ ନାହିଁ—ମାଳ ଜିତି ତାଠୁ ବେଶି କଷ୍ଟ । ଦେଖୁନୁ ମୁହଁକୁ କିମିତି ଶୁଖେଇଛି । ଦେବଭାଇ ମୋ ଆଡ଼କୁ ମୁଗ୍ଧ ଚାହାଣୀରେ ଅନାଇଲେ । ତାଙ୍କ ଚାହାଣୀ ରେ କି ମାଦକତା ଥିଲା କେଜାଣି ମୁଁ ଟିକିଏ ନ ହସି ରହି ପାରିଲିନାହିଁ । ସେ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ରାତି ସେତେବେଳକୁ ଦ'ପହର ହେଲାଣି ! ଶୀତଟର ଜହ୍ନମାମୁଁ ଥର ଥର ଟିକିଏ କଳାବଉଦ ଘୋଡ଼ିକି ଟିକେ ଉଷୁମ ଖୋଜୁଛି । ଚାରିଆଡ଼େ କୁହୁଡ଼ି ଘେରିଛି । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅକୁ ହରେଇ ଗଛଲତା ଆଖିରୁ ଟପର ଟପର କାକରଲୁହ ଝରି ପଡୁଛି । ଟିକିଏ ପରେ ସରଗ ରାଇଜର ରାଜାପୁଅର ବାହାଘର ହେଲାପରି କୋଉଠି ଥିଲା ମେଘଟା ଆସି ଘଡ଼ଘଡ଼ି ବାଜା ବଜେଇଲା । ସୁ ସୁ ହୋଇ ପବନ ପିଟିଲା । ବାଉଁଶଗଛଗୁଡ଼ା ଉଡ଼ ଉଡ଼ ହୋଇ ଡାକି ଉଠିଲେ—ମଣିଷ ମନରେ ଭୟର ପାହାଡ଼ ଟୋଳି ।

କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ମେଘ ଆସିଲାଣି କିମିତି ଯିବ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ଆଜି ଦିନକ ରହିଗଲେ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । କହିଲି, ନା ନୂଆବୋଉ ବୋଉ ତେଣେ ଚିଡ଼ିବ—ରହିବି ବୋଲି କହି ଆସି ନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ଦିନେ ପୁଣି ମୋର କଥାରେ କିମିତି ରହିବ ମାଲ । ସେତେବେଳେ ବୋଉ କଣ

ଶୁଣିବେ ନାହିଁ । ତା କଥାର ମାନେ ସବୁ ବୁଝିଥିଲେ ବି ନ ବୁଝିଲା ପରି କହିଲି, ତମ କଥାରେ ମୁଁ କାହିଁକି ରହିବି ମ । ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ, ଲକ୍ଷ୍ମୀଝିଅଟି, ସବୁ ଜାଣେଲେ ମାଲ ତୋ ମନକଥା ସବୁ ମୁଁ ଜାଣେ ।

ସେଇକ୍ଷଣରେ ଦେବଭାଇ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ଦେବ ମାଳକୁ ଟିକେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲୁ । ଦେବଭାଇ ମୋତେ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣି ଛାଡ଼ିଦେଇ ଗଲେ । ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ବର୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ବିଜୁଳି ଝଟକୁ ଥିଲା ଛାତିଥରା ଅନ୍ଧାରର ବୁକୁ ଚିରି । ଭାବିଲି, ଘଡ଼ି ଘଡ଼ିକେ ପ୍ରକୃତିର ଓଲଟ ପାଲଟ ହେଲାପରି ଜୀବନଟା ବି ସିମିତି ଗତି କରୁଛି । ଆଲୁଅ, ଅନ୍ଧାର, ବରଷା, ଘଡ଼ଘଡ଼ି, ଦୁର୍ଯୋଗ ସବୁଗୁଡ଼ା ସିମିତି ଦୁନିଆ ଦେଉଳକୁ ପାହାଚ ପରି ଲାଗି ରହିଛି । ମଣିଷ ଚାଲିଛି ତା'ରି ଉପରେ ଖାଲି ବଞ୍ଚି ରହିବାର ପିପାସା ନେଇ ।

* ପାଞ୍ଚ *

ନୂଆବୋଉ । ସେ ମୋର କିଏ ? କାହିଁ କେଉଁଠି ଥିଲେ । ଇମିତ କାହିଁକି ସେ ଆସି ମୋତେ ପାଖକୁ ସ୍ନେହ ଦେଇ ଡାକି ନେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କର କିଏ ? ସେ ଥିଲେ କୁଆଡ଼େ—ମୁଁ ଥିଲି କୁଆଡ଼େ । ଜଣା ନଥିଲା—ଶୁଣା ନଥିଲା । ବେଶ୍ ତ ଭଲରେ ଥିଲି କିନ୍ତୁ ସେ ଆସିଲାଦିନୁ କାହିଁକି ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଲି ଗୋଟାଏ ଆଶାର ମାୟାଜାଲ ଭିତରେ । କାହିଁକି ସେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଲୋଭନ ଭିତରେ ମୋତେ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଦେବଭାଇ । ସେ କାହିଁ କେଉଁଠି । ମୁଁ ତାଙ୍କର କେତେ ତଳେ । ଆମ ଦିହିଁଙ୍କ ଜୀବନକୁ ନେଇ ନୂଆବୋଉ କଣ ଖାଲି ଖେଳ ଖେଳୁଛନ୍ତି । ନାଁ ନାଁ ନୂଆବୋଉ, ସରଗପରି ଉଚ୍ଚ ତାଙ୍କର ମନ—

ତାରପର ସ୍ୱଚ୍ଛ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତର । ସେ କାହିଁକି ଜୀବନ ନେଇ ଖେଳ ଖେଳିବେ । ସେ ମହତ୍—ମୋତେ ତାଙ୍କର ସ୍ନେହଦେଇ ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ପାରି ନାହିଁ—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ହୃଦୟର ଗମ୍ଭୀର ମୁକୁରରେ ଥରେ ଭଲକରି ଦେଖି ପାରିନାହିଁ ।

କେତେ କେଜାଣି ଭାବେ । ଭାବନାର ଅନାବନା ଭିତରୁ ମୁଁ ଦେଖେ ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ । ସେ ପର ନୁହନ୍ତି—ଆପେ ଆପେ ମୋତେ ନିଜର କରି ସେ ମୋର ନିଜର ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଦେବଭାଇଙ୍କି ସତେ କଣ ମୁଁ ପାଇବି···ଜୀବନର ଲୁଚିଛପା ଅଫୁରନ୍ତ ପ୍ରୀତି ଭିତରେ । ଶୋଇଲାବେଳେ ଖାଲି ଭାବନାର ଜ୍ୱାଳାରେ ଛଟପଟ କରେ ମନଟା ମୋର ।

ଦିନେ ଦିନେ ଦେଖେ ଦେବଭାଇ ସପନ ରୂପରେ ଆସି ସବୁ ଭାବନା ମୋର ଦୂର କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଦେହରୁ ବ୍ୟଥାର ଝାଳ ପୋଛି ଦେଇ କହୁଛନ୍ତି, ମାଳ ଗଢ଼ି ଜାଣିଲେ ଜୀବନଟା ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ମୁଁ ତୋ ପଛେ ପଛେ ଅଛି । ତୋତେ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଦିନ ରାତି ସବୁବେଳେ ନୂଆବୋଉଙ୍କର କଥା—ଦେବଭାଇଙ୍କର ସ୍ନେହ—ହରଣୀର ଗେଲ ପରିହାସ ମନ ଉପରେ ଅଲକ୍ଷିତରେ ଆସି ବସା ବାନ୍ଧେ । ଭାବେ କେତେ କେଜାଣି । ଜୀବନର ବିଗତଦିନର ସ୍ମୃତି ମଧୁର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ା ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠେ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମନ ଧାଏଁ ପ୍ରଲୋଭନରେ—ହୃଦୟଟା କଣ ପାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠେ ।

ଇମିତ ଦିନଗୁଡ଼ା କଟିଯାଏ । ଜିତଦାନାଆ ନୁଆ ଭାବନା ଆରମ୍ଭ, ସୁରୁଣା ରହେ ପଟ୍ଟରେ । ଅଣାର ଅଲ୍ଥ ମନ ଗହ୍ଵନରେ ଖେଳେ ଲୁଚକାଲି ।

ସେଦିନ ଖରାବେଳେ । ବୋଉ ସେ ଘରେ ଶୋଇଥାଏ । ବାପା ଯାଇଥାନ୍ତି ସ୍କୁଲକୁ, ଖାଇସାରି ଟିକେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲି । ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ—ଭାରି ମନ ହେଲା ଝରଣାଙ୍କ ଘରଆଡ଼େ ଟିକେ ବୁଲି ଆସିବାକୁ । ବୋଉ ଜାଣିଲେ କାଳେ ଗାଳି ଦେବ, ସେଇଥିପାଇଁ ଚୁପି ଚୁପି ତାଙ୍କ ଅଜଣାରେ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲି ।

ନୂଆବୋଉ ମୋତେ ଦେଖି କହିଲେ, ମାଲ ମୁଁ ପରା ଏଇଲାଗେ ତମ କଥା ଭାବୁଥିଲି । ମନ କଥା ମୋର ମନରେ ତମରି ଭାବନାର ଛନ୍ଦ ତୋଳୁଚି, ଯୋଗକୁ ତମେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲ । ବହୁତ ଦିନ ବଞ୍ଚିବ । ପଚାରିଲି, ଝରଣା କାହିଁ ନୂଆବୋଉ ?

ଝରଣା ଯାଇଛି ତା ସଙ୍ଗାତ ଘରକୁ ।

ଗାଁର ଆର ସାହି ଦାମୋଦର ମହାନ୍ତି ଝିଅ ସୁବାସୀ—ଝରଣାର ସଙ୍ଗାତ । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଦୁହିଁଙ୍କର ଭାରି ଭାବ । ଝରଣା ମୋଠୁ ସୁବାସୀକି ଭାରି ଭଲ ପାଏ ।

ନୂଆବୋଉ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଗପ ପଡ଼ିଲା । କଣ ଗୋଟାଏ କଥାରେ ମୁଁ କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଯଦି ସୁରଭାଇଙ୍କି ବାହା ନହେଇ ଦେବଭାଇଙ୍କି ବାହା ହେଇଥାନ୍ତ—ତେବେ ଭାରି ଭଲ ହେଇଥାନ୍ତା । ନୂଆବୋଉ ହସିଲେ—ସାର୍ଥକତାର ହସ । ସତେ

ଯେପରି ତାଙ୍କ ମନ କଥା ମୁଁ କହିଦେଲି । ହସି ହସି କହିଲେ ମୁଁ ବାହା ହୋଇଥିଲେ ତମ ଖାଇବା ପତରରେ ତ ଧୂଳି ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ତମେ କଣ ଇମିତ ଆଜ ନୂଆବୋଉ କତକ ସ୍ନେହ-ମମତା ନେଇ ଦଉଡ଼ି ଆସୁଥାନ୍ତ । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ କାହିଁକି ମୋତେ ପ୍ରଲୋଭନ ନିଆଁ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଉଛ । ଦେବଭାଇ କେଉଁଠି—ମୁଁ କେଉଁଠି । ଦେବଭାଇ ବଡ଼ଲୋକର ପୁଅ—ମୁଁ ଗରିବର ଝିଅ । ସ୍ନେହ, ଭଲପାଇବା ଭିତରେ ମୁଁ କେଉଁଦିନ ଦେବଭାଇଙ୍କି ପାଇବି ବୋଲି ତ ଆଶା କରିନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ଯେଉଁ ସ୍ନେହର ସ୍ୱାଦ ଟିକେ ଚଖେଇଚନ୍ତି—ମୁଁ ତାହାର ପ୍ରତିଦାନରେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଛି ସିନା ।

ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ମାଲ ଏଇଟା ତମର ମନଗଢ଼ା କଥା ନାଁ ହୃଦୟର କଥା । ଅନ୍ତର ଭିତରକୁ ଚାହିଁ ଥରେ କହିଲ । ମୁଁ କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଆସିଲ ପରେ ମୋ ମନରେ ଯେଉଁ ଭାବନାର ଝଡ ତୋଫାନ ଉଠେଇଚ—ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଆଶାର ନିଆଁ ଜାଳି ଦେଇଚ—ତାର ଫଳ କଣ ହେବ ଥରେ ବୁଝେଁ ବାର ବାର ହୃଦୟକୁ ପଚାରିଲେ ବି କିଛି ଉତ୍ତର ପାଉନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ ମାଲ ଏଇ ଅଦିନିଆ ଭାବନାର ଝଡ଼ତୋଫାନ ଦିନେ ଉଭେଇଯିବ ଦୂରକୁ......ମନ ଗହନର ତଳେ ଉଇଁବ ସୁନ୍ଦର କୁଲୁକୁଲିଆ ଟିକି ଜହ୍ନଟିଏ । ଆଶାର ଆଲୁଅ ଖେଳିବ ଜୀବନ ଫୁଲରେ ସବୁ ସଉରଭ ଢାଳି କରି । ମୁଁ କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ସେ ଭାଗ୍ୟ କଣ ମୋର ଅଛି । ନୂଆବୋଉ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲେ, ଅଛିଲୋ ମାଲ ତୋର ଭାଗ୍ୟରେ ଅଛି ।

ସେପାଖ ଘରୁ ମାଉସୀ [ଦେବଭାଇଙ୍କ ବୋଉ] ଡାକଲେ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ଆସୁଚି ମାଳ—ତମେ ଏଇଠି ବସିଥା । ମା କାହିଁକି ଡାକୁଚନ୍ତି ମୁଁ ଶୁଣି ଆସେ । ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୁଁ ଏକୁଟିଆ ସେଇ ଘରେ ବସି ରହିଲି । ନିସଙ୍ଗ ବୋଧ ହେଲା । ଟେବୁଲ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା କାହ୍ନୁ ବାବୁଙ୍କର "ଅଦେଖା ହାତ" ଆଣି ପଢ଼ି ବସିଲି । ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ସେ ବହି ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ିଥିଲି—ପୁଣି ଥରେ ପଢ଼ିବାକୁ ମନହେଲା । ବହି ପଢ଼ିବାରେ ମୁଁ ଏତେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଯାଇଚି ଯେ କେତେବେଳେ ଦେବଭାଇ ସେଘରକୁ ଆସି ମୋ କତରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲେଣି—ଜାଣେନା । ସେ ପଚାରିଲେ ମାଳ ସେଇଟା କି ବହିକି ?

ଚମକିପଡ଼ି କହିଲି, କାହ୍ନୁ ବାବୁଙ୍କର ଅଦେଖା ହାତ ।

ସେ କହିଲେ, ସତେ ମାଳ କାହ୍ନୁ ବାବୁଙ୍କର ଅଦେଖାହାତ ବହିଖଣ୍ଡି ପଢ଼ିଲେ ଗୀତାର କରୁଣ ଛବି ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠେ । ଜୀବନରେ ସେ କେବେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କଣ ହେଲା, ଶେଷରେ ତାର ଜୀବନ ଗତକୁ ଅଦେଖା ହାତ ନେଇ ଥୋଇଲା ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ।

ମୁଁ କହିଲି, ଇମିତ ଦୁନିଆରେ ଶହ ଶହ ଘଟଣାତ ଘଟୁଛି ଦେବଭାଇ କିନ୍ତୁ ଗୀତା ଜୀବନର କରୁଣ ଛବିଟାତ ନୂଆ ନୁହେଁ । ନିତି ଦିନିଆ ଘଟଣା ଭିତରୁ ଏ ଗୋଟାଏ ଖାଲି ଜୀବନର ଅସୀମ ବିଫଳତାର ଅଲଭ୍ୟ ସବୁ ଗାରଟିଏ । କିଏ ଜାଣେ ଆମ ଜୀବନରେ ଇମିତ ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ନ ଘଟିବ । ଠିକ ଠିକ ଭୁଲ ମାନ-

ଅଭିମାନରେ ଅଦେଖା ହାତର ଇଙ୍ଗିତ କୁଆଡ଼େ ନେଇ ଜୀବନ ପ୍ରବାହକୁ ତ ପୁଣି ବଦଳାଇ ଦେଉଛି ।

ଦେବଭାଇ ହସିଲେ । କହିଲେ, ମାଲ ଭାବୁଥିଲି ତୁ ପିଲା—କିଛି ଜାଣୁନା କିନ୍ତୁ ତୋ ମୁହଁରୁ ଏଇ କଥା ପଦକ ଶୁଣି ମୋର ସେ ଭ୍ରମ ତୁଟିଗଲା । ସତେ ମାଲ ଜୀବନର ପଥ ବଡ଼ ଖାଇଁଡ଼ା—ଗୁଳ୍‌ଗୁଳ୍ କୁଆଡ଼େ ଗୋଡ଼ ଖସିଯାଏ କିଛି କଳନା କରି ହୁଏନା । କିନ୍ତୁ ସବୁର ମୂଳରେ ରହିଛି ଏଇ ଅଦେଖା ହାତର ଇଙ୍ଗିତ ଅଣ ଗୁଳନା । ମୁଁ ତ ଜଣକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଏ—କିନ୍ତୁ ତାହାଁ ସେ ତ ମୋତେ ଦିନେ ଧରା ଛୁଆଁ ଦଏନା ।

ଜାଣେ ଦେବଭାଇ ମୋତେ ଶେଷ କଥା ପଦକ ଦେଖେଇ ଦେଖେଇ କହିଲେ । କହିଲ, ସେ ହୁଏତ ତମକୁ ଉପରେ ଆଡ଼ ଆଡ଼ ହୋଇ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଯଦି ତମର ଛବିକୁ ଅତି ଆପଣାର କରି ରଖିଥାଏ ତେବେ······ତେବେ ଦେବଭାଇ ତାର ତ ଆଉ ଦୋଷ ନୁହେଁ । ତମର ଖାଲି ବୁଝିବା ଭୁଲ ।

ସେ ହସିଲେ, କହିଲେ ମାଲ ତୋତେ ଅଇ କଥାରେ ଜିଣି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଦିନ ଆସୁଛି ଯେ ରହିଥା । ସେତେବେଳେ କଥାରେ ତୋର ମୋର ହେବ ପରୀକ୍ଷା । ତାଙ୍କ କଥାଟା ଶୁଣି ମୁହଁଟା ମୋର ତଳକୁ ହୋଇଗଲା ଲାଜରେ । ସେ ହସି ହସି ମୋ ନିକଟରେ ଆସି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଲାଜରେ ମୁଁ ଉଠି ଆସୁଥିଲି ବାହାରକୁ, କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । ଲୁଗା କାନିଟା ଧରି ଅଟକାଇ ରଖିଲେ । ଜବରଦସ୍ତ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ମୋ

ଗାଲରେ ଗୋଟିଏ ଚମ୍ବନ ଅଙ୍କି ଦେଲାବେଳେ ହଠାତ୍ ନୂଆବୋଉ ସେଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେବଭାଇ ପଳାଇଗଲେ, ଲାଜରେ ମୁହଁଟା ପୋଡ଼ିଗଲା ମୋର । ଛିଃ ଛିଃ ନୂଆବୋଉ କଣ ଭାବିଥିବେ ? ପଦାକୁ ପଳାଇ ଆସୁଥିଲି—ନୂଆବୋଉ ମୋ ହାତ ଦ'ଟାକୁ ଧରି ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଲେ । କହିଲେ, ଝିଲେ ମାଇ ଲାଗି ଲାଗି ଖୁନ୍ଦିତ । ଘଡିକ ଅଗରୁ ପରି କହୁଥିଲୁ ଭଲ ପାଇବା ଭିତରେ ଦେବଭାଇଙ୍କି ପାଇବ ବୋଲି ଭେବେ ଆଶା କରି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଶା ନ କରିଥିଲେ ନିଜକୁ କଣ ଇମିତ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦଅନ୍ତ ।

ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଅପମାନର ଧକ୍କାରେ ମୋ ଆଖିରେ ଲୁହ ଜକ ଜକ କଲା । କହିଲି, ଦେବଭାଇ ମୋତେ ଜବରଦସ୍ତ···ନୂଆବୋଉ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ମୋ ଆଖିରୁ ଗଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଲୁହ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ପୋଛି ଦେଇ ଦେଇ କହିଲେ, ମାଇ ମୁଁ ଜାଣେରେ ଜାଣେ । ତମ ଦାହିଁଙ୍କ ମନ କଥା ଭଲ କରି ଜାଣେ । ତମ ଦାହିଁଙ୍କି ଏବେର ଆପଣାର କରିଛି—ସ୍ନେହ ଦେଇ ପାଖକୁ ଟାଣି ଅଣିଛି । ତମ ଦାହିଁଙ୍କ ହୃଦୟ କଥା ମୁଁ ଜାଣିବି ନାହିଁ ତ ଆଉ ଜାଣିବ କିଏ ?

କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ କେତେ ମହତ । ତମକୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରି ନାହିଁ—ହୃଦୟର ସବୁ କଥା ଖୋଲି କହିପାରି ନାହିଁ । ମୋତେ କ୍ଷମା କର । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ମାଇ ଇମିତ କେତୋଟି କରୁଣ ଓ ବାସ୍ତବ ଅନୁଭୂତି ଭିତରେ ମୋ ଜୀବନ ପରି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଚାଲେ—ଅଛି ଖାଲି ସାରା ଜୀବନକୁ ଗୋଟାଏ ସ୍ମୃତିର ସ୍ତୂପ । ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥାର ଅର୍ଥ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

❊ ପରିଚ୍ଛେଶ ❊

* ଛଅ *

ଦଶଦିନ ବିତିଗଲା । ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଡ଼କୁ ଯିବି ଯିବି ବୋଲି ଆଉ ଯାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ସେଦିନର ଲାଜ ଫିକେ.ଚ ପାହାଡ଼ ପରି ଆସି ମୋ ଆଗରେ ଠିଆ ହୁଏ । ମୁହଁଟା ମୋର ପୋଡ଼ି ଯାଏ ଲାଜରେ—ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଡ଼କୁ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ବି ଯାଇ ପାରେନା ।

ସେଦିନ କେତେ ରଙ୍ଗର ଆଲୁଅ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ଗୋଧୂଳି ଆସି ଆମ ଘର ବାହାରେ ହସୁଥାଏ । ତେଙ୍ଗା ନଡ଼ିଆ ଗଛ ଶିଖରେ ସୁନା କିରଣ ଝଟକୁଥାଏ । ଗୋଧୂଳି ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ପକ୍ଷୀ ମେଳରେ ଚହଲ ପଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ସେମାନେ ସବୁ ସବୁ ଏଣେ ତେଣେ ଦଉଡ଼ୁଥାନ୍ତି । ଟାଙ୍ଗିଆଲା ଟୋକାର ଗୋଧନ ବାହୁଡ଼ା ବଇଁଶୀର ସ୍ୱର ମନରେ କେଉଁ ସପନ ରାଇଜର ରାଗିଣୀ ତୋଳୁଥାଏ ।

ବାପା, ବୋଉ ଘରେ ନଥାନ୍ତି । ଘରେ ବସି ମୁଁ ଭାବୁଥା ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା । କାହିଁକି ସେ ମୋତେ ଏତେ ଆପଣାର କରିନେଲେ । ସେ କଣ ସତରେ ମୋତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ସାରା ଜୀବନର ସାଥୀ କରିବାକୁ । ନା ଦେବଭାଇ ମୋତେ ପ୍ରଲୋଭନ ନାଁରେ ଆକୃଷ୍ଟ ଦେଇ ପୁଣି ଦିନେ ହୋଇଯିବେ ପର—ଅନ୍ୟର । ଭାବି ଭାବି କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରେନା । ପୁଣି ପରକ୍ଷଣରେ ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଥା ଗୁଡ଼ା ମନ ଉପରେ ଭାସି ଉଠେ । ନିରାଶାର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଆଶାର ଆଲୁଅ ଦେଖେ । ନୂଆବୋଉ ମୋତେ ତାଙ୍କର ଭଉଣୀ ପରି ସ୍ନେହ ଦେଇ ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଛନ୍ତି । ଦେବଭାଇ ମୋର ହୋଇଛନ୍ତି ।

ହଠାତ୍ ଦେବଭାଇ ପଶି ଆସିଲେ । ପଚାରିଲେ, ମାଳ କଣ ଏତେ ଭାବୁଛୁ । ମୁଁ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ । ଉଠିଯାଇ ସପଟା ଆଣି ପାରି ଦେଲି । କହିଲି, ଦେବଭାଇ ବସ । ସେ ପଚାରିଲେ, ଆମ ଘରଆଡ଼େ କାହିଁକି ଯାଉନୁ ମାଳ । ମିଛରେ କହିଲି, ବୋଉ ଛାଡ଼ୁନି । ସେ କହିଲେ, ତୋତେ ଏ କେଇଟା ଦିନ ନ ଦେଖି ଗୋଟାଏ ବରଷ ପରି ଲାଗୁଛି, ସତେ ମାଳ ତୁ କଣ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଛୁ । ମୋତେ କଣ ପର ଭାବୁ । ମୁଁ କହିଲି, ଗରିବ ଆମେ ଦେବଭାଇ···ତମର ଏଇ ଭଲପାଇବାଟା ଯଦି ଅଭିନୟ ପରି ହୁଏ, ତେବେ ଗରିବ ବିଚରାର ସବୁ ସରିଯିବ । ସେଇଥିପାଇଁ ବେଳେ ବେଳେ ତମ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ବି କରି ହୁଏନା । ସେ କହିଲେ, ସମସ୍ତେ କଣ ସମାନ । ମୁଁ କହିଲି, କାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ଦେବଭାଇ···ସମସ୍ତେ ସମାନ । ଭଲ ପାଇବାର ଛଳ କରି କେତେ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ଶେଷରେ ନିଜର ସବୁ କାମନା ଚରିତାର୍ଥ କରି ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଇ ଚାଲି

ଯାଆନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, ମୋତେ ତୁ ଏତେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁ ମାଲ । ଏତିକି କହି ଉଠିଲେ । କହିଲେ, ଯାଉଛି ମାଲ । କହିଲି ବସ ଦେବଭାଇ—ବୋଉ ଆସନ୍ତୁ ଯିବ । ସେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । କହିଲେ, ନା ଯା'ଉପରେ ତୋର ଏତେ ଅବିଶ୍ୱାସ; ତାଙ୍କୁ ପାଖରେ ବସାଇବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ମାଲ । ସେ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କର ଶେଷକଥା ଗୁଡ଼ା ବ୍ୟଥାରେ ଭରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଅଟକାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ—ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ କେଜାଣି କାହିଁକି ମନଟା ତାଙ୍କର ଭାବନାରେ ଗୋଟେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଲା । ମନ ହେଲା ଦଉଡ଼ି ଯାଇ ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ—କିନ୍ତୁ ପାଦ ଚଳିଲା ନାହିଁ ।

ଦି' ଦିନ ପରେ । ସେଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ଆକାଶରେ ଜହ୍ନମାମୁଁ ଖିଲ୍ ଖିଲ୍ ହୋଇ ହସି ଉଠି ଆସୁଥାଏ । ଗଛ ପତର ଫାଙ୍କରେ ଅନ୍ଧାର ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ଦୁଆରେ ଜୋଛନା ଆଲୁଅର ରୂପେଲି ଶେଯ ଉପରେ ସଞ୍ଜୁଆ ସମୀର ତୁନି ତୁନି ଆସି ଢାଳି ପାରୁ ଥାଏ ।

ଝରଣା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଅନେକଦିନ ପରେ ତା ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କେତେ ଅଡ଼ର ଗପ ଚାଲିଲା । କଥା ମଝିରେ ପଚାରିଲି, ଝରଣା ଦେବଭାଇ କାହିଁକି ଆମ ଘର ଆଡ଼େ ଆସୁ ନାହାଁନ୍ତି । ଝରଣା କହିଲା ଭାଇ ନାହାଁନ୍ତି—ଦି'ଦିନ ହେଲା କଟକ ଯାଇଛନ୍ତି, ଗଲାବେଳେ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ମନଟା ଭଲ ନ ଥିଲା । କଣ ହୋଇଛି କେଜାଣି ନୂଆଁଟବାଉ ଯେତେ ପଚାରିଲେ କିଛି ତ କହିଲେ ନାହିଁ । ବୁଝି ପାରିଲି ସେଦିନ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ କଡ଼ା କଡ଼ା କଥା ଦି'ପଦ କହିଥିଲି

ବୋଧହୁଏ ସେଇଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ମନ ଭଲ ନ ଥିଲା । ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନ ଦୁଃଖ କଥା ଶୁଣି ମୋ ମନଟା କାହିଁକି ଖାଲି ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିରେ ଅଧୀର ହେଲା । ଝରଣା ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ ଗପ କରିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । କଥା ବାଆଁରେଇକହିଲି, ଝରଣା ତୁ ଯା ମୋତେ କାହିଁକି ଭାରି ନିଦ ମାଡ଼ିଲାଣି । ସେ ଚାଲିଗଲା । ଗଲାବେଳେ କହିଗଲା, କାଲି ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଯିବୁ ମାଉ—ନୂଆବୋଉ ବାରି ବାରି କରି ଗାଳି ପକେଇ କହୁଚନ୍ତି ।

ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୁଁ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବିଲି ଖାଲି ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା । ମନଗୁହାର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ କେତେ ଦିନର ସ୍ମୃତି ଝୁଣ୍ଡି ଝଁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି ତା'ଙ୍କ ଭିତରେ ଦେବଭାଇଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା ସବୁଦିନେ ଯେପରି ନୂଆ ଜକ ଜକ କରୁଚି । କେତେ ଭାବିଲି । କେତେ ହସିଲା ସଞ୍ଜ, କେତେ ନିଘଂଟିଆ ଦି'ପହର କେତେ କଅଁଳ ସୁନେଲି ସକାଳ ମୋର ତାଙ୍କର ସାଥିରେ କଟିଚି କେତେ ସେ ମୋତେ ଭଲ ପାଉଚନ୍ତି, ଆଦର କରି ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଚନ୍ତି । ଭାବୁ ଭାବୁ ଆଖି ପତାରେ କେତେବେଳେ ଆସି ନିଦ ବସା ବାନ୍ଧିଲା ଜାଣେନା ।

ନୂଆବୋଉଙ୍କ କତିକି ଯିବି ଯିବି ବୋଲି ନିଇଚ୍ଛା ଭାବେ, କିନ୍ତୁ ବୋଉ ଡରରେ ଘର କାମ କରୁ କରୁ ଦିନ ଯାଏ—ଯାଇ ପାରେନା । ସେଦିନ ବୋଉଠାରୁ ଶୁଣିଲି ଦେବଭାଇ କାଲି କଟକରୁ ଫେରିଚନ୍ତି । ଭାବିଲି, ଆଜି ଦେବଭାଇ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ଆଡ଼େ ଆସିବେ । ଏତେଦିନ ପରେ ସେ ଘରକୁ ଫେରିଚନ୍ତି—ମୋ କତିକି ଆସିବେ ନାହିଁ !

କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଅନେକ ଚୃହଷ୍ଠାଦିନ କଟିଗଲା—ଦେବଭାଇ ଆମ ଘର ଆଡ଼େ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଭାବିଲି, ତେବେ ଦେବଭାଇ ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ଉପରେ ସେଦିନ କଥାରେ ରାଗିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ମନଟା ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା । ଅତି ଆଗ୍ରହରେ ସେଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ଦଉଡ଼ିଗଲି ତାଙ୍କ ଘରକୁ ।

ନୂଆବୋଉ ମୋତେ ଦେଖି କେତେ ଅପସା ମାରିଲେ । କହିଲେ, ମାଲ କାହିଁକି ଆସିବ—ଏଠି ତମର କିଏ ଅଛନ୍ତି । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ କିଏ କହିବ ଆସିବାକୁ କିଣ ମୋର ମନ ନାହିଁ । ଆସିଲେ ବୋଉ ତେଣେ କଟ କଟ ହେଉଛି—ନ ଆସିଲେ ଏଣେ ତମେ ରାଗୁଛ—ମନରେ ଦୁଃଖ କରୁଛ । ମୁଁ ଖାଲି ମଝିରେ ପଡ଼ି ହନ୍ତ ସନ୍ତ ହେଉଛି । ନୂଆବୋଉ ହସିଲେ । କେତେ ଆଦର କରି ମୋତେ ପାଖକୁ ଡାକି ନେଲେ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ ବାଇଗର ଅସରନ୍ତି ଗପ ଚାଲିଲା ।

ଗପ ମଝିରେ ହଠାତ୍ ଦେବଭାଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି ନ ଦେଖିଲା ପରି ମୁହଁଟା ବୁଲାଇ ପରକ୍ଷଣରେ ପଳାଇଗଲେ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ଦେବର କଣ ହେଇଛି କେଜାଣି ଏ କେତେଦିନ ହେଲା କାହିଁକି ତା ମନ ଭଲ ନାହିଁ । ହଠାତ୍ ମୁଁ କହି ପକାଇଲି, ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇ ମୋ ଉପରେ ଦୋଷା ହେଇଛନ୍ତି । ଆମ ଘରେ ବି ତାଙ୍କର ଆଜିକାଲି ଟିକିଏ ପାଦ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । କଣ ବା ଟିକିଏ କଥା ମୁଁ କହୁ କହୁ କହି ପକାଇଛି—ସେଇଥିକୁ ସେ ଛଲ କରି ରହିଛନ୍ତି । ନୂଆବୋଉ

ହସିଲେ । ସତେ ସେଇଥିପାଇଁ ଦେବ ମନ ଭଲ ନାହିଁ । କାହିଁକି ତୋ ଉପରେ ଘୋଷା ହେଇଚନ୍ତି କି ମାଲ ।

ସେଦିନ ଘଟଣା ସବୁ ନୂଆବୋଉଙ୍କ ଆଗରେ କହିଲି । ନୂଆବୋଉ ସବୁ ଶୁଣି ଶେଷରେ କହିଲେ, ଦେବ ଆମର ସିମିତି ନୁହେଁ । ତତେ ସେ କେତେ ଭଲପାଏ । ସବୁବେଳେ ତୋର କଥା, ତୋର ପ୍ରଶଂସା, ମୋ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଲେ ତା' ମନଟା ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲିଉଠେ— ପୁନେଇଁର ଭରା ନଈ ପରି । ତୋ' ପାଇଁ ସେ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଇଚନ୍ତି, ତୋତେ ନ ପାଇଲେ ସେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ଆପେ ଆପେ ଜାଳିଦେବାକୁ ପଛ ଘୁଞ୍ଚା ଦେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ତା ହୃଦୟକୁ ଭଲ କରି ଦେଖିଚି । ତୁ ଭୁଲ ବୁଝୁଚୁ ମାଲ—ଦେବ ତୋର । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତା ହେଲେ ଆମ ଦିହିଁଙ୍କ ଝଗଡ଼ାଟା ତମେ ନ ମେଣ୍ଟାଇଲେ ଆଉ ମେଣ୍ଟାଇବ କିଏ ? ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ତୁ ବସ ମାଲ—ମୁଁ ଦେବକୁ ନେଇ ଆସୁଚି ।

ଟିକିଏ ପରେ ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇଙ୍କି ଟାଣି ଟାଣି ଆଣି ମୋ କତରେ ଛିଡ଼ାଦେଲେ । କହିଲେ, ଦେବ ମାଲ ସାଙ୍ଗରେ ଟିକେ ଗପ କର—ମୁଁ ଆସୁଚି । ଦେବଭାଇ ବିରକ୍ତିଭରା ଗଳାରେ କହିଲେ, କି ଗପ କରିବି । ନୂଆବୋଉ ହସି ହସି କହିଲେ, ଏଇ ଜୀବନର ସୁଖ-ସୁଆଦ ଗପ—ମାଲ ସାଙ୍ଗରେ କିମିତି ଘର କରିବ— କିମିତି ମାଲକୁ ନେଇ ମଧୁଶଯ୍ୟା ରାତିଟା କାଟିବ—ଇମିତି କେତେ ଗପ, ଚେଲ ଅଛି । ଦେବଭାଇଙ୍କ ମୁହଁରେ ଧୋବ କଇଁଫୁଲ ପରି ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଅଭିମାନର ଛାଇ ପରକ୍ଷଣରେ ମିଳାଇଗଲା ।

କହୁଲେ ନୂଆବୋଉ ସିମିତ ଚଡ଼ାଇବତ ମୁଁ ପଳାଇଯିବି । ଯିବାକୁ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇଲେ ଆଗକୁ । ନୂଆବୋଉ ଜବରଦସ୍ତ ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ପଛକୁ ଠେଲି ଦେଇ କବାଟଟା ବନ୍ଦ କରି ବାହାରୁ ଜଞ୍ଜିର ଦେଇ ଦେଲେ ।

ମୁଁ ଉଠି ଆସି କବାଟ ବାଡ଼େଇଲି । ନୂଆବୋଉ କବାଟଟା ଖୋଲିଦିଅ—ମୋ ରାଣ । ତଥାପି ସେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଏହି ସୁଯୋଗ ପାଇ ଦେବଭାଇ ମୋତେ ତାଙ୍କ କୋଳକୁ ଟିକେ ଆଉଜାଇ ନେଲେ । ବଥାଦେଇ ଚାହିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ କୋଳରେ ଜାକି ଧରି ବାର ବାର ଚୁମ୍ବନ କଲେ ।

ଟିକିଏ ପରେ ନୂଆବୋଉଙ୍କର ପୁଣି କବାଟ ଖୋଲିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା । ଦେବଭାଇ ଗୁଡ଼ିଏ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲେ । କବାଟ ମୁକୁଳା କରି ନୂଆବୋଉ ପଶି ଆସିଲେ । ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଛୁଳା ହସ ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଚି । ଦେବଭାଇ ପଦାକୁ ପଳାଇଲେ । ଲାଜରେ ମୋର ମନେ ହେଲା ସତେ ଯେପରି ମୁଁ ସେଇଠି ମରି ଯାଇଚି । କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ । ଇମିତ ମୋତେ ହଇରାଣ କଲେ ଆଉ ଦିନେ ତମ ପାଖ ମାଡ଼ିବି ନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ କହିଲେ, ମାଳା ହଇରାଣ କଣ ହେଲଣି । ଦିନ ପଶୁ ଆସୁଚି···କେତେ ହଇରାଣ ହେବ । ରାତି ରାତି ଜଗାରରେ ପାହିଯିବ । ସେତେବେଳେ ଆଉ ଏ ନୂଆବୋଉ ବିଚରାର ଦୋଷ ଦେଇ ପାରିବନି । ସେ ଦୋଷଟା ପୁଣି ହେବ କାହାର । ତମର ନାଁ ତମ ଦେବଭାଇଙ୍କର—ନାଁ ତମ ବପୁସର । କାହାର ହେବ ଶୁଣେ । ଲାଜରେ ମୁଁ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି । ନୂଆବୋଉ ଯେତେ ଡାକିଲେ ଶୁଣିଲି ନାହିଁ ।

✽ ବଦ୍ୟୁଲଶ ✽

✽ ସାତ ✽

ତା'ପର ଦିନଠୁ ଦେବଭାଇ ରୋଜ ରୋଜ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେ । ଝରଣା ଅପେ—ମୁଁ ନୂଆବୋଉ କତିକି ଯାଏ । କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ଦିନଗୁଡ଼ା ଭାସି ଗଲେ ସମୟର ସୁଅ ଉପରେ ।

ଛ'ମାସ ପରେ । ସେଦିନ ନୂଆବୋଉ ତାଙ୍କ ବାପା ଘରକୁ ଫେରି ଯାଉଥାନ୍ତି । ଖବର ପାଇ ମୁଁ ଯାଇଥାଏ ତାଙ୍କ ଟିକିଏ ଦେଖା କରିବାକୁ । ଦିନ ବାରଟା ବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଗାଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଚାରିଟାବେଳକୁ ସେ ଆମ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ବାହାରିଲେ । ତାଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଲାବେଳେ କେଜାଣି କାହିଁକି ଝରଣା ଓ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ସେ ମୋ ହାତ ଧରି କହିଲେ, ଛି କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି—କେଇଟା ଦିନ ପାଇଁ ଯାଉଛି, ପୁଣି କଣ ଆସିବି ନାହିଁ ।

ସୁନା ଭଉଣୀ ମୋର କାନ୍ଦନା । ଏତିକି କହି ତାଙ୍କ ଲୁଗା କାନିରେ ଆମ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ । ନୂଆବୋଉ ଚାଲି-ଯାଉଥାନ୍ତି ବୋଲି ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନଟା ବି ଭଲ ନ ଥାଏ । ମୁହଁଟା ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଥାଏ । ନୂଆବୋଉ ଦେବଭାଇଙ୍କି କେତେ କଥା କହି ବିଦାୟ ନେଲେ । ତା'ପରେ ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା ଚନ୍ଦନପୁର— ନୂଆବୋଉଙ୍କ ବାପ ଘରର ପରିଚିତ ରାସ୍ତା ଉପରେ ।

ନୂଆବୋଉ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମୁଁ ଆଉ ହରଣୀଙ୍କ ଘରଆଡେ ଯାଏନା । ଦେବଭାଇ ନିଇତି ଆମ ଆଡେ ଆସନ୍ତି— ହରଣୀ ଦିନେ ଦି'ଦିନ ଛୁଟିରେ ଆସେ । ହସ, ଖୁସି ନୂଆ ଭାବନା କେତେ ଆଉର ଅସରନ୍ତି ଗପ ଭିତରେ ପ୍ରାଣ ପୁଲକିତ କରି ଦିନଗୁଡ଼ା ଗଡ଼ିଯାଏ ।

ଆଠଦିନ ହେଲାଣି ଦେବଭାଇ କଟକ ଯାଇଥାନ୍ତି । ହରଣୀର ବି କାହିଁକି ଦେଖା ନ ଥାଏ । ଏକୁଲା ମନଟା ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ସବୁ-ବେଳେ ଏଣୁ ତେଣୁ ଭାବନା ମନ ଉପରେ ଧାଁ ଧପଡ଼ କରୁଥାଏ— ଘୋଡ଼ା ଦଉଡ଼ ପରି ।

ସେଦିନ ସକାଳେ । ଦୂରରେ···ସେଇ ହେଙ୍କାଳିଆ ଗଛ ଗହଳି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଦିଗବଧୂ ସୁନ୍ଦରୀ ଦୀପ ସଜାଡ଼ି ରଖୁଥାଏ । ସକାଳର ସୁଲୁସୁଲିଆ ବାଆଟା ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ । ସେ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛୁଇଁ ଦେଇ ଆମ ବାଡ଼ି ଫୁଲ ବଗିଚାରୁ ଗନ୍ଧଯାକ ଚୋରି କରୁଥାଏ । ସୁକୁମାରୀ ଫୁଲରାଣୀ ବିଚାରୀ ନଇଁପଡ଼ି ଲାଜ ଓଢ଼ଣୀ ଟାଣି ଦେଉ-ଥାଏ । ଗଛ ପତର ଦୁବଘାସ ଉପରେ ସକାଳର କଅଁଳ ଆଲୁଅ ମୁକୁତା ପରି ଝଟକି ଉଠୁଥାଏ । ଟିକିଏ ଦୂରରେ—ସେଇ ତାଳବଣ

କରରେ ଯୋଡ଼ ଶାଗୁଆ ନଈ—ତାର ଉପରେ ସବୁଜ ଘାସର ଆଲୁଅ ରଜାପୁଅ ଆସି ପହଁର ପହଁର ଖେଳୁଥାଏ ।

ଘର ଓଲୋଉଛି । ହଠାତ୍ ହରଣା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ମୁହଁଟା ତାର ଶୁଖିଯାଇଛି—ବେଦନାର କଳାଛାଇ ଯେପରି ତାର ସବୁଜ ଆଲୁଅକୁ ଲୁଚାଇଦେଇଛି । ଏତେ ସକାଳୁ ହରଣା ତ କେବେ ଆସେ ନାହିଁ । ତା ଶୁଖିଲା ମୁହଁକୁ ଦେଖି ମୋ ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଭୟ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା । ପଚାରିଲି, କିଲୋ ହରଣା କଣ ହୋଇଛି—ମୁହଁଟା କାହିଁକି ତୋର ଶୁଖିଯାଇଛି । ହରଣା କହିଲା, ମାଆ ସେ ଘରକୁ ଆ—କହିବି ।

ଦୁହେଁ ସେଘର ଖଟ ଉପରେ ଯାଇ ବସି ପଡ଼ିଲୁ । ହରଣା କହିଲା, ମାଆ କାଲି କଟକରୁ ଦୁ'ଜଣ ଲୋକ ଆସି ଦୁ'ପହରେ ଆମ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ବାପା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମୋତେ ତାଙ୍କର ଖାଇବା ପିଇବା ଖବର ବୁଝିବାକୁ ଆସି ତାଗିଦ କଲେ । ପଚାରିଲି, ବାପା ସେ କିଏ କି ? ବାପା କହିଲେ, ସେମାନେ ଦେବ ବାହାଘର ବିଷୟରେ ଆସିଛନ୍ତି । ଡେଙ୍ଗା ହୋଇ ଯେଉଁ ଭଦ୍ର ଲୋକ, ସେ ଅମିୟବାବୁ ମୋର ଅତି ସାଙ୍ଗ । ତାଙ୍କର ଝିଅ ସହିତ ମୁଁ ଦେବକୁ ବାହା ଦେବାକୁ ମାସକ ତଳେ ତାଙ୍କୁ ଚିଠିରେ ଜବାବ ଦେଇଥିଲି । ସେ ଆଜି ଆସିଛନ୍ତି । ଘର ଦ୍ୱାର ଠିକେ ଦେଖି ଗୃହୁଁ ଯିବେ । ଆଉ ମହାପ୍ରସାଦ ନିର୍ବନ୍ଧ କେବେ ହେବ···ଦିନ ଠିକ୍ କରି ଦେଇଯିବେ । ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋ ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, ବାପା ଭାଇ ତ ନାହାନ୍ତି—ତାଙ୍କ ମତ ନ ନେଇ ମହାପ୍ରସାଦ ନିର୍ବନ୍ଧ ଦିନ

ସ୍ଥିର କରିବେ କିପରି ? ସେ ଆସନ୍ତୁ । ବାପା ହସିଲେ । କହିଲେ, ପାଗଳୀ ହେବ କଣ ମୋ କଥାରୁ ବାହାରିଯିବ । ବାପା ମୁଁ ତାର—ମୁଁ ଯା କରିବି, କଣ ତା ସୁଖ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ନୁହେଁ ? ଆଉ ଝିଅ-ଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପୁରୀରେ ଦେଖିଛି । ସୁନ୍ଦର ରୂପ—ଲକ୍ଷ୍ମୀଟି ପରି । ମୁଁ କହିଲି, ଯେତେ ହେଲେବି ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଟିକେ ପଚାରି ଜବାବ ଦେଲେ ଭଲ ହେବ ବାପା । ସେ ମୋ କଥାକୁ କାନ ଦେଲେ ନାହିଁ—ହସି ହସି ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ଜବାବ ଦେଇ ଦେଲେ ଏହି ମାସ ପନ୍ଦରରେ ମହାପ୍ରସାଦ ନିର୍ବନ୍ଧ କରିବାକୁ ।

ଏହିକଥା ଭାବି ଭାବି କାଲି ରାତି ସାରା ନିଦ ହେଉନଥିଲେ ମାଳ—ଖାଲି ତୋର କଥା ବାର ବାର ମନକୁ ଅସ୍ଥିର କରୁଛି । ସତେ କଣ ମାଳ ତୋର ଦେବଭାଇଙ୍କ ପ୍ରତି ସବୁ ସ୍ନେହ-ଶରଧା ଇମିତ କାଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହେଇଯିବ । କାଲିଠୁ ମୋ ମନରେ ଯେତେ ଦୁଃଖ, ତା ତୁ ବୁଝି ପାରିବୁ ନାହିଁ ।

ଝରଣା କଥା ଶୁଣି ମୋର ସାରା ଶରୀରରେ ତୀବ୍ର ବେଦନା ଅନୁଭବ କଲି । ମୂର୍ଚ୍ଛା କଣ ହେଇଗଲା । ଭାବିଲି, ସତେ କଣ ତେବେ ଦେବଭାଇ ଆଉ କାହାକୁ ବାହାହେବେ—ମୋତେ ଦୂରକୁ ଠେଲିଦେଇ । ମୁହଁର ଭାବ ବଦଳାଇ ଓଠରେ କ୍ଷୀଣ ହସ ଫୁଟାଇ କହିଲି, ଝରଣା କାହିଁକି ଦୁଃଖ କରୁଛ । ମୋଠୁ ସୁନ୍ଦର ଗୁଣିଆ ନୂଆବୋଉ ତମେ ପାଇବ । କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ଦିନ କାଟିବ । ମୁଁ କଣ ତମ ଦେବଭାଇଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟ ? ଝରଣା କହିଲା, କାହିଁକି ତୁ କଣ ସୁନ୍ଦରୀ ନୋହୁ—ଗୁଣରେ କମ୍ ନୋହୁ ।

କହ୍ଲୁ, ସୁନ୍ଦରୀ, ଗୁଣର ହେଲେ କଣ ହେଲା ଝରଣା, ମୁଁ ପରା ଗରିବ । ଗରିବ କଣ କେବେ ବଡ଼ଲୋକର ସମାନ ହେଇପାରେ । ଏଇ ଦୁନିଆରେ ଗରିବ ବୋଲି ଯୋଉ ଶ୍ରେଣୀଟା ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ବଡ଼ ହତଭାଗ୍ୟଲୋ ଝରଣା, ସେମାନଙ୍କ ଆଶା କେବେ ପୁରେନା । ଖାଲି ବୃଥାରେ ବଡ଼ଲୋକର ପ୍ରଲୋଭନ ମରିଚୀକା ପଛେ ପଛେ ସେମାନେ ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ଶେଷରେ ପାଆନ୍ତି ଚିର ଜୀବନ ପାଇଁ ଖାଲି ହୃଦୟରେ ଗୋଟାଏ ପୋଡ଼ା ଦାଗ ।

ଝରଣା କହ୍ଲୁ, ମାଲ, ବାପା ସୁରଭାଇ ସିନା ତୋତେ ଗରିବ ଘର ଝିଅ ବୋଲି ଭାବି ଦୂରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବେ—ଭଇଁଫୁଲକୁ ଖତ-ଗଦାରେ ପକାଇଲା ପରି । କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇ ନୂଆବୋଉ କେବେ ତୋତେ ପର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଦେଖିବୁ—ସେମାନେ ଆସନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆଜି ନୂଆବୋଉ କଉକ ଚିଠି ଦେଇଛି । ସେ ଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ବାପାଙ୍କୁ ଦେବଭାଇଙ୍କ ମନକଥା କହିଥାନ୍ତେ ।

କହ୍ଲୁ, ଆଉ କାହିଁକି ପୋଡ଼ା ଘାଠରେ ଚନ୍ଦନ ଲଗଉଚୁ । ବଳି ମଉସା ଯେଉଁଠି ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି, ତାକୁ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ କେହି ସାହସ କରିବେ ନାହିଁ । ତୁ ସିନା ଦୁଃଖ କରୁଚୁ । କିନ୍ତୁ ମୋ ମନରେ ଟିକେ ହେଲେ କଷ୍ଟ ନାହିଁଲୋ ଝରଣା, ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି । ଦେବଭାଇ ବଡଲୋକ ଘରେ ବାହା ହେବେ—କେତେ ଧନ ଦଉଲତ ସୁନା ରୁପା ଆଣିବେ । ରୂପବତୀ ଓ ଗୁଣବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇବେ । ଏହାଠୁ ବଳି ସୌଭାଗ୍ୟ—ସୁଖର କଥା କଣ ଅଛି ।

ଝରଣା କହ୍ଲୁ, ମାଲ ପିଲଟି ଦିନରୁ ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ବଢି ଆସିଲି । ତୋ ମନକଥା ମୁଁ ଜାଣି ଜାଣି ତୋ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଖେଳ

ଖେଳୁଛ । ନୂଆବୋଉ ନୂଆବୋଉ କେତେ ଡାକୁଛ, କେତେ ଚିଡ଼ାଉଛ । ଜାଣୁନୁଲୋ ମୋର ଏଇ ଡାକ ପଛରେ କେତେ ସ୍ନେହ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଥାଏ । ସତେ ମାଲ ସେ ସବୁ ଗେଲ ପରିହାସ ସବୁ କଣ ମିଛ । ମୋର ବହୁଦିନର କଳ୍ପିତ ଆଶା ଇମିତି କଣ ବୁଦ୍ ବୁଦ୍ ପରି ମିଳାଇଯିବ—ହା ହୁତାଶର ଦରିଆରେ । କହୁ କହୁ ଝରଣାର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା ।

କହିଲି, ଝରଣା ମୋର କାନ୍ଦିବାର କଥା, ମୁଁ କାନ୍ଦୁନାହିଁ । ହୃଦୟକୁ ପାଷାଣ ପରି ଟାଣ କରି ଦେଇଛି । ଆଉ ତୁ କାନ୍ଦୁଛୁ! ତୋର କଣ ହେଉଛି ଲୋ । ଯୁଆଡ଼ୁ ହେଲେ ତୁ ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ ପାଇବୁଲୋ—କିନ୍ତୁ ମୁଁ । ମୁଁ କଣ ଆଉ ଦେବଭାଇଙ୍କି ପାଇବି । କହୁ କହୁ ମୋର ହୃଦୟ ପରାଣରେ ଭାରି ହୋଇ ଉଠିଲା । ଆଉ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଲୁହ ଛୁଟିଲା । ଝରଣା ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲା, ମାଲ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛୁ । ଜୀବନରେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଝଡ଼ ବତାସ କେତେ ବହିଯିବ । ଏ ତ ସାମାନ୍ୟ । ନିଜକୁ ତା ଭିତରୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲେ ସିନା ଜୀବନ ଭଉଣୀ । ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

କହିଲି, ଛିଃ ଝରଣା ଯୋଉ ଲୁହ ଗଡ଼ିପଡ଼ୁଛି—ତାକୁ ଗଡ଼ିବାକୁ ଦେ । ପୋଛନା, ସେ ଲୁହ ମୋର ବଡ଼ ଆଶା, ଅସୀମ ଲୋଭର ପ୍ରାପ୍ତିର ଲୁହ ଲୋ ଝରଣା—ତାକୁ ପୋଛନା । ଆଉ କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଝରଣା କୋଳରେ କହଁ କହଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ମୋ ଦୁଃଖ ଦରଦୀ ଭାଷା ତା ବୁକୁରେ ଆଘାତ ଦେଲା—ଝରଣା ବି ପିଲାଙ୍କ ପରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

❋ ଅଠଗୁଳିଶ ❋

✽ ଆଠ ✽

ଦେବଭାଇ କଟକରୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧ ଶୁଣି ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଗଲା । ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ ଭରସି ଦିନେ ଯେ ଭଲ କଥା କହିବାକୁ ସାହସ କରନ୍ତି ନାହିଁ—ଆଜି ସେ ସିଧା ସିଧା ଯାଇ ଭେଟରେ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଲେ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାହା ହେବିନି— ମୋର ମନର ଅବସ୍ଥା ଭଲ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବଳା ମଉସା ସେ ଆପତ୍ତି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ଝରଣା ଓ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସବୁ ଚେଷ୍ଟାକୁ ବିଫଳ କରି ମହାପ୍ରସାଦ ନିର୍ବନ୍ଧ ହୋଇଗଲା ।

ଦେବଭାଇ କଟକରୁ ଫେରିବା ପରେ ଦିନେ ହେଲେ ଆମ ଘରକୁ ଆସି ନାହାଁନ୍ତି । ବୁଝିଲି ତାଙ୍କର ଆଜି ମୋ ଆଗରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇବାର ସାହସ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଦେବଭାଇ ଦିନକୁ ଦି'

ଡବାଥର ଦେଖିବାକୁ ମୋ ଭଣଜା ଦଉଡ଼ି ଆସୁଥାନ୍ତି—ଆଜ ସେ ଦୀର୍ଘ ପନ୍ଦର ଦିନ ହେବ ଅଲୁଟିଏ ବି ଭୁଲରେ ଆମ ଘର ମାଡ଼ି ନାହାଁନ୍ତି। ଭାବିଲି କେହି କାହାର ନୁହେଁ। ଖାଲି ଏଇ ପୁରୁଷ ଜାତଟା ମନର ଔରେମାନା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ କେତେ ଆଶାର ବାଣୀ ଶୁଣାନ୍ତି—ଶେଷରେ ନିରାଶାର ଢେଉରେ ଯବନିକା ଟାଣନ୍ତି। ହରଣୀ ବି ଆଉ ଆସୁନାହାଁନ୍ତି। କାହିଁକି ବା ଆଉ ଆସିବ। ସେ ତାର ନୂଆ ଭାଉଜ ପାଇବ। ସୁଖରେ ହସି ଖୁସିରେ ଅସରନ୍ତି କଥା ଗାଇଲରେ ଦିନ କାଟିବ।

ଏ କେତେଦିନ ହେଲା ଭାବି ଭାବି ଦିନଗୁଡ଼ା ମୋର ସରୁ ନଥାଏ। ବୋଉ ପଗୁରେ, କାଲେ ମାଳ କାଣି ହେଇଚି—ମୁହଁଟା କାହିଁକି ଶୁଖେଇଚୁ। ବୋଉ କଥାରେ କିଛି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଏ। ବୋଉ ଖାଲି ମୋର ଗତିପଥକୁ ସନ୍ଦେହ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହେ—କଥା କଣ କିଛି ବୁଝି ପାରେନା।

ସେଦିନ ଗାଈ ଲେଉଟା ବେଳ। ପୃଥିବୀ ଉପରେ କୃଷ୍ଣ ପଣତ ଖେଳ ପାରି ଗୋଧୂଳି ହସୁଥାଏ। ଆଉ ଟିକିଏ ପରେ ସଞ୍ଜ ଆସିବ —ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧାଗଧଡ଼ା ଅସରନ୍ତି ବହଳ ଅନ୍ଧାର ମାଡ଼ି ଆସିବ। ଘର ଦୁଆର ଦୁନିଆ ହଜିଯିବ—ଚାରିଆଡେ ଅନ୍ଧାର ଖାଲି ଅନ୍ଧାର। ଏଇ ଅନ୍ଧାର ପଟେଚି ଖେଳି ଖାତ ଉଆସରେ ମଣିଷ ତେଣେ ସୁଖରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବ। ତା'ପରେ ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ଛୁଟି। ଘରେ ଏକଲା ବସି ବସି ଭାବୁଥିଲି, ଇମିତ ମୋ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଅସରନ୍ତି ଅନ୍ଧାର ଆସନ୍ତା—ମୁଁ ତାରି ଭିତରେ ନିଜକୁ

ହଜାଇ ଦିଅନ୍ତା । ଦୁନିଆରେ ବଞ୍ଚି ରହିବାର ମୋହ—ଭଲ ପାଇବାର ଆଶା—ଆଉ ଏଇ ନିଛାଟିଆ ଦ'ପହରର ସବୁ ଭାବନାରୁ ଛୁଟି ମିଳିଯାନ୍ତା ।

ହଠାତ୍ ଅଜଣା ଝଡ଼ ପରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ଦେବଭାଇ; ଭାବନାର ଜଳିଲା ଦୀପଟା ମୋର ଧପ୍ କରି ଲିଭିଗଲା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋର ସାରା ଶରୀର ରାଗରେ ଜଳି ଉଠିଲା । ରୁକ୍ଷ ମିଶା ସ୍ୱରରେ କହିଲି, ଆଉ କାହିଁକି ଦେବଭାଇ, ପୁଣି କୋଉ ଅଭିଳାଷରେ ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ପାଖକୁ ଡାକୁଥିଲ । ମନର କ୍ଷଣିକ ବାସନା ମରିଗଲା ପରେ ପୁଣି ଆଉ ଜଣଙ୍କୁ ପାଇବା ପାଇଁ ଆଜି ତମେ ଅନ୍ୟ ବାଟରେ ଗଲ; ମୋ ଜୀବନରେ ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ଅଶାନ୍ତିର ଝଡ଼ ଉଠାଇ । ତେବେ ବି ମନ ଶାନ୍ତି ହେଲା ନାହିଁ । ପୁଣି ତମେ ଦଉଡ଼ି ଆସିଛ ଏଇ ନିଛାଟିଆ ଦ'ପହରରେ—କଥାର ପିୟୁଷ ଢାଳି ଜୀବନରେ ଗରଳ ଭରିବାକୁ । ମୋ କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । କହିଲେ, ମାଳ ଏତେ ଦିନ ମୋର ସ୍ନେହ ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହି ବି ମୋ ମନକଥା ଆଜିଯାଏ ତୁ ବୁଝି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ମନେ ରଖିଥା ମାଳ ଯୋଉଦିନ ତୁ ମୋ ମନକଥା ବୁଝି ପାରିବୁ—ସେଇଦିନ ପୁଣି ମୁଁ ତୋ କତିକି ଫେରି ଆସିବି, ଯାଉଛି ।

ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ସେ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କ କଥାର ମାନେ କିଛି ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ କେଜାଣି କାହିଁକି ଅଧୀର ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଛୁଟିଲା । ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି ନପାରି ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁମାଡ଼ି ବହେ କାନ୍ଦିଲି ।

ତା' ଆରଦିନ ସକାଳର ତେରଚ୍ଛ କିରଣଟା ଆମ ଘର ମଥାନ ଆର ପଟେରେ ପଡ଼ିଲାଣି । କଦଳୀ ବାହୁଙ୍ଗା ଉପରେ ବସି ଚଢ଼େଇଟା ଚେଁ ଚେଁ ହେଉଛି । ଦୂର ସେଇ ଧାନବିଲ୍ ଆଡୁ ବହି ଆସୁଥାଏ ଶୀତଳ ପବନଟା ।

ବୋଉ ଆସି କହିଲା, ମାଲ, ଦେବ କାଲି ରାତିରେ ଘର ଛାଡ଼ି କୁଆଡେ ପଳାଇଛି । ତା ବୋଉ, ଝରଣା ଖାଲି କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି । ବୋଉ କଥା ଶୁଣି ମୋର ସାରା ଶରୀରରେ ବିଜୁଳି ଖେଳିଗଲା । ପଚାରିଲି, କାହିଁକି ବୋଉ ଦେବଭାଇ ପଳାଇଛନ୍ତି । ବୋଉ କହିଲା, ବଳି ମଉସା ଯୋଉଠି ତାର ବାହାଘର କରୁଛନ୍ତି—ସେଠି କୁଆଡ଼େ ତାର ମନ ନାହିଁ । ସେତେ କହିଲେବି ବଳି ମଉସା ନଶୁଣିବାରୁ ସେଇଥିପାଇଁ ଦେବ କାଲି ରାତିରେ ଗୋଟାହେଇ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଛି । ଏତିକି କହି ବୋଉ ଘରକାମ କରିବାକୁ ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ଯୋଉଠି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲି, ସେଇଠି ଖାଲି ବସି ଭାବିଲି । ସତେ କଣ ତେବେ ଦେବଭାଇ ମୋ ପାଇଁ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଧନ ଦଉଲତ, ଘର ଦ୍ୱାର ସବୁ ଛାଡ଼ି ମୋ ପାଇଁ ସେ କଣ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଦୁଃଖ ଆଉ ହା-ହୁତାଶ ଭିତରେ । ଭାବନାର ଅଥଳ ଦରିଆରେ କିଛି କୂଳ କିନାରା ପାଇଲି ନାହିଁ ।

ଘଣ୍ଟକ ପରେ ଝରଣା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ମୁହଁଟା ତାର ବେଦନାରେ ଭାରି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ଶ୍ରୀନାହିଁ । ଠିକ ଯେପରି ଅଦିନିଆ ମେଘ ପରି ଦୁଃଖର ବହଳ ଛାଇ ଢାଙ୍କିଛି—ପୂନେଇଁ ଜହ୍ନପରି ପ୍ରାଣ

ମଳାଣିଆ ତାଳକଣ ମୁହଁଟିକୁ ଚାର । ପଗୁଭଳ, ହରଣା, ଦେବଶ୍ରୀଙ୍କ ସତେ କଣ ପଳାଇଚନ୍ତି । ସେ କହିଲା, ଏ ଚିଠି ପଢ଼ ମାଳ— ସବୁ ଜାଣିବୁ ।

ସୁନା ଭଉଣୀ ହରଣା,

ଆଜି ତୋର ସ୍ନେହ ବନ୍ଧନଟା କାଟି ମୁଁ ଚାଲି ଯାଉଚି ବହୁ ଦୂରକୁ ! ତୋ ଉପରେ ଅଭିମାନ କରି ନୁହେଁ—ମୁଁ ମୋର ବଡ଼ଲୋକର ଆଭିଜାତ୍ୟ, ଧନ ଦଉଲତର ବୃଥା ଅହମିକା ଉପରେ ପଦାଘାତ କରି । ମୋ ଜୀବନଟା ଯଦି ଆଜି ଦୁଃଖର ବାରୁଦ ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ି-ଯାଏ—ତେବେ ମୋ ମନରେ ତିଳେ ହେଲେ ଶୋଚନା ହେବ ନାହିଁ । ଜାଣେ ମୁଁ ବଡ଼ଲୋକ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ହେଇଚି—ସେଇ ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଫଳ ଇଏ ।

କୁଆଡ଼େ ଯିବି କିଛି ଜାଣେ ନା, କିନ୍ତୁ କୁଆଡ଼େ ଯାଏ—ଏଇ ଦୁନିଆ ଭିତରେ ମୁଁ ରହିବି । ସେଥିପାଇଁ ମନରେ ଦୁଃଖ କରିବୁ ନାହିଁ । ମାଳକୁ କହିବୁ ସେ ମୋତେ ଭୁଲିଯିବ ନାହିଁ । ମୋ ହୃତରେ ସମାଧି ଦେବ ନାହିଁ । ଭାବିଥିଲି ମନର ବେଦନା କିଛି କହିଲେ ଜୀବନର ଦୁଃଖର ଭାର ଟିକେ ହାଲୁକା ହେଇଯିବ । ସେଇଥିପାଇଁ କାଲି ତା କତିକି ଯାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଭୁଲ ବୁଝିଲା··· ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଲା । ସେ ମୋତେ ଯେତେ ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଇଚି —ତାଠୁ ଆହୁରି ଦୂରକୁ ମୁଁ ଚାଲି ଯାଉଚି । ନ ହେଲେ ସେ ଭାବିବ ପୁରୁଷ ଜାତିଟା ଏତେ ସ୍ୱାର୍ଥପର । ସେ ବୁଝୁ ପୁରୁଷ ଜାତିଟା ନାରୀ ପାଇଁ କେତେ ବଡ଼ ତ୍ୟାଗ କରିପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ ଯଦି

ଭୁଲିଯାଏ ମୋ ମନରେ ତଳେ ହେଲେ ଦୁଃଖ ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ମୁଁ ଜାଣେ ନାରୀ ସହଜରେ ପୁରୁଷକୁ ଭୁଲିପାରେ । ଆଜି ଯେ ଜଣକୁ ଭଲ ପାଉଥାଏ, କାଲି ସେଇ ନାରୀ ଆଉ ଜଣକୁ ନେଇ ସ୍ୱପ୍ନସଂସାର ଗଢ଼େ । ଜୀବନ ମନ୍ଦିରେ ଯଦି ଅକସ୍ମାତ ଥରେ ଅତୀତ ସାଙ୍ଗରେ ଭେଟ ହୁଏ—ତେବେ ସେ ଭୁଲିରେ ଥରେ ପଛୁରେନା ।

ଛାଡ଼ ସେ ସବୁକଥା । ତୋ ବାହାଘର ଆଉ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ । ବାପା, ବୋଉ, ସୁରଭାଇ ଅଛନ୍ତି—ସେ ତୋର ନିଶ୍ଚୟ ସୁଖ ଦେଖିବେ ଉପଯୁକ୍ତ ଲୋକ ହାତରେ ତୋତେ ଟେକି ଦେବେ । ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଅଲୋଡ଼ା ଅଖୋଜାଠା—ତୋ ପାଇଁ ବା କଣ କରିଥାନ୍ତି । ବିଦାୟ ବେଳରେ ଦେଇଥାନ୍ତି ଖାଲି ଟିକେ ଲୁହ—ଦୂରରେ ଥିଲେ ବି ସେଇ ଲୁହ ଟିକକ ମୁଁ ଊଣା କରିବି ନାହିଁ ସ୍ୱରଣା । ଭୁଲି ଯିବୁ ନାହିଁ । ଗରିବ ଭାଇଟା ତୋର ଅଭବା କଣ ଦିଅନ୍ତା ।

ମୁଁ ଫେରିବି—କିନ୍ତୁ ଟିକେ ଡେରିରେ । ସେତେବେଳକୁ ତୋର ବାହାଘର ସରିଥିବ । ସେତେବେଳକୁ ବାପା ବୋଉ ସୁରଭାଇଙ୍କର ବଡ଼ଲୋକର ଆଭିଜାତ୍ୟ, ଅହମିକା, ଦମ୍ଭ, ଲୋଭ ସବୁ ଆମ ସେଇ ଭଙ୍ଗା ପାଚେରୀ ପରି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବ । ସେତ ପୁଣି ଦିନେ ଗର୍ବରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଥିଲା ମାଟିର ବୁକୁ ଉପରେ; କିନ୍ତୁ ମାଟି ସେମିତି ପଡ଼ିଛି ଶାନ୍ତିର ଗୀତ ଗାଇ । ପାଚେରୀର ଉଚ୍ଚମଥା କାଳ ସ୍ରୋତରେ ଲୋଟି ପଡ଼ିଛି ମାଟି ଉପରେ—ମାଟି କିନ୍ତୁ ନଇଁ ନାହିଁ । ସିମିତ ସମୟର ଉଜାଣି ଢେଉରେ ସବୁ ବଡେଇ ଲିଭିଯାଏ ଲୋ ସ୍ୱରଣା—

ତେବେ ବି ଦୁଃଖ ହୁଏ; ମଣିଷ ତଥାପି ବି ସେଥିରୁ କିଛି ଶିଖେ ନାହିଁ ।

ଯାଉଛି । ମୋର ଆଶୀର୍ବାଦ ନେବୁ । ମାଳକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେବୁ । ତାକୁ କହିବୁ ସେ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିବ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇବ ନାହିଁ । ମୁଁ ପୁଣି ଦିନେ ନା ଦିନେ ଫେରି ଆସିବି । ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବ ମୋ କଥାକୁ । ବିଦାୟ ଭଉଣୀ—

ତୋର
ଦେବଭାଇ

ଦେବଭାଇଙ୍କ ଚିଠିଟା ପଢ଼ି ଆଖିରୁ ମୋର ଧାର ଧାର ହୋଇ ଲୁହ ଛୁଟିଲା । କହିଲି, ହରଣା ବାଲି ଦେବଭାଇଙ୍କି ମୁଁ ଅପମାନ ଦେଇ ତଡ଼ି ଦେଇଛି । ମୁଁ ନିର୍ବୋଧ—ତାଙ୍କର ମହତ ହୃଦୟକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ଚାଲିଗଲେ । ମୁଁ ଏଣିକି ହତଭାଗୀଲୋ ହରଣା, ଭଲ ଭଲ ଦିନ ମୋର ସରିବ ନାହିଁ ।

ମୋତେ ବୁଝାଇବା ପାଇଁ ତା ମୁହଁରେ ଭାଷା ଖୋଜି ସେ ପାଉ ନଥିଲା । ଆଖିରୁ ତାର ଦୁଇଟି ଲୁହ ଧାର ଗଡ଼ି ପଡୁଥିଲା ଗାଲ ଉପରକୁ—ଏତେ ଯେପରି ହୃଦୟରେ ତାର ଶୀତଳ ପରଶ ବୁଲାଇ ଦେବାକୁ ।

* ନଅ *

ଦେବଭାଇ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ବଳି ମଉସା ଯେତେ ଲୋକ ପଠାଇଲେ ଖୋଜି ଖୋଜି କେହି ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଗାଁରେ ହାଟ ବସିଲା ଦେବ ମାଲକୁ ବାହାହେବ ବୋଲି କୁଆଡେ ପଳେଇଚି । ସେ ପୁଣି ଆସିବ—କେତେଦିନ କୁଆଡେ ରହିବ । ବୋଉ ସବୁ ଶୁଣି ବାପାଙ୍କୁ କହିଲା । ବାପା କହିଲେ, ଲୋକଙ୍କ କଥାରେ କାନ ଦେଉଚ କାହିଁକି । ସେ କହନ୍ତୁ—କେତେଦିନ କହିବେ ।

ମୋତେ କିନ୍ତୁ ଗାଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ମୁହଁ ଦେଖାଇବାକୁ କାହିଁକି ଭାରି ଲଜ୍ଜା ମାଡ଼େ—କିଛି ବୁଝି ପାରେନା । ମୁଁ ତ କିଛି ଅପରାଧ କରିନାହିଁ । ବୃଥାରେ ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଏତେ ଥଟ୍ଟା ଥାପରା କାହିଁକି ? ବସି ବସି କେତେ ଭାବେ—ଖାଲି ଭାବେ ।

ଝରଣା ଆଉ ଆମ ଘରଆଡ଼େ ଆସେନା । କାହିଁକି ସେ ଆସିବ । ସୁଖ ସୁଆଦିତ ପୋଡ଼ି ଯାଇଛି । ଆଉ କାହିଁକି ସେ ଚନ୍ଦନ ବୋଳି-ବାକୁ ଧାଇଁ ଆସିବ । ନୂଆବୋଉ ନୂଆବୋଉ କୋଉଠି ଚିଡ଼ାଇବ । ମୁଁ ଖାଲି ରାଗୁଥିବି—କେତେ ଗାଳି ଦେଲେ ବି ସେ ଜମା ଛଳ କରୁ ନ ଥିବ । ଖାଲି ହସୁଥିବ । ସବୁ ଯାଇଛି । ଅତୀତର ସୁଖ ସ୍ମୃତି ଦିନ ଗୁଡ଼ା ଆଜିର ଦୁଃଖଭରା ବହଳ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ମୁହଁ ଲୁଚେଇଛି । ନିଥର ଆକାଶରେ ଚଢ଼େଇଟା ଉଦାସ ଗତିରେ କରୁଣ ରେଖାଟିଏ ଟାଣି ଦେଇଗଲା । ଇମିତି ଦେବଭାଇ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି ସେଇ ଦିଗ ଆରପଟକୁ—ମୋ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଅସୀମ ବିଫଳତା ଭିତରେ କରୁଣ ରାଗିଣୀର ଲହର ତୋଳି । କେତେ ଭାବେ । ଦିନଯାଏ—ତଥାପି ମୋର ଭାବନାରୁ ଛୁଟି ମିଳେନା ।

ରାତି ଅସେ—ଭାବେ ଟିକେ ଶାନ୍ତିରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିବି ବହଳ ଶେଯ ଉପରେ । କିନ୍ତୁ ନିଦରାଇଜର ଏଇ ସପନ ରଙ୍ଗା ପୁଅ ଆସି ଆଖି ଆଗରେ ମୋର ସ୍ମୃତିର ଦୀପାଳି ଜାଳିଦିଏ । ନିଦ ହୁଏନା—ଉଜାଗରରେ ରାତି ପାହେ ।

ଭାବୁ ଭାବୁ କେବେ କୋଉଦିନ ତିନିଟା ମାସ ଆସି ହଜିଗଲା ସମୟର ଗମ୍ଭୀର ଦରିଆ ବୁକୁରେ·····

ଦେବଭାଇଙ୍କର କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଦେବଭାଇ ଗଲା ଦିନଠାରୁ ବଳି ମଉସାଙ୍କର ଆମ ଘରଉପରେ ଭାରି ରାଗ । ବିନା ଦୋଷରେ ସେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବେ ବୋଲି ଓର ଉଣ୍ଡୁଛନ୍ତି ।

ଝରଣାଘାଙ୍ଗରେ ଦିନେ ଦିନେ ଗାଧୁଆ ତୁଠରେ ଦେଖାହୁଏ । ପୋଖରୀ କୂଳର ବାଉଁଶବୁଦା ଛାଇତଳେ ଗାଧୁଆ ତୁଠର ସେଇ ପଥର ପାହାଚ, ତାର ଉପରେ ବସି ଘଡ଼ିଏ ସୁଖ ଦୁଃଖ ହେଉ । ତା ପରେ ଗାଧୋଇ ସେ ଚାଲିଯାଏ—ତା ପଥରେ । ମୁଁ ଫେରିଆସେ ଆମ ଘରକୁ ଖାଲି ବେଦନା ବିଚୁରି ପରାଣ ମନଟା ନେଇ ।

ସେଦିନ ଚାରିଟାବେଳେ ବାପା ସ୍କୁଲରୁ ଫେରି ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ମୋ ଅଡକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ଆଗ୍ରହରେ ଖୋଲି ପଢ଼ିଲି ।

ମାଲି,

ଅନେକଦିନ ହେବ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଦେବି ଦେବି ବୋଲି ଭାବୁଚି । କିନ୍ତୁ ଦୁଆତ କଲମ ଆଣି ଲେଖିଲା ବେଳକୁ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଚି କଣ ଲେଖିବି ? ଯାହା ଲେଖିବାର ଥିଲା, ଯାହା କହିବାର ଥିଲା—ସବୁତ ଆପଣା ମନକୁ ତମ ମନରେ ଲେଖି ହୋଇ ଯାଇଥିବ । ମୁଁ ଆଉ ଲେଖିବି କଣ ? ବାର ବାର ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ମୋ ମନକୁ ବିଚଳିତ କରି ଦେଉଚି । କିନ୍ତୁ ଲେଖି ପାରୁନି । ଦୁଃଖରେ ବତୀଟାକୁ ଲିଭାଇ ଦେଇ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବିଚି ତମରି ସ୍ନେହ ଶରଧାର ଚରମ ବିଫଳତା କଥା । କେତେବେଳେ ଆଖିରେ ଲୁହ ଆସି ତମ ଜୀବନର ସ୍ମୃତିକୁ ମୋ ଜୀବନ ସହିତ ମିଶାଇ ଦେଲାଣି, ଜାଣି ପାରେ ନାହିଁ ।

ସତରେ ମାଲି, ତମ ଗାଁକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ମୋର ଆଉ ମୋଟେ ମନ ନାହିଁ । ଖାଲି ଭାବୁଚି ତମକୁ କିମିତି ମୁହଁ ଦେଖାଇବି । ତମେ କଣ ମୋର ଅପରାଧ ପାଇଁ କ୍ଷମା କରିବ । ଦେବ କଣ କ୍ଷମା ଦେବାକୁ

ପୁଣି ଫେରି ଆସିବ । ଏମିତି ଭାବୁ ଭାବୁ ଦିନ ଯାଉଛି । ଆଜି ତୁମର ଗୋଟିଏ ଦିନର ସ୍ମୃତି ଏତେ ମୋତେ ଅଧୀର କଲା ଯେ, ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ନ ଲେଖି ରହି ପାରିଲିନାହିଁ । ଜାଣେନା ଏ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ି ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ ଆଜି ତୁମେ କେଉଁ ଆଖିରେ ଦେଖିବ । ଇତି ।

ତୁମର

ନୂଆବୋଉ

ଚିଠିଟା ପଢ଼ି ସେଦିନ ସାରା ରାତିଟା ଭାବୁ ଭାବୁ ଶୁହିଁ ଦେଖିଲି ସକାଳର କଅଁଳ ଆଲୁଅ କେତେବେଳେ ଆସି ଧରାରେ ଚେତନା ଦୀପ ଜାଳି ଦେଲାଣି ।

ଏଇମାସ ବାଇଶିରେ ଝରଣାର ବାହାଘର । ଦି'ଦିନ ହେଲା ନୂଆବୋଉ ଆସିଛନ୍ତି । ଭାରି ମନ ହେଉଥାଏ ଥରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମନର ସବୁ ପରାଣ ଭରା କଥା ଗୁଡ଼ା କହି ଦିବାକୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ନୂଆବୋଉ ତ ଆଜି କାହିଁକି ଟିକିଏ ଡାକୁ ନାହାନ୍ତି । ଝରଣା ତ ଆଉ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସି ତାଙ୍କ କଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଉ ନାହିଁ । କାହିଁକି ବା ଆସିବେ । ଦେବଭାଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝରଣା, ନୂଆବୋଉ ମୋତେ ପର କରି ଦେଇଛନ୍ତି—ମନରୁ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ରାତି ପାହିଲେ ଝରଣାର ମଙ୍ଗନ—ପଅରଦିନ ବାହା । ସଞ୍ଜପହର ଗଡ଼ିଗଲାଣି । ଦ୍ୱିତୀୟାର ବଙ୍କା ଜହ୍ନର ସବୁ ହସ ଲିଭି ଲିଭି ଆସୁଥାଏ । ସତେ ଯେପରି ସରଗ ରାଇଜ ଝିଅ ଏଇ ଗୁଢ଼ ଝୁଲୁମାସି ଅନ୍ଧାର

ସଞ୍ଜାକୁ ଦେଖି ବଉଦ ସବାଟ୍‌ରେ ବସି ଲୁଚି ଯାଉଥାଏ । ସେଇଥି-ପାଇଁ ବେଦନାରେ ମଳିନ ଦିଶୁଥାଏ ତାର କୁଲୁକୁଲିଆ ଟିକି ମୁହଁଟି । ଚାନ୍ଦ ସୁକୁମାରୀର ଅସୁମାରୀ ତାରା ସଖୀଗଣ ସଜଳ ନୟନରେ ଚାହିଁ ରହିଥାନ୍ତି—ତାରି ଆଡ଼କୁ । ଅନ୍ଧାର ରାଜାକୁ ଦେଖି ସରଗ ମରତରେ କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଖେଳି ବୁଲୁଥାଏ ।

ଝରଣାକୁ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲି । କହିଲି, ଏତେ ଦିନ ପରେ ମାଳ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା କିରେ ଝରଣା । ଝରଣା ମୋ ହାତଧରି କହିଲା, ମାଳ ତୋ କତିକି ଆସିବାକୁ କଣ ମୋର ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ? କିନ୍ତୁ ଆସିଲାବେଳେ ତୋର ଏଇ ମଳିନ ମୁହଁଟାକୁ ଦେଖିଲେ ମୋତେ ଭାରି କାନ୍ଦ ମାଡ଼େ—ଦେବଭାଇଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼େ । ସେଥିପାଇଁ ଜାଣି ଜାଣି ଆସେନା । କହିଲି ଆଜି କାହିଁକି ଆସିଚୁ । ବାହାହେଇ ଯାଉଚୁ ବୋଲି ଟିକିଏ ସ୍ନେହ ମିଶା ମିଠା କଥା କହି ମମତା ଲଗେଇ ଦେଇଯିବାକୁ ନାଁ । ହଁ, ଦେବଭାଇ ଗଲେ—ତୁ ବି ଯିବୁ ଯା । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଏଇଠି ଅଲୋଡ଼ା ଦରବ ପରି ପଡ଼ି ରହିବି ଲୋ ଝରଣା—ମୋ ଜୀବନରେ ଆଉ କେବେ ମଳୟର ପରଶ ଆସିବ ନାହିଁ । ଖାଲି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସାରାଜୀବନଟା ନଦୀଘାଟର ତତଲା ବାଲି ପରି ସବୁବେଳେ ହତାଶାର ବେଦନାରେ ପୋଡୁଥିବ—କେବେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ଆସିବ ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା, ଝରଣା କହିଲା, ମାଳ କାନ୍ଦୁଚୁ—କାନ୍ଦ । ଆଜି ଦିନକ ତୋର ବେଦନା ବହୁଳ ମୁହଁକୁ ଦେଖି ମୁଁ ବି ଟିକିଏ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସ୍ମୃତିଟାକୁ ଜୀବନ ଭରି ପାଥେୟ କରିବାକୁ ତୋରି ସାଥୀରେ ମନ ଇଚ୍ଛା କାନ୍ଦି ନିଏ । ମୋର ବାହାଘର କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଆଜି

ଦେବଭାଇ କାନ୍ଦୁଥିବେ—ତୁ କାନ୍ଦୁଚୁ । ଆଜି ମୋର କାନ୍ଦିବାର କଥା, କାନ୍ଦିବି ନାହିଁ । କହୁ କହୁ କାନ୍ଦି ପକାଇଲା । ବୋଉ ଆସିଲା । ଆମ ଦିହିଁଙ୍କ କାନ୍ଦଣା ଦେଖି ସେ ବି ବହେ କାନ୍ଦିଲା । ଝରଣା ବୋଉ କତିରେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, ପରଝିଅ ବୋଲି ଭୁଲି ଯିବନି ମାଉସୀ—ମନେ ରଖିଥିବ । କେତେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଝରଣା ସେଦିନ ବିଦାୟ ନେଲା । କହିଗଲା, ଭୁଲି ଯିବୁନିଲୋ ମାଳ—ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଦେବୁ ।

ଦେବଭାଇ ଆଜି କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ······ଝରଣା ଯାଇଁ ଶାଶୁ ଘରେ । କାଲି ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ଦିନଗୁଡ଼ା କଟି ଯାଉଥିଲା—ଆଜି ସେମାନଙ୍କୁ ସପନରେ ଖାଲି ଟିକେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନି ମାସ ।

ସେଦିନ ବାପା ଖାଇ ବସିଲାବେଳେ ବୋଉ କହୁଥାଏ, ମାଳ ବାହାଘର କଣ କରିବ ନାହଁ । କାହିଁ କେଉଁଠି ତ ତା ପାଇଁ ଟିକେ ନଜର ପକାଉ ନାହଁ । ଝିଅର ବୟସ କଣ ହେଉ ନାହିଁ ନା କଣ । ବାପା କହିଲେ, କଣ କରିବି—ଆଜିକି ମାସେ ହେଲାଣି ଅନେକ ଜାଗାରେ ସନ୍ଧାନ ନେଲିଣି କେଉଁଠି ଜୁଟୁ ନାହିଁ । ଗୋପାଳ ଭାଇ କାଲି ଗୋଟାଏ ଜାଗା କଥା କହୁଥିଲେ । ପିଲାଟି ଜୁଆଡେ଼ ବି. ଏ. ପାସ୍ କରି କଟକରେ ଚାକିରି କରୁଚି । ବେଶି ବଡ଼ଲୋକ ନୁହଁନ୍ତି—ଆମରି ପରି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଘର । ଭାବୁଚି ଆର ରବିବାର ଗୋପାଳ ଭାଇଙ୍କି ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ସେଠିକି ଯିବି । ଯଦି ସେମାନେ ରାଜି ହୁଅନ୍ତି, ହୁଏତ ସେଇଠି ମାଳର ବାହାଘର ଏଇ ଆଷାଢ଼ରେ

କରି ଦେବ । ବୋଉ କହୁଲା, ଯେତେ ଚଞ୍ଚଳ ପାରି ମାଳର ବାହାଘର କରିଦିଅ—ଇମିତ ହେଲ ହେଲାରେ ସମସ୍ତ ଗଣ୍ଡ ଯାଉଛି —ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଝିଅର ବୟସବି ଗଡ଼ି ଯାଉଛି । ବାପା କହିଲେ, ହଁ ମାଳବୋଉ ମାଳକୁ ଗୋଟିଏ ଯୋଗ୍ୟ ପାତ୍ର ହାତରେ ଅର୍ପଣ କରିଦେଲେ ମୋର ଛୁଟି । ବାପା, ବୋଉଙ୍କର ଏଇ କଥା ବାର୍ତ୍ତା ମୁଁ ଏପାଖ ଘରେ ଥାଇ ସବୁ ଶୁଣିଲି । ଭାବିଲି, ତେବେ କଣ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ ପତିରୂପେ ବରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଦେବଭାଇଙ୍କ ଭୁଲି ଯିବାକୁ ହେବ ! କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇ କହି ଯାଇଛନ୍ତି, ମାଳ ଅପେକ୍ଷା କରିବୁ—ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇବୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଫେରିବି । ମୁଁ ବାହାହୋଇ ଗଲା ପରେ ସେ ଯଦି ଫେରି ଆସନ୍ତି—ତେବେ ସେ କଣ ଭାବିବେ । ଭାବିବେ, ମାଳ ମୋତେ ଭୁଲି ଯାଇଛି, ମୋର ସ୍ମୃତିରେ ସମାଧିଦେଇ ସେ ସୁଖର ସଂସାର ଗଢ଼ିଛି । ସେ ମୋପାଇଁ ଘର ଦୁଆର ଧନ ଦଉଲତ ସବୁ ଛାଡିଗଲେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ହତଛଡ଼ା କରି—କିନ୍ତୁ ମୁଁ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲି ଅନ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀ ହେବି କିପରି ? ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବି କୋଉ ମନରେ ? ଭାବି ଭାବି କିଛି ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ସେ ଦିନ ଖରାବେଳେ । ଡାକ ପିଅନ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଦେଇଗଲା । ଭାବିଲି ଦେବଭାଇ ଦେଇଛନ୍ତି କି ଆଉ । ଖୋଲି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ହରିଣୀର ଚିଠି ।

ଅତି ଆଦରର ଭଉଣୀ ମାଳ,

ବାହା ହେଲା ପରେ ମୋର ଏ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପାଇ ଚମକି ଉଠିବୁ ନାହିଁ । ଭାବିନା ନାଁ ମୁଁ ସୁଖରେ ସଂସାର କରିବାର ଯୋଉ ସ୍ୱପ୍ନ

ଦେଖିଥିଲି ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ମୋର ଖାଲି ଶୁଭପରି ମିଳାଇ ଯାଇଛି । ଆଶା ନେଇ ଆସିଥିଲି—ଯୋଉ ଆଶା ନେଇ ମଣିଷ ବଞ୍ଚିବାର ଶାନ୍ତିରେ ଘର କରିବାର ଛବି ଦେଖେ । ସେଇ ଆଶାଟିକ ଆଜି ମୋ ଜୀବନର ବହୁ ଦୂରରେ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ଆଢ଼ୁଆଳ ସେପଟେ ଧୂସର ମରୁଭୂମିରେ ହଜି ଯାଇଛି । ମଣିଷ କଣ ଆଶା କରେ—କିନ୍ତୁ ପାଏ କଣ ? ମୁଁ ଆଶା କରିଥିଲି ଦେବଭାଇଙ୍କି—ଦେବଭାଇ ଆଶା କରିଥିଲେ ମୋତେ । କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇ କୁଆଡ଼େ—ମୋର ସୁଖ କହ, ଆନନ୍ଦ କହ, ସେ ଆଜି କୁଆଡ଼େ । ସବୁ ଯାଇଛି । ଖାଲି ଅଛି ମନର ଅମାପ ଦରଦୀବୋଲି ସ୍ମୃତିର ଜାଗରଣୀ ଛନ୍ଦ ଭିତରେ ଦ' ଦଣ୍ଡ ବିଫଳ ଜୀବନର କରୁଣ ଝଙ୍କାର ।

ତୋର ପରି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଅଭାଗୀଲୋ ମାଲ ବାହାହେଲା ପର ଦିନଠାରୁ ଶାନ୍ତିରେ ଦିନେ ହେଲେ କଟି ନାହିଁ । ଯେ ମୋତେ ବାହା ହେଇଚନ୍ତି, ଖାଲି ନାଁକୁ ବାହା ହୋଇଚନ୍ତି ସିନା—କିନ୍ତୁ ସବୁ କଥା ତାଙ୍କର ବିଧବା ଭାଉଜ କଥାରେ । ମୋଠୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ସାଉଁଟୁର ମୋ କଥାରୁ ଜାଣି ତାଙ୍କର କେତେକ ଶୁଣି ଯାଆନ୍ତି । ଯେତେ କହିଲେ ସେ ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, ତମ ମନରେ ଯଦି ଏଇ ବାସନା ଥିଲା—ତେବେ ମୋତେ ବାହା ହେଲ କାହିଁକି ? ବିଧବା ଭାଉଜଙ୍କୁ ନେଇ ତମେ କି ଘରସଂସାର କରି ପାରିଥାନ୍ତ । ସେ ଶୁଣି ହଠାତ୍ ରାଗିଗଲେ ମୋ ଗାଲରେ ଠୋ କରି ଚାପୁଡ଼ା ବସାଇ ଦେଲେ । କହିଲେ, ଏଭଳି କଥା କହିବାର ସାହସ କେଉଁଠୁ ପାଇଲୁ । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଶାଶୁଙ୍କୁ ଯାଇ କେତେ କହିଲି । ଶାଶୁ ସବୁ ଶୁଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ଶାଶୁ, ଶ୍ୱଶୁର ପୁଅକୁ ଭାରି ଡରନ୍ତି—ସେ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ ।

ସେହି ଦିନଠୁ ସେ ମୋ ଛାଇ ମାଡ଼ିନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଅଲଗା ମୁଁ ଅଲଗା । ବାପା ମୋତେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଘରେ ବିଖ୍ୟାତ ବିକ୍ରମ ରାୟ ବାହାଦୂର ଘରେ ବାହା ଦେଇଥିଲେ ସୁଖରେ ରହିବାକୁ । ବେଶ ସୁଖ ଆଜି ମୁଁ ହାଡ଼େ ହାଡ଼େ ଅନୁଭବ କରୁଚି ଲେ ସ୍ୱରଣା —ଭାବୁଚି ମରିଗଲେ ସବୁଥିରୁ ଛୁଟି । କିନ୍ତୁ ଦେବଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖିବି ବୋଲି ବଞ୍ଚି ରହିଚି । ସେ ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ ଥରେ ପ୍ରାଣ ଉଜାଡ଼ି ସବୁ କଥା କହିବି—ପ୍ରାଣ ଭରି ଦେଖିବି । ତା, ପରେ ମୋ ପଥ ମୁଁ ବାଛି ନେବି । ମଉସା, ମାଉସୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଦେବୁ । କହିବୁ, ସ୍ୱରଣା ଖୁବ୍ ସୁଖରେ ଅଛି । ଆଜି ଏତିକିରୁ ବିଦାୟ ନେଲି । ଚିଠି ଦେବୁ ।

ତୋର ସ୍ୱରଣା

ସ୍ୱରଣାର ଚିଠିଟା ପାଇ ମନଟା ଦୁଃଖରେ ଭାରି ହୋଇ ଉଠିଲା ଆହା ଯିଏ ଦିନେ ଦୁଃଖ ବୋଲି କଣ ଜାଣି ନ ଥିଲା । ଆଜି ସେ ନିଜ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭୋଉଚି—ହାଡ଼େ ହାଡ଼େ ଅନୁଭବ କରୁଚି । ବିଚିତ୍ର ଏ ଦୁନିଆ—ବିଚିତ୍ର ଏ ଜୀବନର ଗତି ।

ଯେଉଁ ଦିନ ଶୁଣିଲି ମୋ ବାହାଘର ବାପା, ଗୋପାଳ ଦାଦା ସେଇଠି ଠିକ କରି ଆସିଚନ୍ତି—ସେଦିନ ଦେହରୁ ମୋର ଜୀବନ ଛାଡ଼ିଗଲା ପରି ଲାଗିଲା । ଭାବିଲି, ସତେ କଣ ମୁଁ ବାହା ହେବି । ଦେବଭାଇଙ୍କି ଅପେକ୍ଷା କରିବି ନାହିଁ । ସେ କଣ ସତେ ଆସିବେ । କାହିଁ ଏତେ ଦିନ ହେଲା ଭୁଲରେ ବି ମୋ କତିକି ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଦେଲେ ନାହିଁ । ଅତୀତର ସ୍ମୃତିରେ ମନଟା ଖାଲି ଘାରି ହେଲା ।

ନୀରବରେ ବସି କେତେ ଆଖି ଲୁହ ଢାଳିଲି । ବାପା, ବୋଉ ମୋର ଶୁଖିଲା ମୁହଁ ଲୁହ ଭରା ଆଖି ଦେଖି କେତେ ବୁଝାଇଲେ, ମାଳ, ଝିଅ ଜନମ ପାଇ ସମସ୍ତେ ଘର ସଂସାର କରନ୍ତି—ମା'ଠାପରୁ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛୁ । ମୋର ଅନ୍ତରର ଗୋପନ ଭାଷା ତେହୁ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ଦେଖିଲେ ଝିଅ କାନ୍ଦୁଛି । କିନ୍ତୁ ଜାଣିଲେ ନାହିଁ ଏହି କାନ୍ଦଣା ତଳେ ଜଡ଼ି ରହିଛି ଜୀବନର କେତେ ନୀରୁଦ୍ଧ କରୁଣ ବୋଲା ଇତିହାସ—କେତେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛି ଝିଅ ମନର କଳ୍ପିତ ଆଶା ।

ବାଧହୋଇ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସ୍ମୃତିକୁ ଅଳୋଡ଼ା ଦରବ ପରି ଯୋଉଦିନ ଦୂରକୁ ଠେଲି ଦେଲି—ସେଇଦିନ ବିବାହର ମଙ୍ଗଳ ଶଂଖ ବାଜି ଉଠିଲା । ବେଦୀ ଉପରେ ଅଗ୍ନିକୁ ସାକ୍ଷୀ କରି କୋଉ ଅଦେଖାହାତ ସହିତ ହାତ ମିଳାଇ ହାତ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଲା । ହୁଳହୁଳି ମଙ୍ଗଳ ମହୁରୀ ପୁରୋହିତ ମନ୍ତ୍ର ଗାନ ଭିତରେ ମିଳନର ଛନ୍ଦ ବାଜି ଉଠିଲା ପ୍ରାଣରେ ମୋର । ମୁଁ କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ଭୁଲିଗଲି ଜୀବନର ସବୁ ଅବସାଦ—ଭୁଲିଗଲି ଅତୀତର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭରା ଦୁଃଖର ଆଘାତ ଉପରେ ଆଘାତ ।

ଆଜି ବର ବାହୁଡ଼ା । ଦି'ପହରକୁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ବାପା ବୋଉଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲି । ନୂଆବୋଉ ଏତେଦିନ ପରେ ମୋତେ ଆସିଥିଲେ ଦେଖିବାକୁ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ସେ ମୋତେ ଧରି କେତେ କାନ୍ଦିଲେ । କହିଲେ, ମାଳ ଯା—ଯାହାଙ୍କ ହାତ ଧରିଚୁ—ତାଙ୍କ ସହିତ ତୋର ଏଇ ଅସରନ୍ତି ଦିନ ଗୁଡ଼ା

ସୁଖରେ କଟୁ। ଗାଁର ଝିଅ ବୋହୂ, ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଯେତେବେଳେ ମୋତେ ସବାରୀରେ ବସାଇଲେ ମୁଁ ଭେ ଭେ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି। ବେହେରା ସବାରୀ ଉଠାଇ ଧାଇଁଲେ।

ଅତି ପରିଚିତ ଏଇ ଘର ଦୁଆର, ବାପା, ବୋଉ, ସାଙ୍ଗ ସାଥୀ ସବୁ ଛାଡ଼ି ଆଜି ମୁଁ ଏକଲା। ମନରେ କୋହ ଭୁହାଇ ଭୁହାଇ ଉଠୁଥାଏ। ସବାରୀ ଫାଙ୍କରୁ ଗାଁର ସେଇ ଅଶୋକ ଗଛଟା ଦିଶିଲା। ଏ ପାଖରେ ପୋଖରୀ। ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଗାଁର ସେହି ପ୍ରିୟ ଚଟଶାଳୀ। ଏଇ ଅଶୋକ ଗଛତଳେ ଜୀବନର କେତେ ନିଛୁଟିଆ ଦି'ପହର ବିତଚି ଦେବଭାଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ। ଏଇ ପୋଖରୀ ତୁଠର ପଥର ପାହାଚ ଉପରେ ଝରଣାର ମୋର କେତେ ଅସରନ୍ତି କଥାର ସୁଅ ଛୁଟିଚି—ଶୁଣିଚି ଖାଲି ସେଇ ପୋଖରୀ ହୁଡ଼ାର ବାଉଁଶ ବୁଦା ଗହଳି। ଏଇ ଚଟଶାଳୀ ଜୀବନରେ ପହିଲି ଉଷାର ନୂଆ ଆଲୋକ ପରି ଆମ ମନରେ କେତେ ଚେତନାର ଦୀପ ଜାଳି ଦେଇଚି—ଆଉ ଭିତରେ ଜୀବନର କେତେ ସ୍ମୃତି ଜଡ଼ି ରହିଚି। ଟିକିଏ ଦୂରରେ···ଧାନବିଲ, ନଈ। ସବୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ସବାରୀ ଛୁଟିଲା। ସବାରୀ ଫାଙ୍କରୁ ଥରେ ଗାଁ ଭୂଇଁକୁ ଭଲ କରି ନିରେଖି ନେଲି। ମନ ହେଲା ଗାଁର ସେହି ଗୋଡ଼ି ମାଟିକୁ ବୁକୁରେ ଚାପି ଧରି କାନ୍ଦିଯିବାକୁ, ମୁଁ ଯାଉଚି—ଆଜିଠୁ ତମର ମୁଁ ପର।

ଗଛ ଗହଳି, ନଈ, ଧାନବିଲ ଅତିକ୍ରମ କରି ସବାରୀ ଛୁଟିଲା ବାଟେ ବାଟେ—ପଛରେ ଲୁଚିଗଲା ଚିର ପରିଚିତ ଗାଁ ଭୂଇଁଟି ମୋର। ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଛୁଟିଲା। ମନେହେଲା

ଦୁନିଆର ନୂଆ ବାଟରେ ଆଜିଠୁ ମୁଁ ଏକେଲା । ଆଜି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ମୋ ଘର ଦୁଆର, ଫୁଲ ବଗିଚା, ବାପା ବୋଉ, ସାଙ୍ଗ ସାଥୀ କେହି ଆସି ନାହାଁନ୍ତି—ସମସ୍ତେ ମୋତେ ପର କରି ଦେଇଚନ୍ତି । ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଝିଅ ଜନମ ତ ପର ଘରକୁ—କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଚୁ ମାଲ । ସବୁ ଦୁଃଖ ଭୁଲି ଯା । ଜୀବନର ନୂଆ ସଂସାରକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ି ପାରିଲେ ସିନା ସମସ୍ତେ କହିବେ ତୁ ବୁଦ୍ଧିମତୀ ।

* ଦଶ *

ସେଦିନ ରାତି ଦ'ଘଣ୍ଟା ବେଳକୁ ଆସି ଶାଶୁଘର ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲି । କେତେ ମାଇପେ ଆସି ସବାରୀରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମୋତେ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇଗଲେ । ଘର ଭିତରେ କବାଟ କଣରେ ମୁଁ ଚୁପ୍ କରି ବସି ରହିଲି । ଗାଁର କେତେ ଝିଅ ବୋହୂ ସବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖି ମୋତେ କେତେ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥାନ୍ତି, ରବର ଲାଖି ବୋହୂଟିଏ —ଲକ୍ଷ୍ମୀଟି ପରି କି ସୁନ୍ଦର । ଚୁପ—ଗାଁ ଖଣ୍ଡିକରେ ଇମିତି ବୋହୂ କାହାର ନାହିଁ । ଘଡ଼ିକ ପରେ ନୂଆବୋଉ ନୂଆବୋଉ ଡାକି ଷୋଳ ବରଷର ଫୁଲଟି ପରି ସୁନ୍ଦର ଢଳ ଢଳ ଝିଅଟି ଆସି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ଗେଲ୍ ଖେଳିଲା । କେତେ ସୁଆଗଭରା କଥାକହି

ମୋତେ ଆପଣାର କରିନେଲା । ଜାଣିଛି, ସେ ମୋର ନିଜର ନଣନ୍ଦ ହେବେ ।

ପଚାରିଲି, ନାଁ ତମର କଣ ?

ଶୋଭା ।

ବାଃ···ରୂପକୁ ନେଇ ସୁନ୍ଦର ନାଁଟିଏ । ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ଡଗର ଡଗ ଡଗ—ଗୋଲଗାଲ ମୁହଁଟି—ଚମ୍ପାଫୁଲ ପରି ଦେହର ରଙ୍ଗ—ହସଟି ତାର ଜୋଛନା ପରି ଚିକ୍କଣ ସୁନ୍ଦର । ଶୋଭାକୁ ପାଇ ମନର ସନ୍ତାପ ଟିକେ କମି ଆସିଲା । କହିଲି, ଶୋଭା ତମକୁ ଦେଖି ମୋର ଆଉ ଜଣଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ।

କିଏ ସେ ନୂଆବୋଉ ?

ନାଁ ତାର ଝରଣା । ଆମରି ଗାଁରେ ଘର—ଦହେଁ ଏକା ବୟସର । ସେ ମୋତେ ଭାଇ ପରି କେତେ ସ୍ନେହ କରି ଦିନେ ପାଖକୁ ଡାକି ନେଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟର ଭଜାଣି ଚେଉରେ ଝରଣା ଦିନେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ଆଜି ସେ ଶାଶୁଘରେ । ଆଉ ମୁଁ ଆସି ତମ ଘରେ । ତମେ ବି ସିମିତି ମୋ କଡରେ ଆଜି ଅଛ—କେତେ ଆପଣାର ହୋଇଛ । ଆଜି ତମେ ଛୁଆ ଚଢ଼େଇ—ଉଡ଼ି ଶିଖିନା । ପୁଣି ଦିନେ ଉଡ଼ି ଶିଖିଲେ ମୋତେ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ପଳେଇବ—ନୁହେଁ ?

ତମକୁ ଛାଡ଼ି ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବିନି ନୂଆବୋଉ; ଉତ୍ତରରେ ତା'ର ହ୍ରିଦୟର ବଙ୍କା ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ସବୁ ହସ । କହିଲି, ଶୋଭା ସମସ୍ତେ ସିମିତି କହନ୍ତିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯଉବନର ଝାଇଁଟି ଜାତି ପରଶରେ

ଦେହ ମନ ଯେତେବେଳେ ପୁଲକିତ ହେଉଥିଲେ—ସେତେବେଳେ ଆଉ କାହାର ସାଧ ନ ଥାଏ ଦଣ୍ଡେ ମାନ ଅଟକାଇବାକୁ । ଶୋଭା ହସି ହସି ମୋ କୋଳରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇଲା । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଭାରି ଜଣେ ।

ତା ଆରଦିନ ଶୋଭା ମୋ ପାଖେ ପାଖେ ଥାଏ । ସବୁବେଳେ ଛପି ଛପି କେତେ ଗେଲ୍ ଥଛା ଗୁଲେ । ଶାଶୁ ଯିଏ ହେବେ—ସେ ଭାରି ଭଲଲୋକ । ସବୁବେଳେ ମୋ ଖାଇବା ପିଇବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ସବୁକଥା ବୁଝନ୍ତି । ଝିଅକୁ କେତେ ଆକଟି କହନ୍ତି, କାଲେ ଶୋଭା କେତେ ଗପ କରୁଚୁ—ବୋହୂଟା ପେଟ ଖାଇନାହିଁ । ଯା ଦିହେଁ ଦାଠା ଖାଇଦେଇ ଗପ କର । ଶୋଭା ମୋତେ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଯାଏ । ଶାଶୁ ବସି ଏଇଟା ଖା, ସେଇଟା ଖା, କେତେ ସୁଆଦ ଭରା କଥା କହି ଖୁଆନ୍ତି । ନ ଖାଇଲେ ଅଭିମାନର ଛଳ କରନ୍ତି—ରୁଷନ୍ତି । ଭାବେ ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲା ବୋଲି ସିନା ଇମିତିକା ଶାଶୁ ମୁଁ ପାଇଛି ।

ଘର କଣରେ ସବୁବେଳେ ମୁଁ ବସି ରହୁଥାଏ । ଘଣ୍ଟକ ପରେ ଘଣ୍ଟାଏ ଗାଁର ଝିଅ ବୋହୂମାନେ ଆସୁଥାନ୍ତି—ଟିକିଏ ରହି ପୁଣି ଚାଲି ଯାଉଥାନ୍ତି । କିଏ ହସି ହସି କୋଉ ସମ୍ପର୍କ ପାତି କେତେ ଗେଲ୍ ଖେଳନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ସେଇ ଘରକୁ 'ସେ' କଣି ବାହାନାରେ ଚାଲି ଆସନ୍ତି, ଓଢ଼ଣା ତଳୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶନ୍ତି ମୋତେ । ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଟିକେ ଅନେଇଁ ମୁରୁକି ହସି ଚାଲିଯାନ୍ତି । ବିଜୁଳି ଖେଳିଯାଏ

ଝୋଙ୍କରେ—ଅତୀତ ନାଚି ଉଠେ । ଦେବଭାଇ···ଦେବାଭାଇ । ମନଟା ତାଙ୍କୁ ଡାକି ଡାକି କଣ ଖୋଜେ । ଉତ୍ତର ପାଏନା—ତାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନୀ ଖାଲି ହୃଦୟ କଣରେ ବାଜେ । ସ୍ମୃତିରେ ଘାରି ହୋଇ ଆଖିରେ ଲୁହ ଜକ ଜକ କରେ । ଶୋଭା ଆସି କହେ, ତୁମେ କାନ୍ଦୁଛ ନୂଆବୋଉ ।

ବାପା, ବୋଉ କଥା ମନେ ପଡୁଛି । କାନ୍ଦିବି ନାହିଁ ଶୋଭା । ଶୋଭା ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଦିଏ । ରାଣ ପକାଏ—କାନ୍ଦିବ ଯଦି ନୂଆବୋଉ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଖାଇବ । ଛୁଆ ନଣନ୍ଦର ମମତା କାଟି ପାରେନା—ଆଖିରୁ ଲୁହ ଯାଏ ଶୁଖି ।

ଆଜି ମଧୁଶଯ୍ୟା । ତାଙ୍କର ଦୂର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଉଜ ମୋତେ ଆଣି ଠେଲି ଠେଲି ଘର ଭିତରେ ଛାଡି ଦେଇଗଲେ । ଘର ଭିତରେ ପଶିଲା ବେଳକୁ ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଶିହରଣ ମୋ ମନକୁ ଚମକାଇ ଦେଲା । ଝରଣାର କଥା ଗୁଡ଼ା ଖାଲି କାନ ପାଖରେ ବାଜି ଉଠିଲା । ଦେବଭାଇଙ୍କି ଯୋଉ ଦେହ ମନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଥିଲି—ସେ ପୁଣି ଆଜି ଅନ୍ୟର ହୋଇଯିବ ଘଣ୍ଟାକପରେ । ଭାବି ଭାବି ବସି ପଡ଼ିଲି । ଆଖିରୁ ଅଶ୍ରୁ ଉଚ୍ଛୁଳା ବର୍ଷା ଦେହ ମନକୁ ମୋର ଭସାଇ ନେଲା । କହିଁ କହିଁ ହୋଇ ଖାଲି କାନ୍ଦିଲି ।

ଦୀପଟା ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ହୋଇ ଜଳୁ ଥିଲା । ସେ ଦ୍ୱାର ଅଲ୍ଗଟାକୁ ଠେଲି ଦେଇ ମୋତେ ଆସି ପଚାରିଲେ, ମାଳ କଣ ହୋଇଛି—କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ? କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋ ହାତଟାକୁ ଧରି ଖଟ ଉପରକୁ ଟାଣି ନେଲେ । ମୁଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତାଙ୍କର

କୋଳରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲି । କହିଲେ, ଦେହ କଣ ହେଉଛି—ତେବେ ତମେ ଟିକିଏ ଆରାମରେ ଶୋଇ ପଡ଼ । ମୋତେ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି କାନ୍ଦୁଥାଏ । ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ ବିଚଣା ଧରି ବିଞ୍ଚିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ସିମିତ ନୀରବରେ ଶୋଇଥାଏ । ଦୂରରୁ ତନ୍ଦ୍ରା ବିହ୍ୱଳିତ ପକ୍ଷୀର ଟିକିଏ ଟିକିଏ ରବ ଭାସି ଆସି କାନ ପାଖରେ ବାଜି ଯାଉଥାଏ । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ଆସି ଆମ ସେହି ଝରକା ବାଡ଼ ଉପରେ ବସି ଢୁଳାଉଥାଏ । କେତେବେଳେ ଆଖି ଦି'ଟା ବୁଜି ହୋଇଗଲା ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲାବେଳକୁ କର ଲେଉଟାଇ ଦେଖେ ସେମିତି ସେ ମୋତେ ବିଞ୍ଚି ଦେଉଛନ୍ତି । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ଢୁଳେଇ ଢୁଳେଇ କେତେ ବେଳେ ଆସି ଆମ ବିଛଣା ଉପରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଘର କଣରେ ଅନ୍ଧାରରାଣୀ ଚୁପ କରି ବସି ରହିଛି ଆଲୁଅ ରଜା ପୁଅଠୁ ଦୂରରେ··· ଭାବିଲି ତାର କଣ ଆଜି ମଧୁଶଯ୍ୟା । ମୋ ଜୀବନର ବେଦନା ଜଡ଼ିତ ସ୍ମୃତି ତା ଜୀବନର ସ୍ମୃତି ସହିତ କଣ ଜଡ଼ିତ ! ଭାବନାରେ ବାଡ଼ ପକାଇ ସେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ମାଲ ନିଦ କଣ ହେଉ ନାହିଁ ? ତାଙ୍କ ହାତରୁ ବିଚଣାଟା ଛଡ଼ାଇ ଆଣିଲି । କହିଲି, ଅନେକ ରାତି ହେଲାଣି—ତମେ ଶୋଇ ପଡ଼ । ମୁଁ ବିଞ୍ଚି ଦେଉଛି । ସେ କହିଲେ, ମୋତେ ଆଜି କାହିଁକି ନିଦ ହେଉନି ମାଲା । କହିଲି, ବିଞ୍ଚିଦେଲେ ନିଦ ହେଇଯିବ—ତମେ ଶୋଇପଡ଼ । ସେ ହସିଲେ । ଦେଖିଲି ତାଙ୍କ ଆଖିତଳେ ଜାଗି ରହିଛି କେତେ ଅଜଣା ବାସନା । ମୋତେ କୋଳକୁ ନେଇ ଭିଡ଼ି ଧରି ବାରବାର ଚୁମ୍ବନ କଲେ । ଦେହ ମନ ମୋର ପୁଲକିତ ହେଇଗଲା । ଭାବିଲି, ଆଜିଠୁ ତ ମୁଁ

ତାଙ୍କର—ଆଉ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ବାଧା ଦେବି । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଗତି ସହିତ ଆଜଠାରୁ ମୋ ଜୀବନ ଗତି କରିବ ଠିକ୍ ସମତାଳରେ । ଆଉ କାହିଁକି ଦେବଶିଷଙ୍କୁ ଭାବି ଭାବି ବିବାହିତ ଜୀବନଟାକୁ ଅଶାନ୍ତିରେ ଭରିବି । ଏତେ ବଡ଼ ମଧୁଶଯ୍ୟା ରାତି—ଜୀବନର ଏ ଗୋଟାଏ ରାତି । ଏ ରାତିର ସ୍ମୃତିର ମହକ ସାରା ଜୀବନକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରିବ ନବ ରାଗରେ । ଭାବି ଭାବି ତାଙ୍କର ପାଦତଳେ ମୋର ସବୁ କିଛି ଅଜାଡ଼ି ଦେଲି ।

ରାତିର ଶେଷ ପହରକୁ ନିଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲି । ଭୋରୁ ଭାଉଜ ଡାକରେ ଧଡ଼ ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠିଲି । ସେ ମୋତେ କୋଳରୁ ଛାଡ଼ୁ ନ ଥାନ୍ତି । ଭାଉଜ ଯାଉ ଡାକ ଛାଡ଼ୁଥାନ୍ତି···କହୁଥାନ୍ତି, ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଏତେ ଧନ୍ଦା ଚାଲ ହେଉଥିଲ—ଏଇଲାଗେ ଆସିବାକୁ ମନ ହେଉ ନାହିଁକି ? ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି କହିଲି, ଛାଡ଼ ମୋ ରାଣ । ସେ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ । କବାଟ ଫିଟାଇଲାବେଳକୁ ଭାଉଜ ହସି ହସି କହୁଛନ୍ତି, କାଲି ରାତିରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ନିଦ ହୋଇନି ପରା । ଲାଜରେ ଓଢ଼ଣା ତଳେ ମୁହଁଟା ଲୁଚାଇଲି । ଓଠ କଣରେ ହସ ଛପି ରହୁଥାଏ । ତାଙ୍କର ସାଙ୍ଗରେ ପୋଖରୀକୁ ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲି । ଅସରନ୍ତି ନିଦ ରାଇଜରୁ ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ଧାର ବନ୍ଧୁ ଉଠି ଆଖି ମଳୁଥାଏ—ଶାନ୍ତ ଉଷାର ସ୍ନିଗ୍ଧ କୋମଳ ପରଶରେ ।

ଶୋଭା ମୋ ସଙ୍ଗରେ କେତେ ଗେଲ୍ ଖେଳିଲା । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଭାଇ କାଲି ରାତିରେ ତମ କାନରେ କଣ ମନ୍ତ୍ର ଫୁଙ୍କି ଦେଲେ କେଜାଣି, ଆଜି ତ କାହିଁକି ଭାରି ହସ-ଖୁସି ଗପ ମେଳି ଦେଉଛ ।

✽ ତେଉସ୍ତ୍ର ✽

ଘରକଥା କଣ ଆଉ ମନେ ପଡୁନାହିଁ । ଆଜ ତ କାହିଁକି ଲହର ଝରଣା ଝରୁନାହିଁ । ହସି ହସି କହୁଲ, ଶୋଭା ତମ ଭାଇ ମନ୍ତ୍ରର କଳ ଦେଇ ନାହାଁନ୍ତି—ମନ୍ତ୍ରର କରର ତମେ । ସବୁବେଳେ ମୋର ଏଇ ଲଗାମ ଫୁଟୁଲା ମନଟାକୁ ତମେ ବାନ୍ଧି ରଖିବ ତମର ଏଇ ଆଦର ମିଶା କଅଁଳ ବଚନରେ । ସତେ ଶୋଭା ତମର କଥା ଫୁଲର କଅଁଳ—ତମର ରୂପ ଫୁଲଠୁ ସୁନ୍ଦର । କୋଉ ଦେଶର ରଜା ପୁଅ ଉପବନରେ ତମେ ଫୁଟିବ କେଜାଣି । ସଞ୍ଜ ଫୁଟା ଫୁଲକୁ ଭଅଁର ଛୁଇଁ ଦେଲେ ଯେମିତି ଲାଜରେ ନଇଁ ପଡ଼େ—ସେମିତି ଲାଜରେ ତଳି ପଡ଼ିଲା ଶୋଭାର ହସ ହସ ମୁହଁ । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ । କହିଲି, ଶୋଭା ଦୁଷ୍ଟ କଣ ମୁଁ—ଦୁଷ୍ଟ ସିଏ ନା । ସିଏ ତମକୁ ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ା ଛୁଟାଇ ନେଇଯିବେ କେଉଁ ରାଇଜକୁ । ଶୋଭା ଚିଡ଼ି ଉଠିଲା । ମୋତେ ଫୁଲାଏ ଚିମୁଟି ପକାଇ ପଳାଇଲା ।

ଦିନଟା ଶୋଭା କଥାରେ ରାତିଟା ତାଙ୍କ କଥାରେ କେଉଁ ରୂପ କଥାର ସପନ କାହାଣୀ ପରି ବିତିଲା ।

ଘରର ଦେଖାଦେଖିବାପ ଠାରୁ ଅନ୍ୟ କାମଦାମ ମୋତେ ଶୋଭା ଆଉ ଶାଶୂ କିଛି କରାଇ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । କାମ କରି ବସିଲେ ଶାଶୂ ଆସି ଛଡ଼ାଇ ନିଅନ୍ତି । ଶୋଭା ଉପରେ ପଡ଼ି ସବୁ କରିଦିଏ । କେବେ କହେ, ପିଲାଟା ତମେ—ଏତେ ଖଟିବ । କାହିଁକି ମୁଁ ଅଛି ଆସିଛି ଏଠି ରାଣୀ ହେଇ ବସିବା କି ? ଶୋଭା ଶୁଣେ ନାଁ । ଶାଶୂ କହନ୍ତି, ବୋହୂ ତମେ ଏଇକ୍ଷଣି ପିଲା—ତମର ଏଇକ୍ଷଣି

ହସ ଖୁସିର ବେଳ । ଯା ମା — ମୁଁ କଣ ବୁଢ଼ୀ ହେଲଣି । ମୋଠୁ ଯୋଉଁ କାମ ବଳେଇବ ପଛେ କରିବୁ । କଣ କହିବ — ଅଭିମାନରେ ଛଳ କରେ । ଖାଏ ନାଁ — ଶାଶୁ ଆସି ଘଣ ପକାନ୍ତି । କ୍ଷଣିକର ଅଭିମାନ ମୋର ପାଣି ଫାଟିଯାଏ । କୁହେ, ମା ତମ ବୋହୂ ମଲାପରେ ଘଣ ପକାଇବ । ଶାଶୁ ଆକଟି କହନ୍ତି, ଇମିତିକା କଥା ବୋହୂ ଆଉ ଦିନେ କହିବୁ ନାହିଁ । କେତେ ତପସ୍ୟା ଫଳରେ ତତେ ପାଇଛି ମା । ତୁ ମୋର ବୋହୂ ନୁହଁ — ତୁ ମୋ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

ମା'ଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ହସ ମାଡ଼େ । ଠିକ ତା'ର ମୁଁ ଓଲଟା ଭାବେ, କେତେ ପୁଣ୍ୟ ବଳରେ ଇମିତିକା ଶାଶୁ, ନଣନ୍ଦ, ଶ୍ୱଶୁର, ସ୍ୱାମୀ ସବୁ ପାଇଛି । ଅଜଣା ଦେବତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୁଣ୍ଡଟା ନଇଁ ପଡେ । କୁହେ ଦେବତା କିଛି ନ ଦେଇ ସବୁ ଦେଇଛ — ଏଣିକି ଖାଲି ଇମିତି ଥିବେ ଶାନ୍ତିରେ ମୋ ଜୀବନ ଦୀପ ଶୀଘ୍ର ଲିଭିଯାଉ ...ଏହାହିଁ ମୋର କାମନା । ମୋର ଚୁପି ଚୁପି ମନର ବାସନା ଦେବତା ଶୁଣନ୍ତି କି ନାହିଁ ଜାଣେନା — କିନ୍ତୁ ନିତି ନିତି ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ମୋର ଏହି ମନ କାମନା ଜଣାଏ ।

❋ ଏଗାର ❋

ରାତିରେ । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅ ଗଛ ତଳେ ତଳେ ଛପି ଛପି ଆସି ଆମ ଦୁଆରେ କଅଁଳ ସେଜ ବିଛାଇ ଦିଏ । ଦୂର ବିଲଆଡୁ ଥିର ଥିର ପବନ ଆସି ଝରକା ବୁଲାଏ । ଧରଣୀ ରାଣୀ ସପନ ଦେଶର ରୂପ ଭାଟି ପରଶରେ ଅଚେତ ହୋଇ ଶୋଇପଡ଼େ । ଦୂର ଆକାଶରେ ତାରାଚୁଡ଼ା ଜଗୁଆଳୀ ପରି ଜଗି ରହିଥାନ୍ତି ଅପଲକ ନୟନରେ ଧରଣୀ ବନ୍ଧୁକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ।

ରୋଷେଇ ବାସ ସାରି ସପଟା ଦୁଆରେ ବିଛାଇ ଶୋଭା ଡାକେ, ଆସ ନୂଆବୋଉ । ମୁଁ ବସି ପଡ଼େ । ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ଶୋଭା ମୁହଁଟି କେଡେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ । ସତେ ଯେପରି ମୁହଁରେ ତାର ଜୋଛନା ପାଉଡର କିଏ ବୋଳି ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଟାଣି ଦେଇଛି ଓଢ଼ଲଗା

ଶାଢ଼ୀ । ଶୋଭା କୁହେ, ନୂଆବୋଉ ଗୋଟିଏ ଗପ କୁହ । ମୁଁ କୁହେ, ମୋତେ ଆସେନା । ତମେ ଗୋଟିଏ କୁହ ? ସେ ଜିଦ୍ ଧରେ—କୁହେ, ତମେ ଗୋଟିଏ କୁହ ନୂଆବୋଉ । ତା କଥା ଏଡ଼ି ହେଇ ପାରେନା । କୁହେ, ସତ ସତକା ଗୋଟିଏ ଗପ ଶୁଣ ମାଳ ।

ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା । ଆମ ଗାଁଠୁ ଦଶ ମାଇଲ ଦୂରରେ··· ରାଜନଗର ଗାଁ । ସେଇଠି ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ ଥିଲା···ସେଇ ଗଡ଼ର ରାଜାଥିଲା—ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ । ଭାରି ପ୍ରତାପୀ ରାଜା । ତା ଡରରେ ଆଖ ପାଖ ଲୋକେ ଥରହର ହେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜା ଭାରି ଦୟାମନ୍ତ—ଗଡ଼ର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ପୁଅ ପରି ଦେଖେ । ତାଙ୍କର ହାନି ଲାଭ ସବୁ ସେ ବୁଝେ । ପ୍ରଜା ରାଜାଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି—ଭକ୍ତି କରନ୍ତି । ରାଜାଙ୍କର ଥିଲା ଗୋଟିଏ ରାଣୀ । ବାହା ହେବା ଦଶବରଷ ହେଇଗଲା, ରାଣୀଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବି ସନ୍ତାନ ହେଲା ନାହିଁ । ସେଇଥି-ପାଇଁ ରାଜାଙ୍କ ମନରେ ଭାରି ଦୁଃଖ । କେତେ ପୁଣ୍ୟ, କେତେ ଦାନ କଲେ ବି ରାଣୀଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ସନ୍ତାନସନ୍ତତି ହେଲା ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ରାଜା ନାଚାର ହେଇ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ବାହା ହେଲେ—ବଂଶ ରକ୍ଷା ଲୋଭରେ । ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ରାଣୀ ଭାରି ରୂପବତୀ । ତାଙ୍କୁ ପାଇ ରାଜା ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କୁ ଭୁଲିଗଲା । ସାନରାଣୀ ବି ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କ ଖାଲି ଉପର ମତରେ ଟିକିଏ ପଚାରେ—କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଭଲ ପାଏନା । ବଡ଼ରାଣୀ ଏ କଥା ଜାଣେ । ଦିନୁ ଦିନୁ ବଡ଼ରାଣୀ ପ୍ରତି ଏହି ଅବଗୁର ବଢ଼ି ଚାଲିଲା । ଶେଷରେ ବଡ଼ରାଣୀ କ୍ରୋଧରେ

ରାଜାଙ୍କୁ ଦିନେ ଶକ୍ତ ଦେଇ ମାରି ପକାଇଲା । ରାଜ୍ୟରେ ଚହଳ ପଡ଼ିଲା—କିଏ ମାରିଲା ! କିଏ ମାରିଲା !! ଦେଖିଲାବେଳକୁ ବଡ଼-ରାଣୀ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଛି । ରାଜାଙ୍କୁ ହରାଇ ମଣିଷ, ଗଛଲତା, ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ, ନଈନାଳ, ପଶୁପକ୍ଷୀ ସମସ୍ତେ ଝୁରି ହେଲେ । ବଡରାଣୀଙ୍କ କେତେ ଖୋଜିଲେ କେଉଁଠି ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସାନରାଣୀ ବି ରାଜାଙ୍କୁ ଝୁରି ଝୁରି ଦିନେ ମରିଗଲା । ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କର ବଂଶ ଲୋପ ପାଇଗଲା ।

ଆଜି ସେ ଗଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଗଲାଣି । କେହି ନାହାଁନ୍ତି—ଚାରିଆଡ଼େ ଘୋରି ରହିଲାଣି ଅନାବନା ଜଙ୍ଗଲ । ସେଇ ପଥରେ ଗଲାବେଳେ ଗଡକୁ ଦେଖିଲେ ଲୋକେ ଦଣ୍ଡେ ଛିଡ଼ା ହୁଅନ୍ତି । ତା'ପରେ ଗଡ଼ର ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ମୃତି ଚେତେଇ ଦିଏ ମଣିଷର କ୍ଷଣିକର ସ୍ମୃତି ଓ ବିଲାସ୍ଥ । ଆଉ ଲଗାମ ହୁଗୁଳା ମନଟାକୁ ଭିଣ୍ଡି ଧରି ଭାବିବାକୁ କହେ । ସତେ ଶୋଭା, ସେଇ ବାଟ ଦେଇ ମୁଁ ମାମୁଁ ଘରକୁ ଗଲାବେଳେ ସେଇ ଗଡ଼ ପଡ଼େ । ଗଡ଼କୁ ଦେଖିଲେ କେତେ କଥା ମନେ ପଡ଼େ । କାହିଁ ସେଦିନର ରାଜା, ରାଣୀ, ଦାସ, ଦାସୀ, ପ୍ରଜା । ସବୁ ଯାଇଛି—କାଳ ଚୁଲିରେ ଅଙ୍ଗାର ହୋଇ । ଅଛି କ୍ଷୀଣ ସ୍ମୃତିର ରୂପ ଧରି ଏଇ ଭଙ୍ଗା ଗଡର ଇଟା ପଥର କେଇ ଖଣ୍ଡ । ଜୀବନର ସବୁ କଥା ସିମିତିଲୋ ଶୋଭା—କିଏ କାହାର । ଖାଲି ଜୀବନ ଉପରେ ମାୟା—ମରୀଚିକା ଝିଲମିଲ୍ ହୋଇ ନାଚୁଛି ସିନା ।

ଏମିତି କେତେ ରାଇଜର ଅସରନ୍ତି ଗପ ମୁଁ କହି ଚାଲେ । ଶୋଭା ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ବସି ସବୁ ଶୁଣେ । କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ କେତେବେଳେ

ସେ ହସେ—କେତେବେଳେ ମୋ କାହାଣୀର ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କ ଦୁଃଖ ଶୁଣିଲେ ସେ କାନ୍ଦେ । ମୁଁ ହସେ—କହେ, ରୂପକଥା ଗୁଡ଼ା ସତ ନୁହେଁଲେ ଶୋଭୁ ତମେ କାନ୍ଦୁଚ । ସେ କହେ ନୂଆବୋଉ ତମେ ରୂପ କଥାକୁ ଏମିତି କରୁଣ କାହାଣୀରେ ରୂପ ଦେଉଚ—ମୁ ନ କାନ୍ଦି ରହି ପାରୁନାହିଁ । ରାତି ବେଶି ହେଲେ ବୋଉ ଆସି ଡାକନ୍ତି । ଦହେଁ ଉଠି ଆସୁ—କୋଉ ରାଜାପୁଅ ସାତ ତାଳ ପାଣି ଭିତରେ ସେଇ ରାକ୍ଷସୀପୁରୀରୁ ଆଉ ରାଜଜେମାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ପାରେନାଁ ।

ରାତିରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ କହନ୍ତି, ମାଲ ନିଦ ହେଉନ । ତମେ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କୁହ । ସେହି କାହାଣୀର ସୁରଭି ମୋ ଆଖିରେ ଯେମିତି ନିଦର ମୃଦୁ ଅଞ୍ଜନ ବୋଳି ଦେବ । କୁହେ, ମୁଁ କଣ ଆସିଚି ତମ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ଖାଲି ଦିନ ରାତି କାହାଣୀ ଶୁଣେଇବାକୁ । ସେ ହସନ୍ତି—କୁହନ୍ତି, ମାଲ ତୁ ତ ଗୋଟାଏ ରୂପ ରାଇଜର ରାଜଜେମା । ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଇବା କଥା ଗୁଡ଼ା କହିବାକୁ ଏତେ କୁଣ୍ଠା କାହିଁକି ? କୁହେ, ମୁଁ କହି ପାରିବିନି—ମୁଁ ତମର ସେଇ ସପନପୁରୀର ରାଜଜେମା ନୁହେଁ । ସେ ହସି ହସି ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କେତେ ମନଭୁଲାଣିଆ କଥା କହନ୍ତି । ରାତିଟା ଖାଲି ସପନ ପରି ବିତିଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଉଷାର ପହିଲି ଆଲୁଅକୁ ମୁଁ ଆମ ଶୋଇବା ଘର ଫାଙ୍କରୁ ଦେଖେ—କୁହେ, ରାତି ପାହିଲାଣି—ଯାଉଚ । ସେ କୁହନ୍ତି, ରାତିଟା କଣ ଦିନୁ ଦିନୁ ଛୋଟ ହେଇଯାଉଚି ମାଲ । ମୁଁ କିଛି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ହସି ହସି ଉଠି ଆସେ ।

✲ ଅଣାଅଣୀ ✲

ଇମିତ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସ୍ନେହ, ଶୋଭାର ଗେଲ-ପରିହାସ, ଶାଶୂ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କର ମନଭୁଲାଣିଆ କଥାରେ ମୋ ଦିନ ଗୁଡ଼ା କଟି ଚାଲିଲା—ଜୀବନରେ ଖାଲି ସରଗ ସୁଷମା ଫୁଟାଇ···ହସାଇ । ଗୋଡ଼ ମାଟି ପରି ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା କାହିଁ କେଉଁଠି ରହିଲା, ଦିନେ କଳ୍ପନାରେ ବି ଯୁଆ ଆସିଲା ନାହିଁ । ମନସାଗରର କ୍ଷୁଦ୍ର ଢେଉଟାରେ ଖାଲି ଜୀବନର ସୁଆଦଭରା ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ମୃତି ଆସି ଘର ଦୁଆର କଲା । ଅତୀତର ସମାଧି ଉପରେ ନୂଆ ସ୍ମୃତି ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା । ନୂତନ ମଳୟର ସୁରଭି ପ୍ରାଣକୁ ମହକାଇ ଡାକି ନେଲା ଦିଗ ଆରପାଖିକି ।

ସେଦିନ ଖରାବେଳେ । ଦିବସର ହସ ଲିଭି ଯାଇଥାଏ । ଆକାଶରେ ମେଘ ଢାଙ୍କିଥାଏ । ପବନଟା ସୁ ସୁ ହୋଇ ଗିହ୍ନୁଥାଏ । ଘରେ ବସି ଆସନ ବୁଣୁଥି । ଶୋଭା ହସି ହସି ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା । କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ମୋତେ କଣ ଦେବ କହିଲ, ତମକୁ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଜିନିଷ ଦେଖାଇବି । କହିଲି, କଣ ଆଗେ ଦେଖାଅ । ଶୋଭା ଗୋଟାଏ ଫଟୋ ଆଣି ଦେଖାଇଲା । କହିଲା, ଏ କା' ଫଟୋ କହିଲ । କହିଲି, ତମ ଭାଇଙ୍କର ପରା । ଶୋଭା ହସି ହସି ଆଉ ଗୋଟାଏ ଫଟୋ ବାହାର କରି କହିଲା, ଅଚ୍ଛା ଏ କା' ଫଟୋ କହିଲ । ଆରେ ଏ ଫଟୋଟା ତ ଦେବଭାଇଙ୍କର—ଏଠିକି ଆସିଲା କିପରି ? ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା ବାର ବାର ।

ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ଭାସି ଉଠିଲା । ଦେବଭାଇଙ୍କ ରୂପ ଆଖି ଆଗରେ ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଦିଶିଲା । ଆଖିରେ ଲୁହ ଗଡ଼ି ଆସିଲା । ନିଜର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଲୁଚାଇ କହିଲି, ଏ କା' ଫଟୋ ମୁଁ ଜାଣେନା ।

ଶୋଭା । ଶୋଭା ହସି ହସି କହିଲା, ଏ ପରା ଦେବବାବୁଙ୍କର ଫଟୋ । ଭାଇଙ୍କର ପଢ଼ାବେଳର ସାଙ୍ଗ । ଭାଇ କହନ୍ତି ଭାରି ଭଲ ମଣିଷ—କଲେଜ ସାଙ୍ଗ ଭିତରେ ସବୁଠୁ ଦେବବାବୁ ତାଙ୍କର ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ । ଥରେ ମୋ କତିକି ଗୋଟାଏ ଚିଠି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଚିଠି ପାଇ ମୁଁ ତାଙ୍କ କତିକି ଚିଠି ଦେଇଥିଲି । ଆମ ଘରକୁ ଆସିବାକୁ ଲେଖିଥିଲି । ଭାଇଙ୍କି ମଧ୍ୟ କେତେଥର କହୁଥିଲି । ଦେବବାବୁ ଆସିବେ ଆସିବେ ବୋଲି ଭାଇ କହନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ଥରେ ହେଲେ ସେ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ଭାଇ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଗାଁ ଠିକଣାଟା ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବାହାଘରକୁ ମଧ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଭାରି ବଡ଼ଲୋକର ପୁଅ ସେ ନୂଆବୋଉ । ବାହାଘରକୁ ଆସିଥିଲେ ତମକୁ ଉପହାର ଦେବାପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ କେତେ ଜିନିଷ ନେଇ ଆସିଥାନ୍ତେ ।

ଶୋଭାଙ୍କୁ ଦେବବାବୁଙ୍କ କଥା କହିବାକୁ କେଡ଼େ ଖୁସି ଲାଗୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ କାହୁଁ ଜାଣିବ ଏଇ ଦେବବାବୁଙ୍କ ସହିତ ମୋର ନିଗୂଢ଼ ପରିଚୟ । ମୋ ଜୀବନର ଅଧେ ତାଙ୍କରି ସ୍ମୃତି ଜଡ଼ିତ । ଶୋଭାର ଖୁସି କଥା ଗୁଡ଼ା ମୋ ଅନ୍ତରରେ କେତେ ଆଘାତ ଦେଉଥାଏ । ମୋର ଶୁଖିଲା କ୍ଷତ ଉପରେ ଖୋଳି ଚୋଟ ଉପରେ ଚୋଟ ମାରୁଥାଏ । ଦେବଭାଇଙ୍କ ଫଟୋକୁ ଅନାଇଲାବେଳକୁ ଉଙ୍କି ମାରୁଥାଏ ମନର ଦାଦରା ଅତୀତ ଭିତରୁ ବିଫଳ ଜୀବନର କେତୋଟି ଛବି । ଝରଣା···ନୂଆବୋଉ···ଦେବଭାଇ···ଗାଁର ନିଛାଟିଆ ଜୀବନର ମଧୁର ଦିନ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାଣ ମତାଣିଆ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ନିଜକୁ ଅତୀତର ଶତ ଦୁର୍ବଳତାରୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ଅନ୍ତରରୁ ଉଠିଲା କୋହ—ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଲୁହ ।

ନୂଆବୋଉ ତମେ ଜାଣୁଛ । ଶୋଭା କଥା ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଆରଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି ।

ରାତିରେ ଶୋଇବା ବେଳେ ଶୋଭା ପଚାରିଲା, ନୂଆବୋଉ ତମେ ସେତେବେଳେ କାନ୍ଦିଲ କାହିଁକି ? କହିଲି, ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ଶୋଭା । ଶୋଭା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଲୁଚାଉଚ । ଦେବଭାଇଙ୍କ ଫଟୋକୁ ଦେଖି କାନ୍ଦିଲ । ତମେ କଣ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନ ନୂଆବୋଉ । ମୋ ରାଣୀ—କାହିଁକି କାନ୍ଦିଲି କୁହ ? କହିଲି, ତାଙ୍କ ଘର କୁଆଡ଼େ—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନେ ନା ଜାଣେ । ମୁଁ କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଦେଖି କାନ୍ଦିବି ।

ତେବେ କାହିଁକି କାନ୍ଦିଲ କୁହ ?

କହିଲି, ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଅତୀତ ଆସି ବେଳେ ବେଳେ ଏମିତି ଚାବୁକ ମାରେଲୋ ଶୋଭା—ସେ କାହିଁକି କାନ୍ଦେ କିଛି ବୁଝି ପାରେନା । ଖାଲି କାନ୍ଦେ—ଆଉ କାନ୍ଦେ । ଶୋଭା ମୋ କଥାର ମାନେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ—ଖାଲି ମୁହଁକୁ ବଲ ବଲ କରି ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ସେହି ଫଟୋ ଦୁ'ଟାକୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କେତେବେଳେ ଶୋଭା, ଆଣି ମୋ ଶୋଇବା ଘର କାନ୍ଥ ଉପରେ ଟାଙ୍ଗି ଦେଇଚି—ଜାଣେନା । ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ ଆଖି ଆଗରେ ପଡ଼େ ମୋ ସ୍ୱାମୀ ଓ ଦେବ-ଭାଇଙ୍କର ହସ ହସ ଫଟୋ ଦୁ'ଖଣ୍ଡ । ଦେବଭାଇଙ୍କ ଫଟୋକୁ ଚାହିଁଲେ ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ମୋ ଜୀବନ ସରସୀରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୁଏ । ମନ ବାହୁନି ଉଠେ—ହୃଦୟରେ ତା'ର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଖେଳି ବୁଲେ । ଆଖିରୁ

ଙ୍ଗରେ ଲୁହ । ମୋ ସୁନାରସଂସାର ମନ୍ଦିରେ ଏଇ ଫଟୋଟା ହେଲା ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ତାହାହେଲା ପରଦିନ ଠାରୁ କେତେ ହସ ଖୁସିରେ ଦିନଗୁଡ଼ା କଟି ଯାଉଥିଲା । ତା'ର ଭିତରେ କୌଣସି ଦିନ ମନସ୍ୱିଳକରେ ଦେବଭାଇଙ୍କର ସ୍ମୃତିର ଅଲିଭା ରୂପ ଦେଖିନାହିଁ । ଅବସରବେଳେ ବି ଭୁଲ୍‌ରେ ଥରେ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ମନ ଉପରେ ଘର ଦୁଆର କରିନାହିଁ । ବାହା ହେଲା ପର-ଦିନ ଠାରୁ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଁ ଜୋର କରି ଘର କରି ଦେଇଥିଲି । ଆଜି ଜୀବନ ପଥରେ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିର କଣ୍ଟା ମୋତେ ଆଘାତ ଉପରେ ଆଘାତ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସତେ ଯେପରି ତାଙ୍କର ଫଟୋଟା ମୋତେ ସବୁବେଳେ ବିଦ୍ରୂପ ଭରା ଇଙ୍ଗିତ ଦେଲା । ମାଲ ତୋର ପାଇଁ ମୁଁ ଜୀବନର ସବୁ ସରସତାକୁ ନିଜ ହାତରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଲି—ଘର ଛାଡ଼ିଲି ଭଲପାଇବାକୁ ଆଦର୍ଶ କରି—ବଡ଼ଲୋକର ଆଭିଜାତ୍ୟ ଉପରେ ଧୂଳି ଦେଇ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ପ୍ରତିଦାନରେ ତୁ ମୋତେ ଭୁଲିଗଲୁ···ନିଜକୁ ହରାଇ ବସିଲୁ ଗୋଟାଏ ମାୟାବନ୍ଧନ ଭିତରେ । ଜୀବନ ବଡ଼ ନୁହେଁ ଲୋ ମାଲ—ମଣିଷର ଆଦର୍ଶ ବଡ଼ । ମୋର ଆଦର୍ଶରେ ବଢ଼ି ଶେଷରେ ଇମିତି ଖସଡ଼ା ପଥରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲୁ ନିଜର ସୁଖ-ସଂସାର ପାଇଁ । ହଉ ମାଲ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତୋତେ ଭୁଲି ନାହିଁ । ଜୀବନର କ୍ଷଣିକ ବିକାଶ ଭିତରେ ତୁ ଯେଉଁ ସ୍ନେହଟିକ ମୋତେ ଦେଇଛୁ—ସେଇଥିକୁ ନେଇ ସମୁଦ୍ରର ଲହଡ଼ି ଭଙ୍ଗା ଅଥଳ ଦିନ ଦରିଆରେ ମୋ ଜୀବନର ଶେଷଭାଗ ବେଶ୍ ସୁଖରେ କଟିବ ।

❋ ଦେବ୍ୟାଣୀ ❋

ଭାବିଲି ଏ ଫଟୋଟା ଏଠି ରହିଲେ ମୁଁ ଆଉ ମୋର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଲୁଚାଇ ପାରିବିନି । ଶେଷରେ ମୋର ଏତେ ବଡ଼ ସୁଖର ସଂସାରରେ ଦୁଃଖର ଅଦିନିଆ ଝଡ଼ ବତାସ ଉଠିବ । ତାଙ୍କର ଏଇ ରୂପଟାକୁ ଦେଖିଲେ ସିନା ଅତୀତର ପ୍ରେତ ଅସି ବିଦ୍ରୁପ ମିଶା ହସ ହସିବ—ନ ଦେଖିଲେ କିଏ କ'ଣ କହିବ ? ଏଇଆ ଭାବି ଦେବଭାଇଙ୍କ ଫଟୋଟାକୁ ବାକ୍ସ ଭିତରେ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଦେବାକୁ କାଢ଼ିବାକୁ ଗଲି । ଫଟୋଟା କାଢୁ କାଢୁ ହଠାତ୍ ହାତରୁ ଖସି ତଳେ ପଡ଼ି ଚୁନା ହୋଇଗଲା । ଭୟରେ ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା ମୋର । ସ୍ୱାମୀ ଜାଣିଲେ ମନରେ ଦୁଃଖ କରିବେ—ତାଙ୍କର କେତେ ଆଦରର ଏଇ ଫଟ ଖଣ୍ଡିକ । କଣ କରିବି—କିଛି ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତଳୁ ଫଟୋଟାକୁ ଉଠାଇ ଦେଖିଲି ଅନେକ ଦାଗ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଭୟରେ ଛବିଟାକୁ ବାକ୍ସ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ଭଙ୍ଗା କାଚଗୁଡ଼ା ପଦାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲି ।

ସନ୍ଧରେ । ଶୋଇବାକୁ ଗଲାବେଳେ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ମାଳ, ଏଠୁ ଏ ଫଟୋଟା କୁଆଡେ଼ ଗଲା । ଦିନେ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ମିଛ କଥା କହି ନାହିଁ । ଆଜି ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣାକୁ ମିଥ୍ୟାର ଆବରଣ ତଳେ ଲୁଚାଇବାକୁ ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । କହିଲି, ଛବିଟା କାନ୍ଥରେ ବଙ୍କା ହୋଇ ଝୁଲା ହୋଇଥିଲା—ସିଧା କରୁ କରୁ ହାତରୁ ଖସି ପଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ବାକ୍ସରେ ରଖି ଦେଇଛି । କହିଲେ, ଦେଖି ସେ ଫଟୋଟା । କାଢି ଦେଖାଇଲି । ସେ କହିଲେ, ମାଳ କଣ ହେଲା, ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଫଟୋଟା ଇମିତି ନଷ୍ଟ କରିଦେଲି । ଦୁଃଖରେ ତାଙ୍କ କଥାର ସ୍ୱର ଭାରି ହୋଇ ଉଠିଲା । କହିଲି, ଅସାବଧାନରୁ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି—ମୋର ଦୋଷ ହୋଇଛି—ଯା ଦଣ୍ଡ ଦେବ ଦିଅ ।

ସେ ହସିଲେ—ବେଦନା ବଢ଼ିଯା ହୁଏ। କହିଲେ, ମାଲ ତୁ ଜାଣୁନା ଏଇ ଫଟୋ ଖଣ୍ଡିକ ସହିତ ମୋ ଜୀବନର କେତେ ସ୍ମୃତି ଜଡ଼ିତ। ଆଜକୁ ଦୁ'ବର୍ଷ ତଳର କଥା। ଫୋର୍ଥ ଇୟରରେ ଯେତେବେଳେ ମୋର ଏଇ ଦେବ ସହିତ ଇଲେକ୍ସନରେ ପ୍ରଥମ ପରିଚୟ—ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ନିଜକୁ ହରାଇ ବସିଲି ତାର ଅସାଧାରଣ ସ୍ନେହର ଆକର୍ଷଣରେ। ତା'ପରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ବନ୍ଧୁତା ଆପେ ଆପେ ନିବିଡ଼ ହୋଇ ଉଠିଲା···ପରସ୍ପରକୁ ଭଲପାଇବା ଭିତରେ।

ଜୀବନରେ ସେ ମୋର ଅନେକ ଉପକାର କରିଛି ମାଲ—ମୋତେ ଅକସ୍ମାତ ଦିନେ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରୁ ବଞ୍ଚାଇଛି। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତା'ପାଇଁ କିଛି କରି ପାରିନି। ତା'ର ଦାନ ମୋ ଉପରେ ଏତେ ବେଶି ଯେ ଭାବିଥିଲି ଶୋଭାକୁ ତା'ରି ହାତରେ ଦେଇ ସବୁ ଋଣତକ ଶୁଝାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି। ଦିନେ ଏହିକଥା ତାକୁ ଖୋଲି କହିଥିଲି ଓ ଶୋଭାର ଫଟୋଟାକୁ ତାକୁ ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ଦେଖାଇଥିଲି। କିନ୍ତୁ ସେ ମତ ଦେବ ଦେବ ବୋଲି କହି ସମୟ ଗଡ଼ାଇଲା। ଏ ଭିତରେ ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷା ସରିଲା। ତା'ପରେ ତାର ଆଉ କୌଣସି ଖବର ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ। ତା ଠିକଣା ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିବାରୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ବି ତା କତିକି ଦେଇ ପାରୁ ନାହିଁ। ତାର ଏଇ ଫଟୋଖଣ୍ଡିକ ଦେଖିଲେ ମୋ ମନରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ଆସେ। ମନେହୁଏ ଯେପରି ସ୍ମୃତିର ଅଳିନ୍ଦ ଦୀପାଳୀ ରୂପେ କଲେଜ ଜୀବନ ପରି ଦେବ ବି ମୋ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରହିଛି। ଦିନ ଆସିଲେ ତୋର ବି ତା ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ ହେବ। ମାଲ—ଦେଖିବୁ କି ସୁନ୍ଦର ଲୋକ ଏଇ ଦେବ। ତମର ଲାଜ ସଙ୍କୋଚ କ୍ଷଣିକରେ ଅପସାରିତ କରି ନିଜର କରିନେବ।

ସ୍ୱାମୀଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ମନ ହେଉଥାଏ କହି ଦେବାକୁ, ଦେବ ବାବୁଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲ କରି ଚିହ୍ନିଛି ସ୍ୱାମୀ—ତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ମୁହୁଜରେ ହୃଦୟରେ କେତେ ଚିତ୍ର ଲେଖିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିନି ତ ଆଉ କିଏ ଚିହ୍ନିଛି—ତମଠୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବେଶି ଚିହ୍ନିଛି—ବେଶି ଜାଣିଛି । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଖୋଲି କହିବାକୁ ସେ ସାହସ ମୋର ନ ଥାଏ । ତାଙ୍କର କଥା ଶୁଣି ମୋ ଜୀବନର ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ସବୁତ ମନର ମେଲଣି ବସିଲା । ଦେବବାବୁଙ୍କର ହସ ହସ ମୁହଁ—ପିଲାଳିଆ କଥା—ଗେଲ ପରିହାସ—ସବୁ ଭାବନାର ନଈ ସୁଅରେ ଭାସି ଭାସି ଗଲା ହୃଦୟ ସାଗର ଭିତରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଇ ଟିକେ ଶାନ୍ତି ଲୋଡ଼ିବାକୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ଶାନ୍ତି ? ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା ।

ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଇ କହିଲେ, ମାଲ ତମେ କାନ୍ଦୁଛ —ଫଟଟା ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଚ ବୋଲି । ଯିଏ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ, ସିଏ ଆଉ ଦୁଃଖ କଲେ, କାନ୍ଦିଲେ, କଣ ସଜାଡ଼ି ହେଇଯିବ । ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଲେ । କହିଲେ, ଛିଃ ଆଉ କାନ୍ଦନା । ତାଙ୍କର ମୁହଁଟା ମୋ ଉପରକୁ ଝୁଲି ପଡିଲା । ମୁଁ କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଥିଲି ସେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ମୋର ମନ ଭୁଲାଇବାକୁ ବାରବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ ।

* ବାର *

ନୂଆବୋଉ ! ନୂଆବୋଉ ! !

ଭଣିଲେ ଶୋଭା !

ଦେଖିଲ୍ ଆମ ଘରକୁ କିଏ ଆସିଚନ୍ତି !

ଘର ଭିତରୁ ବାହାର ଆସି ଅନାଇଲି, ଝୁଡ଼ା ହେଇଚ ଗୋଟିଏ ସଜ ଗୋଲାପ ପରି ଢଳ ଢଳ ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଟିଏ । ଉଚ୍ଛୁଳା ଯଉବନ ଫୁଟି ଉଠୁଚି ତା ଦେହରୁ । ବୟସ ଅଠର କି ଉଣେଇଶ ହେବ । ଝିଅଟି ଆସି ହସି ହସି ମୋ ଗୋଡ ତଳେ ମୁଣ୍ଡ ନୋଇଁଲା । ପଚାରିଲି, କିଏ ଏ ଶୋଭା । ଶୋଭା କହିଲା, ଏ ପରା ଆମ ଗାଁ ରାମ ଦାଦାଙ୍କ ଝିଅ ଆଶା ! ଶାଶୁ ଘରୁ କାଲି ବାହୁଡ଼ି ଆସିଚନ୍ତି । ଆଶା ଅପା ବାହାଙ୍କ

ହେଲା ଅଗରୁ ଆମ ଘର ଦିନେ ନ ମାଡ଼ିଲେ ଭାତ ରୁଚୁ ନ ଥିଲା । ବର୍ଷେ ହେଲା ବାହା ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପର କରି ଦେଲେଣି ।

ହସି ହସି ତାଙ୍କ ହାତ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇ ଆସିଲି । କେତେ ସୁଖ ଦୁଃଖ କଥାର ଲହଡ଼ି ଛୁଟିଲା । ଆଶା—ଭାରି ଭଲ ଦିଶୁଛିଏ । କି ସୁନ୍ଦର, ପ୍ରାଣ ଶିତୁଳିଆ କଥାଟି ତାର । କହିଲି, ଆଶା ତମର ଏଇ ସୁନ୍ଦର ରୂପକୁ ନାଁଟି କେତେ ସୁନ୍ଦର "ଆଶା" । ଶୋଭା ହସି ହସି କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଭାଇପରି ଏଇ ଆଶା ପାଇଁ ଦିନେ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଆଉ ଆଶାଅପା ବି ଭାଇଙ୍କି ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ବଣା ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଭାଇ ଘରେ ଦିନେ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଥିଲେ ଏଇ ଆଶା ଅପାଙ୍କୁ ବାହା ହେବେ ବୋଲି । କିନ୍ତୁ କରଣ ଘର ପୁଅ ସହିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘର ଝିଅର ବାହାଘର ହେବ କିପରି ? ସମାଜପତିଙ୍କ କଠିନ ନିଯ୍ୟମର ଶାଣିତ ତରବାରିରେ ଆଶା ଅପା ଓ ଭାଇଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ବଳି ପଡ଼ିଲା ।

ତାପରେ ଆଶା ଅପା ବାହା ହୋଇଗଲେ । ଭାଇ ବି ତମକୁ ବାହା ହେଲେ । କହିଲି, ସତେ—ତା'ହେଲେ ଆଶାଅପା ବି ତମ ଭାଇଙ୍କ ଆଶା ଉପବନରେ ଦିନେ ଫୁଟିଥିଲେ । ଶୋଭା ହସି ହସି କହିଲା, ଖାଲି ଫୁଟିଥିଲେ କଣ, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହସିଥିଲେ, ରସିଥିଲେ, ପୁଣି ଶେଷରେ ଦିନେ ଲୋଟି ଥିଲେ । ଆଶା କହିଲା, ଶୋଭା ପାଗଳାମି ଆଜିଯାଏ ଗଲାନି ନାହିଁ । ମୁହଁଟା ତା'ର ଲାଜରେ ରଙ୍ଗ ହୋଇଗଲା । କହିଲି, ଲାଜ କରୁଚ କି ଆଶା ଦେବୀ—ଲାଜ କଥା କଣ ବା ଇଏ । ଏ ତ ଜୀବନର ନିଷ୍ଠୁର ସତ କଥା । ଆଶା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଯେ ଯାଇଚ···ସେ କଥା ଆଉ

ମନେ ପକାଇ ଆଲୋଚନା କରି ଲାଭ କଣ ? ପୁରୁଣା ଦରଦୀ ମିଶା କଥାଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣିଲେ ଖାଲି ମନ ଦୁଃଖ ସାର ହେବ ସିନା । ହଁ ଲୋ ଆଶା ଦୁନିଆରେ କିଏ କେତେ ଆଶା କରୁଛି—କିନ୍ତୁ ତା କିଏ ସେ ପାଉଛି । ଇମିତି ଅତୀତ ଜୀବନର କେତେ କଥା ଭାଷା ଆଲୋଚନା ପରେ ଆଶା ବିଦାୟ ନେଲା । କହିଲା, ଆସୁଥିବ ଆଶା ଅପା । ସେ ହସି ହସି ହଁ ଭରି ଚାଲିଗଲେ ।

ରାତିରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, ଆଚ୍ଛା ରାମ ଦାଦାଙ୍କ ଝିଅ ଆଶାଙ୍କୁ କୁଆଡ଼େ ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲ । ସ୍ୱାମୀ ହସିଲେ—ମେଘର ଲୁଚ ପଣତ ତଳେ ଜହ୍ନ ଯେମିତି ସରାଗ ମ୍ଳାନ ହସ ହସେ । ପଚାରିଲି, ତାଙ୍କୁ ବାହା ହେଲ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ସେ ତ ମୋ ଠାରୁ ବେଶୀ ସୁନ୍ଦରୀ ରୂପରେ ଗୁଣରେ । ସ୍ୱାମୀ କହିଲେ, ମାଳ ଜୀବନର ଏଇ ଅଙ୍କାବଙ୍କା ପଥରେ ଚାଲି ଚାଲି ମଣିଷ ବେଳେ ବେଳେ ପ୍ରକୃତିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ବି ଅସ୍ୱସ୍ତି ହୋଇ ପଡ଼େ । ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଯେପରି ସେଇ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରାଣଭରି ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ—କିନ୍ତୁ ସେ କଣ ତା ପାରେ ? ଅଦିନିଆ ଝଡ଼ ବତାସ ଭିତରେ ସବୁ ଆଶା ତାର ଉଭାଇଯାଏ—ଖାଲି ବର୍ଷିରହେ ଗୁଡିକ ପଥର କରି ତା ଉପରେ କୋଇଠା ସ୍ମୃତିର ଆଖି ଡ଼ାଗାର । ପୁଣି ମଣିଷ ତାକୁ ଭୁଲିଯାଏ—ନୂଆ ପଥରେ ପୁଣି ଆଶା ଆସି ବାଟ କଢ଼ାଏ । କହିଲି, ଆଶାକୁ ବାହା ହୋଇଥିଲେ ମୋଠୁ ନିଶ୍ଚୟ ବେଶୀ ସୁଖି ହୋଇଥାନ୍ତ । ସେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସିଲେ । ତାଙ୍କର ସେଇ ହସ ତଳେ ତଳେ ଉଙ୍କି ମାରୁଥିଲା ଅତୀତର ପରାଣ ଭରା ଗୋଟିଏ କରୁଣ ଛବି । ଫୁଲଟା ଫୁଟି ଯେତେବେଳେ ଗଛର ପାଦ ତଳେ ଲୋଟି ପଡ଼େ··· ମାଟି ତେତେବେଳେ ପଚାରେ, ଗଛର ଫୁଲ କି ଇମିତି ମୋ

ଉପରେ ପଡ଼ି ନିଜର ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଦେହଟାକୁ ଧୂଳି ଧୂସର କରୁଚୁ କାହିଁକି ? ଝରାଫୁଲ ସେତେବେଳେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରେନା —ଖାଲି ପାଖୁଡ଼ାରେ ତାର ଲାଗି ରହିଥିବା ଫିକା ହସ ଟିକେ ସେ ଶେଷଥର ପାଇଁ ହସି ଦିଏ । ସିମିତ ଝରାଫୁଲ ହସ ପରି ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ହସ ଦିଶୁଥିଲା ଫିକା ମୁହଁଟା ସରାଗ ହୀନ ।

ମନ ଭୁଲାଇବାକୁ କଥା ବୁଲାଇ ସେ ଅନ୍ୟ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ । କହିଲ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ତମେ—ଅତୀତର କଥାମୁଡ଼ା କହିବାକୁ ମୋ ଆଗରେ ଏତେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁଚ । ମୁଁ କଣ ତମର କେହି ନୁହେଁ । ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, ଦୁର୍ବଳ ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ ମାଳ —ଦୁନିଆର ଏଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନର ନାରୀ ଦୁର୍ବଳ । ଅତୀତକୁ ସମସ୍ତେ ଘୋଡାଇ ବାଟ ଚାଲନ୍ତି । ଆଚ୍ଛା ତମେ ତମର ଅତୀତ କଥା ମୋ ଆଗରେ ମନ ଖୋଲି କହି ପାରିବକି ? ତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ମୋ ହୃଦସ୍ପୁଟା ବିଚଳିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ନିଦ ଆସିବା ଛଳନା କରି ଆଖି ବୁଜିଲି ।

ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଦୁଇମାସ ଛୁଟି ପୂରିଗଲା । ସେ ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ କଟକ ସହରକୁ, ପୁଣି ସେଇ ଧରାବନ୍ଧା ଅଫିସ ଜୀବନ ଭିତରକୁ । ଗଲାବେଳେ ଶୋଭାକୁ ମୋତେ କେତେ ସରାଗ ଭରା କଥା କହି ଯାଇଥିଲେ—ସେଇଆକୁ ଭାବି ଭାବି ଦିନଗୁଡ଼ା ମୋର ସରି ଯାଉଥିଲା—ଖାଲି ଗୋଟାଏ ପ୍ରାଣପୂରକ ଭରା ଆଶା ଓ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ।

ସ୍ୱାମୀ କଟକ ଗଲା ଦିନଠାରୁ ଶୋଭା ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଦିନଗୁଡ଼ା କଟିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସବୁବେଳେ ତାରି ସାଙ୍ଗରେ ଗପ କରେ । ତାର

ଅଲସ ବାଳକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ସଜାଡ଼ି ଦଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଦୁର ଟୋପା, ଆଖିରେ ସରୁ କଜଳ ରେଖାଟିଏ ଟାଣି ଦେଇ କୁହେ, ଦେଖନା ଶୋଭା କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଚ ତମେ—ରାଜକୁମାରୀଟିଏ ପରି । କେଉଁ ରଜାପୁଅ ତମକୁ ବରଣମାଳା ଦେବ କେଜାଣି ? ଶୋଭା ହସେ—ପୁରିଲା ମୁହଁଟି ତାର ଅଭିମାନରେ ଫୁଲି ଉଠେ । କୁହେ, ନୂଆବୋଉ ତୁମେ ଭାରି ଜଣେ । କୁହେ, ମୁହଁକୁ ହାଣ୍ଡିପରି କରୁଚ—ସତେ ଯେପରି ବାହା ହେବନି ଶୋଭା । ଶୋଭା ଲାଜରେ ମୋ କାଖରୁ ପଳାଏ ।

ପୁଣି ପରକ୍ଷଣରେ ଆସି ବଳେ ବଳେ ମୋ କାଖରେ ବସେ । ଘର କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଅଶା ବେଳେ ବେଳେ ଆସେ । ତିନିଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ଗପ ପଡ଼େ । ଶାଶୁ ଆସି ଗାଡ଼ିଲେ ଆମ ତିନିଜଣିଆ ମେଳି ଯାଏ ଭାଙ୍ଗି ।

ଶୋଭା ବେଳେ ବେଳେ ମୋତେ କୁହେ, ନୂଆବୋଉ ଭାଇ ଗଲାଦିନୁ ତମ ମୁହଁ କାହିଁକି ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଚି—ଆଗର ସରାଗ ନାହିଁ । ତମେ ଭାଇଙ୍କ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ଝୁରି ହେଉଚ । ଶୋଭା—ଟେଣ୍ଟିଆ ନଣନ୍ଦଟି ମୋର । ସେ ବି ମୋ ମନକଥା ବୁଝିଲାଣି । ତାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣିଆଣି କୁହେ, ନା ଲୋ ମୋ ମୁହଁ କାହିଁକି ଶୁଖିଲା ଦିଶିବ··· ତମକୁ ସେମିତି ଦିଶୁଚି ନା । ସେ ହସେ । କହେ, ନୂଆବୋଉ ମୁଁ ପିଲାଟିଏ ହେଇଚି—ମୋତେ ଭୁଲାଇ ଦେବ । ତା ସରାଗ ମିଶା କଥାର ଟେଣ୍ଟିଆ ଲହଡ଼ିଟି ମୋ ଆଶା ନଈର ଅତଡ଼ା ଉପରୁ ମାଟି କାଦୁଅପରି ଲାଗିଥିବା ମନର ବେଦନା ଟିକ ଧୋଇଦଏ । ମୁଁ ହସି

ହସି ତାଙ୍କୁ କୋଳରେ ପୁରାଇ ଭୁଲିଯାଏ । ଆଖି ଆଗରେ ଝୁଲୁଥିବା ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟ୍ର ନେଳିଆ ପରଦା ଉପରୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ହସ ହସ ମୁହଁ ସତେ ଯେପରି ଭାସି ଉଠୁଥାଏ ।

ମାସ ଗୋଟାଏ ପରେ । ସେ ଦିନ ମୁହଁ ସଞ୍ଜବେଳେ ଶୁଖିଲା ମୁହଁ କରି ଶୋଭା ଆସି କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ଚିଠି ଆସିଛି—ଭାଇଙ୍କ ଦେହ ଭାରି ଖରାପ । ବାପା କାଲି ସକାଳେ କଟକ ଯିବେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦେହ ଖବର ଶୁଣି ଅଜଣା ଭୟରେ ମୋ ଛାତିର ପତଳା ପରଦାଟା ଥରି ଉଠିଲା—ଝଡ଼ର ସୂଚନା ଆଗରୁ ଏଇ ମାଟି ଗୋଡ଼ ଯେମିତି ଥରି ଉଠେ । ପଚାରିଲି, କଣ ହୋଇଛି ଶୋଭା ?
ଭାଇଙ୍କି ଜର ।

ବାପାଙ୍କୁ କୁହ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବି । ବିଦେଶରେ ତାଙ୍କ ସେବା କିଏ କରିବ ଶୋଭା ! ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ବେଦନାରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡିଲା ସ୍ୱରରେ ଶୋଭା କହିଲା, ନୂଆବୋଉ କାନ୍ଦୁଛ । ଭାଇଙ୍କ ଦେହ କଣ ଭଲ ହେବନି । କଣ ବା ହେଉଛି—ଜରତ । ସେ ଛାଡିଯିବ ନୂଆବୋଉ । ତା କଥାରେ ମୋ ମନବୋଧ ହେଲା ନାହିଁ । ସଞ୍ଜ ଅନ୍ଧାର ଘୁଞ୍ଚିଆଡ଼େ ସେତେବେଳକୁ ଘୋଟି ଗଲାଣି । ମନେ ହେଲା ସତେ ଯେପରି ମୋ ଜୀବନର ସବୁଗ ଦୁନିଆ ଘୋଟି ଯାଇ ଇମିତି ଅନ୍ଧାର ଘୋଟି ଆସୁଛି । ଶୋଭାକୁ ଧରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲି ।

ବାପା କଟକ ଚାଲିଗଲେ । ତାଙ୍କର ଚିଠିକୁ ବୋଉ, ଶୋଭା ମୁଁ ଅନାଇ ରହିଲୁ । ମୁଁ ଖାଇବାକୁ ବସିଲେ ଭାତ ରୁଚେନା—ଉଠିଆସେ । ଶାଶୁ

ଆସି କେତେ ବୁଝାନ୍ତି, ବୋହୂ ସୁଅଦହ କଣ ଭଲ ହେଇ ଯିବନି, ମା'ଟା ପରା—ଭୁଖା । ପୁଣି ଖାଇବସେ କାନ୍ଦୁ ଖାଇବା କଣ ଆଖିର ଲୁହରେ ଭାତ ଥାଳ ଓଦା ହୁଏ । ଶୋଭା କେତେ ବୁଝାଏ—କୋଉଥିରେ ମନ ମାନେନା ।

ଦି'ଦିନ ପରେ ଚିଠି ଆସିଲା । ବାପା ଲେଖିଛନ୍ତି, ରବିର ଦେହ ଭଲ ଆଡ଼କୁ ଆସିଲାଣି । ତମେମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବନି । ସେ ସାତ ଆଠ ଦିନ ଭିତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ହେଇଗଲେ ମୁଁ ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବି । ମନରେ ଟିକେ ଶାନ୍ତି ଆସିଲା । ଆଶାର ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଲା—ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ହେଇଯିବେ । ମନର ବେଦନା ଜଣାଇ କେତେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକିଲି । ହୃଦୟର ସବୁ ବ୍ୟାକୁଳ ନିବେଦନ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ଅଜାଡିଦେଲି ।

ଚାରିଦିନ ପରେ ବାପା ଫେରି ଆସିଲେ । ଶୋଭା ଦଉଡି ଯାଇ ପଚାରିଲା, ବାପା ତମେ ଏକଲା—ରବିଭାଇ କାହିଁ ? ବାପା ବସିପଡ଼ି ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । କହିଲେ, ରବି ମୋର ନାହିଁ ମା, ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପର କରିଦେଇ କାଲି ରାତିରେ ଯାଇ କଟକର ସେଇ ଖାନନଗର ମଶାଣିରେ ଶୋଇ ପଡିଛି । କାଠଯୋଡ଼ିର ଶୀତଳ ପବନରେ ସେ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଶୋଇବ ମା—ତା' ନିଦ ଆଉ ଭାଙ୍ଗିବ ନାହିଁ । ଶୋଭା କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ବୋଉ ସେ ପାଖ ଘରୁ ଦଉଡି ଆସି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ମୁଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କେତେବେଳେ ଅଜ୍ଞାନ ହେଇ ପଡ଼ିଲି—ଜାଣେନା ।

✻ ତେର ✻

ଭିକାରୀର ଶେଷ ସମ୍ବଳ ବାଉଟି ହଜିଗଲା ପରେ ନାରୀର ସର୍ବସ୍ୱ—ଯାକୁ ନେଇ ନାରୀ ଗର୍ବ ବୋଧକରେ, ସେ ଆଜି ମୋର ନାହିଁ । ଆଜି ମୁଁ ବିଧବା । ମୋ ମୁହଁ ଚାହିଁଲେ ଯଣ ନାହିଁ । ମା ପରି ଯୋଉ ଶାଶୂ ମୋତେ ଆଦର କରୁଥିଲା—ସିଏ ଆଜି ମୋ ମୁହଁକୁ ଅନାଉ ନାହିଁ । ଗାଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହି ବୁଲୁଛି, ସବାଖାଇଟା ଆସିଥିଲା ଯେ ଚାରିଟା ମାସ ନ ପୁରୁଣୁ ମୋ ପୁଅକୁ ଖାଇଲା ।

ଶୋଭାର ଆଗ ରୂପ ନାହିଁ । ସେ ମୋର ଦୁଃଖରେ ସବୁବେଳେ ଦୁଃଖୀ । ଦେଖିଲେ ହସିବ କଣ ଖାଲି କାନ୍ଦେ । ମୋର ଖାଇବା ନ ଖାଇବା ସମାନ । ସବୁବେଳେ ଖାଲି ବସି ବସି ଭାବେ; ଏ କଣ ହେଲା । ଯୋଉ ନାଆରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇଛି—ସେ ନାଆ କଣ ବୁଡ଼ି

ଯାଉଚି ଦୁଃଖର ଅଥଳ ଦରିଆରେ ଭସାଇ ଦେଇ । ମନର ସବୁ ଆଶାତ ଜଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇ ଯାଇଚି—ଅଜୁ ଏ ଛାର ଜୀବନଟା ଧରି ଲାଭ କଣ ? ଶୋଭା ଆସି ମୋ କୋଡରେ ଚୁମା କରି ବସେ । କହେ ନୂଆବୋଉ ଖାଲି ଭାବି ଭାବି କଣ ଇମିତ ଜୀବନଟାକୁ ମାଟି କରିଦେବ । କୁହେ, ଆଉ ଜୀବନ କଣ ଲୋଡ଼ାଲୋ ଶୋଭା—ମରିଗଲେ ଯାଏ । ଶୋଭା କାନ୍ଦେ—ତା ଆଖିର ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ମୁଁ କାନ୍ଦେ ।

ଶାଶୂ ବେଳେ ବେଳେ ବିନା ଦୋଷରେ ମୋ ଉପରେ ସବୁ ଦୋଷ ଲଦି ଦିଅନ୍ତି । କୁହନ୍ତି, ଲକ୍ଷ୍ମୀଛାଡ଼ି ଝିଅ ଆସିଲା ଦିନଠାରୁ ମୋର ସବୁ ଅମଙ୍ଗଳ ଘୋଡ଼ାଉଚି । ମା'ଙ୍କ କଥାରେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରେନା । ଭାବେ ଏ ମୋର ଭାଗ୍ୟର ଫଳ । ଆଜି ମୁଁ ବିଧବା—ବିଧବାର ସବୁବେଳେ ସହିବାର ଅଛି ।

ଦି'ଦିନ ହେଲା ବାପାଙ୍କୁ ଭାରି ଜର । ଅନ୍ନ ଜଳବି ସ୍ପର୍ଶ କରି ନାହାନ୍ତି । ଶୋଭା ଓ ମୁଁ ଦିହେଁ ବସି ଜଗି ରହିଚୁ । ମା, ସେ ଘରୁ ମୋତେ ଦେଖେଇ ଦେଖେଇ କହିଲେ, କୋଉଠୁ ଗୋଟାଏ ସର୍ବଖାଇ ଆସିଚି ଯେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖାଇବ । କାହାରିକୁ ସେ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଶୋଭା ଉଠିଯାଇ ପଚାରିଲା, ବୋଉ ସବୁବେଳେ ତୁ ନୂଆବୋଉ ଉପରେ ଇମିତ ହେଉଚୁ କାହିଁକି ? ଝିଅ ପରି ଜନମ କରିଚୁ । ନାଁ ପରଝିଅ ବୋଲି ମନଇଚ୍ଛା ସବୁବେଳେ ଯା' ଇଚ୍ଛା କହୁଥିବୁ । ମା' ପରି ତୁ—ମା' ନାଁ ତୁ ପାଷାଣୀ । ହଠାତ୍ ମା' ରାଗରେ ଜଳି ଉଠିଲେ । ଦଉଡ଼ି ଆସି ଶୋଭା ଗାଲରେ ଠୋ ଠୋ

ଦି' ଚାପୁଡ଼ା ବସାଇ ଦେଲେ । କହିଲେ, ମୋ କଥାରେ ତୁ ଜବାବ ଦେଉ । ବାହାର ଯା ମୋ ଘରୁ ତୁ ଝିଅକୁ ନେଇ । ସେଆଡ଼େ ବସି ନଣନ୍ଦ ଭାଉଜ ସୁଆଗ ଦେଖାଇବ । ମୁଁ ଉଠି ଆସି ଦେଖିଲି ଶୋଭା କହଁ କହଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି । ଗାଲରେ ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଳି ଦାଗ ବସିଯାଇ ଲାଲ ଦିଶୁଛି । ତାକୁ କୋଳକୁ ନେଇ ଲୁହ ପୋଛିଦେଇ କହିଲି, ଶୋଭା ମା' ଯା କହୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେଇଥିଲେ; ମୁଁ ଗୋଟାଏ ସବାଖାଇ । ତା' ନହେଲେ ତମ ଭାଇ କଣ ଇମିତି ମରି ଯାଇଥାନ୍ତେ । ତୁ କାହିଁକି ମୋ ପାଇଁ ଏତେ ଦୁଃଖ ସହିବୁ ଲେ—ମୁଁ ଏ ଘରଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଉଛି । ମୁଁ ଆଉ ତମର କଷ୍ଟ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ··· । "କୁଆଡ଼େ ଯିବ ନୂଆବୋଉ । ମୁଁ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବି ?" ଶୋଭା କଥା ଶୁଣି ମୋ ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ହୋଇ ଲୁହ ଛୁଟିଲା । ତାକୁ କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ସେଇଦିନ ଡାକରେ ଚିଠି ଦେଲି ବାପାଙ୍କ କତିକି, ମୋତେ ଆସି ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ ନେଇଯାଅ—ନ ନେଲେ ବିଷ ଖାଇ ମରିବି । ଏଠି ଆଉ ମୁଁ ଥିଲେ ବଞ୍ଚି ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଦି'ଦିନ ପରେ ବାପା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଗାଡ଼ି ନେଇ । ତାଙ୍କ କତିରେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସବୁ ଦୁଃଖ, ଗୁହାରି ଜଣାଇଲି । ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଦେହ ଟିକିଏ ଭଲ ଆଡ଼କୁ ଆସିଥାଏ । ଦି'ମାସ ପରେ ବାପା ପୁଣି ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ କହି ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କଠାରୁ ଅନୁମତି ଆଣିଲେ । ଶାଶୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ—ସେ କହିଲେ, ତମ ଝିଅକୁ ନେଇ ସବୁଦିନେ ଘରେ ରଖ—ଏଠିକି ଆସିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ହତଭାଗିନୀ ତା ମୁହଁ ଚାହିଁଲେ ଯଶ ନାହିଁ ।

ଆସିଲାବେଳେ ଶୋଭା ଛାଡି କାନ୍ଦି ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ି କହିଲା, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଆସିବ—ମୋତେ ଭୁଲି ଯିବନି । ତାକୁ ବୁଝାଇ କହିଲି, ଶୋଭା ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଆସିବି—ନହେଲେ ସିଆଡ଼େ ମରିଗଲେ ଆଉ ଏ ପୋଡ଼ା ମୁହଁକୁ ତତେ ଦେଖାଇବାକୁ ଆସିବି ନାହିଁ । କେତେ ବୁଝାଇ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲି । ଗଣ୍ଡେ ବାଟ ଆସିଲା ପରେ ତାଟି ଫାଙ୍କରୁ ପଛକୁ ଅନାଇଲି ଶୋଭା ସିମିତି କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋର ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଛି । ଭାରି ବାଧ ମାଡ଼ିଲା । ଭଇଁ ଭଇଁ ହୋଇ ପିଲାଙ୍କ ପରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲି ।

ଗାଡ଼ି ଗଡ଼ିଲା କେତେ ଖାଲ, ଢିପ, ଧୂଳି ଧୂସରିଆ, କାଦୁଅ ବାଟ ଅତିକ୍ରମ କରି । ଦୂର ସେଇ ଗଛ ଡାହାଳି ଫାଙ୍କରୁ ଚିର ପରିଚିତ ପଦ୍ମପୁର ଗାଁଟି ମୋର ସତେ ଯେପରି ଉଙ୍କି ମାରି ମୋତେ ହାତ ଠାରି ଡାକୁଥିଲା । ତାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ ଲିଭିଗଲା ମୋର ଅନ୍ତରର ଧନର ଶଶୁର ଘର । ପଛକୁ ଅନାଇଲେ ଖାଲି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରେ । ଦୁର୍ବଳ ହୃଦୟକୁ ବୋଧ ଦେଇ ମନ ପୁଣି ନୂଆବାଟ କଢ଼ାଏ—ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ ଦିଏ ।

ଘରେ ଆସି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ବୋଉର ଅବସ୍ଥା ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ସେ ମୋରି ଭାବନାରେ ଝୁରି ଝୁରି ଆଗ ଦେହେରୁ ତାର ନାହିଁ — କଣ୍ଢା ହୋଇଗଲାଣି । ମୋତେ ଦେଖି କେତେ କାନ୍ଦିଲା । ମୁଁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲି, ବୋଉ କାନ୍ଦୁଚୁ କାହିଁକି, ମୋ ଭାଗ୍ୟର ପୋଡ଼ା— ତୁ ଆଉ କାନ୍ଦିଲେ କଣ ହେବ । କିଏ ଅଉ ମୋ ଭାଗ୍ୟକୁ କଣ ଫେରାଇ ଦେବ । ସେ ତଥାପି ବୁଝିଲା ନାହିଁ—ମୋତେ କୋଳରେ ପୂରାଇ ଘଣ୍ଟାଏ ଡାକ କାନ୍ଦିଲା ।

ରାତିରେ ବୋଉ କଡରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ଶାଶୁର ସ୍ମୃତିମାନ କଥାଗୁଡ଼ା ତାଙ୍କୁ କହିଲି । କଥା ପଡ଼ୁ ପଡ଼ୁ ବୋଉ କହିଲା, ମାଳ ଦେବଭାଇ ଆସିଚି ଆଜିକି ଅଠଦିନ ହେଲା । ମଝିରେ ଥରେ ମୋ ଭିତରକୁ ଆସିଥିଲା—ତୋ କଥା ସବୁ ପଚାରି ବୁଝିଲା । ତୋ ଦୁଃଖ ଶୁଣି ସେ କହିଲା, ମାଉସୀ ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କ ଜୀବନରେ ଆଉ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । କେତେ ତୋ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇ ଚାଲିଗଲା । ଦେବଭାଇ ଆସିଚନ୍ତି—ହଠାତ୍ ମୋ ହୃଦୟଟା ଅଜଣା ପୁଲକରେ ଥରି ଉଠିଲା । ପଚାରିଲି, ଏତେ ଦିନ ଯାଏ କୁଆଡ଼େ ଥିଲେ । ବୋଉ କହିଲା, କଲିକତାରେ କୋଉ ଅଫିସରେ ଚାକିରି କରି ରହିଥିଲେ । ସୁରଭାଇ ଏ ଖବର ପାଇ ଯାଇ ନେଇ ଆସିଚନ୍ତି ।

ଅତୀତର ଦେବଭାଇଙ୍କ ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ା ମୋ ମନରେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହେଇ ଭାସି ଉଠିଲା । ପିଲାବେଳ ଠାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ଯେତେ ସ୍ମୃତି ସବୁ ମନ ଗଗନରେ ମେଘ ପରି ଆସି ବାନ୍ଧିଲା ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ଦେଲି ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିର ପାହାଡ଼ରେ । ଭାବୁ ଭାବୁ ରାତି ପାହିଲା ବୋଲି ଦୂରରେ କୁକୁଡ଼ା ରାବ ଛାଡ଼ିଲା । ଅନାବଳି ଚାରିଆଡ଼େ ଫରଚୁ ହେଇ ଆସିଲାଣି । ନିଦ ହେଇ ନ ଥାଏ ବୋଲି ଆଖିଟା ପୋଡ଼ୁଥାଏ ।

ଦିନ ସାରାଟା ଗଡ଼ିଗଲା । ଖାଲି ଦେବଭାଇଙ୍କ ଭାବନାରେ ମନରେ ପରାଣ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା । ଭାରି ମନ ହେଉଥାଏ ଥରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ହୃଦୟରୁ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ମଳିନ ଛବିଟାକୁ ସରାଗରେ ପୋଛି ଦେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷଣରେ ଅତୀତ ଆସି ଚୁବୁକ ମାରୁଥାଏ ।

ପୁଣି ଭାବୁଥାଏ କାହିଁକି ଅଉ ଏ ପୋଡ଼ା ମୁହଁକୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇବି । ମୁଁ ତ ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶକୁ ଭୁଲି ମୋ ସୁଖ-ଶାନ୍ତି ଆପେ ଆପେ ବାଛି ନେଇଥିଲି । ଏଣିକି ତାଙ୍କର ପଥ ସେ ବାଛନ୍ତୁ । ମୁଁ କାହିଁକି ପୁଣି ତାଙ୍କର ଜୀବନରେ ଅମଙ୍ଗଳ ଧୂମକେତୁ ପରି ଦେଖା ଦେବି । ନାଁ ନାଁ ସେ ସୁଖରେ ରହନ୍ତୁ । ସୁଖରେ ଘର ସଂସାର କରନ୍ତୁ । ପୁଣି ଭାବେ ଦେବଭାଇ ସତେ କଣ ମୋତେ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏତେ ଦିନ ହେଲା ମୁଁ ଘରକୁ ଆସିଲିଣି—ସେ କଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଭୁଲ୍‌ରେ ଥରେ ବି ମଳ କିପରି ଅଛି ପଚାରିବାକୁ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି । ଦିନ ଯାଏ—ରାତି ଆସେ । ରାତି ପାହେ—ହୁଏ ସକାଳ । କିନ୍ତୁ ମୋ ଭାବନାର ଦିନ, ରାତି, ସକାଳ, ସଞ୍ଜ ସବୁ ସମାନ ।

ସେଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ । ବାପା ଟିଉସନରୁ ଫେରି ନ ଥାନ୍ତି । ବୋଉ କଣ ଗୋଟାଏ କାମରେ ଯାଇଥାଏ ଗୋପାଳ ଦାଦାଙ୍କ ଘରକୁ । ଏକଲା ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ଦିନ ରତି ରତି ହେଉଥାଏ—ବତି ଲଗାଇଲି । ବେଟେଟେଇ ବାସ୍ ବି ସଞ୍ଜିପହରକୁ ସରିଗଲା ।

ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ରାତି । ଜୁଟେଲି ଆଲୁଅରେ ମେଘ ଗୁଡ଼ା ଭାସି ବୁଲୁଥାଏ । ଜହ୍ନଆଲୁଅ ଆସି ଆମ ଦୁଆରେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ତାରା ଫୁଲ ଖଞ୍ଜା ସରଗ ଚାନ୍ଦୁଆ ତଳେ ଦୁଆର ମଣ୍ଡପରେ ମୁଁ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବୁଥାଏ—ମୋର ଜୀବନଦାୟୀ ସବୁଗ ଛାନ ଭାବନା ।

କିଏ ଡାକିଲା ମାଳ । ଅନାଇଲି ଦେବଭାଇ । ଉଠି ଛିଡ଼ା ହେଲି ସେ ଆସି ଦୁଆରେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ । ପଚାରିଲେ, ମଞ୍ଜୁ, ମାଉସୀ

ନାହାଁନ୍ତି ? କହିଲି, ହଁ । ସେ କହିଲେ ତୋ ଆସିବା ମୁଁ କାଲି ଜାଣିଲି ମାଳ । ତୋତେ ଦେଖିବାକୁ ମନଟା ଭାରି ଛଟପଟ ହେଲା—ଚାଲି ଆସିଲି । କହିଲି, ଛାଡ଼ା ହେଲ କାହିଁକି ଦେବଭାଇ ବସ । ସେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଦେଖିଲି, ତାଙ୍କର ଆଗ ରୂପ ନାହିଁ । ବେଦନାର ଛାଇରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁଟା ସତେ ଯେପରି ମ୍ଳାନ—ନିସ୍ତେଜ । ପଚାରିଲି, ଦେବଭାଇ ତମ ରୂପ ଇମିତ କାହିଁକି ହେଇଛି । ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ, ତୋ ରୂପଟା କୋଉ ଏବେ ଭଲ ଅଛି । କହିଲି, ମୁଁ ତ ଗୋଟାଏ ହୀନ କପାଳୀ—ମୋର ସବୁ ସୁଖ ସରି ଯାଇଛି । ତମର କଣ ହେଇଛି—ତମର ତ ସୁଖର ଦିନ ଗୁଡ଼ା ଆସୁଛି ଦେବଭାଇ । ବାହା ହେବ—ଘରସଂସାର କରିବ ।

ସେ ହସିଲେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଜହ୍ନର ଜୀବନ ନ ଥିବା ହସପରି । କହିଲେ, ମାଳ ଏ ଯାଏ ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଜୀବନରେ ଯାକୁ ମୁଁ ଥରେ ଭଲ ପାଇଛି—ତା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଇବି—ଏ ଧାରଣା ତୋର ଭୁଲ । ପଚାରିଲି, ଦେବଭାଇ ତମେ କଣ ବାହା ହେବନି—ଇମିତ ଜୀବନଟାକୁ ଗୋଡ଼ି ମାଟି ପରି ଅବହେଳା କରି ଫିଙ୍ଗିଦେବ ଦୂରକୁ । ମୋ ରାଣ—ଦେବଭାଇ ତମେ ବାହାହୁଅ । ତମର ସୁଖ ଦେଖିଲେ ମୁଁ ହେଲେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ପାଇବି । ମୋ ଜୀବନର ଯୋଉ ଶାନ୍ତିଟିକ ହଜାଇ ଦେଇଛି···ସେତିକ ତମ ସୁଖ ଭିତରୁ ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ପାଇ ପାରନ୍ତି । ସେ କହିଲେ, ମାଳ ମୁଁ ଯଦି ବାହା ହୁଏ···ତେବେ ପୁଣି ତୋର ସାଙ୍ଗରେ ବାହା ହେବି । ନ ହେଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମୋ ଦେହରୁ ସରସର ଝାଳ ବୋହିଗଲା । ଘଡ଼ିଏକାଳ ମୋ ମୁହଁରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

ପଚାରିଲେ, ମାଳ ତୋର ଇଚ୍ଛା କଣ । ମନ ଖୋଲି ତୋ' ଅନ୍ତର କଥା ମୋତେ ଆଜ କହିଲୁ । ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, ଦେବଭାଇ ମୁଁ ପରା ବିଧବା । ସେ କହିଲେ, କିଏ କହୁଛି ତୁ ବିଧବା । ଗୁରୁଛା ମାସ ଖେଳ ଭିତରେ ତୋ ଜୀବନଟା ଏମିତି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ଜୀବନର କ'ଣ ମୂଲ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ନାଁ ମାଳ ପୁଣି ଥରେ ତୋର ବାହାଘର ହେବ । ତାଙ୍କ କଥାର କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଆଉଁସାଡ଼ୁ ବଙ୍କିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭେଟେ-ବେଳେବେଳେ କହିଲି, ଦେବଭାଇ ରାତି ବହୁତ ହେଲାଣି—ଯାଅ । ସେ ଉଠିଗଲେ । ମନରେ ପୁଣି ଏକ ନୂଆ ଆଶା ନାଚି ଉଠିଲା ।

ମୋ ବାପା ବୋଉଙ୍କୁ ଦେବଭାଇ ମୋତେ ବାହା ହେବା କଥା ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ କହିଲେ । ବାପା ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ମାଳ ତୋର ଇଚ୍ଛା କଣ ? କିଛି କହିଲି ନାହିଁ—ଖାଲି କାନ୍ଦିଲି । ସେ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ କହିଲେ, ମାଳ ତୋ ଜୀବନଟାକୁ ଏମିତି ନଷ୍ଟ କରି ଦେବାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁନା । ଦେବ ସାଙ୍ଗରେ ତୋର ସୁଖର ସଂସାର ପୁଣି ଥରେ ହସିଉଠୁ......ଏଇ ମୋର କାମନା ।

ଦେବଭାଇଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବାହାଘରରେ ବୋଉ ବି ଭାରି ଖୁସି । ମା' ସେ··ଜନନୀ କରି, ଝିଅ ମନ କଥା—ଝିଅର ସୁଖ ଶାନ୍ତି—ଯଦି ନ ଦେଖିବ—ତେବେ ସେ କି ମା ।

ଦେବଭାଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ପୁଣି ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଗାଁରେ କେତେ କଳରବ ଉଠିଲା । ତୁଣ୍ଡ ବାଇଦ ସହସ୍ର କୋଶ ।— [illegible]

କେତେ ରକମ ଖରାପ ଅର୍ଥରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁକୁ କାନ ନ ଦେଇ ଦେବଭାଇ ମୋତେ ବାହାହେବେ ବୋଲି ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ହେଲେ । ସୁରଭାଇ, ନୂଆବୋଉ, ମାଉସୀ ସମସ୍ତେ ଦେବଭାଇଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ରହିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏକା ଟଳିଲେ ନାହିଁ ବଳି ମଉସା—ଦେବଭାଇଙ୍କ ବାପା । ସେ କହିଲେ, ମୋ ବୁନିଆଦର ଇଜ୍ଜତରେ କାଳି ଦେଇ ମୁଁ ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପୁଣି ବୋହୂ କରି ଆଣିବି ନାହିଁ । ମୋ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁଳିଯିବ । ଦେବର ଇଚ୍ଛା ତ ସେ ଅନ୍ୟ କୁଆଡ଼େ ଯାଇ ବାହା ହେଉ । ସେଇ ଆଡ଼େ ରହୁ—କିନ୍ତୁ ଏ ଘରେ ତା'ର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ସେଇଆ ହେଲା । ଦେବଭାଇ ମୋତେ ନେଇ କଟକରେ ସବୁଦିନେ ରହିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । କଟକ ଆସିବା ଦିନ ଠିକ୍ ହେଲା । ମାଉସୀ, ନୂଆବୋଉ, ସୁରଭାଇ, ବାପା, ବୋଉ ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ପାଛୋଟି ଦେଇଗଲେ । ବଳଦ ଗାଡ଼ିଟା ଗଡ଼ିଲା ରେଳ ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼େ । ଆସିଲାବେଳେ ନୂଆବୋଉଙ୍କ କଥା କେଇପଦ ଅବିରତ କାନରେ ବାଜି ଯାଉଥିଲା । ମାଳା, ତମ ଦୁହିଁଙ୍କ ଏଇ ମିଳନରେ ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି । ପାଖରେ ନ ପାଇଲେ ବି ଦୂରରେ ଥାଇ ତମର ସୁଖର କଳ୍ପନା ଛବି ମୋତେ ସବୁଦିନେ ଶାନ୍ତି ଦେବ । ଯାଅ—ହସି ହସି ଜୀବନର ନୂଆ ସଂସାର ଗଢ଼ । ମୋତେ ଭୁଲି ଯିବନି । ଭଲ ମନ୍ଦ ଖବର ଲେଖି ବରାବର ଚିଠି ଦେବ । ଦରକାର ହେଲେ ଟଙ୍କା ପଇସାର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବ । ଦେବର ଯତ୍ନ ନେବ । ଏତେ ଆଶାରେ ଯାଙ୍କୁ ହରାଇ ପୁଣି ପାଇଚ—ତାକୁ ଭୁଲରେ ବି ଅବହେଳା କରିବ ନାହିଁ ।

* ପନ୍ଦର *

କଟକରେ ସେଦିନ ପହଞ୍ଚି ଦେବଭାଇଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ବସାରେ ତିନିଦିନ ରହିବା ପରେ ସାଣ୍ଡିହାଟରେ ଗୋଟିଏ ଭଡ଼ାଘର ମାସକୁ ତିରିଶଟଙ୍କା ଭଡ଼ାରେ ଠିକ୍ ହେଲା । ଆଉ ଦିନକ ପରେ ନୂଆ ବସାରେ ଆସି ରହିଲୁ ।

ପ୍ରଥମ ଦିନ ରାତିରେ । ଖାଇପିଇ ଦେବଭାଇ ଆଗେ ଶୋଇବାକୁ ଆସିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ଆସିଲି । ଦେଖିଲି, ଦେବଭାଇ ନିଦରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି । ବିଛଣାଟା ଏକାଠି ପସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଶୋଇବାକୁ କାହିଁକି ଭାରି ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା । ଅଲଗା ତାଙ୍କଠୁ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ତଳେ ମୁଁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ବତୀଟା ମିମିଷ ଜଳୁଥାଏ ।

ରାତି ସେତେବେଳକୁ କେତେ ହେଲାଣି କେଜାଣି ଦେବଭାଇ ଡାକିଲେ, ମାଲ ତଳେ ଶୋଇଚୁ କାହିଁକି ବିଛଣାକୁ ଆ । ସେ ମୋ ହାତଧରି ଟାଣି ନେଲେ । ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁଟା ମୁଁ ଓଢ଼ଣା ତଳେ ଲୁଚାଇଥାଏ । ମୋତେ ବିଛଣା ଉପରେ ଶୋଇ ଦେଇ କହିଲେ । ମାଲ, ଆଜି ପରା ଆମର ପ୍ରଥମ ରାତି—ମଧୁଶଯ୍ୟା । ଆଜି ପରା ରାତିରେ କିଏ କଣ ଦୂରେଇ ଶୁଏ । ମୁଁ ମୃଦୁକି ହସିଲି—କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମୋତେ ପାଗଲ ପରି ଟାଣି ନେଲେ କୋଲକୁ । ବାର ବାର ଚୁମ୍ବନ କରି ଅଜାଡ଼ି ଦେଲେ ତାଙ୍କର ସବୁ ସବୁଗ·····ସମ୍ପଦତକ ମୋର କଢରେ ।

ଅଜଣା ଆନନ୍ଦରେ ଜୀବନ ବୀଣା ମୋର ଗାଇ ଉଠିଲା ମିଳନର ଛନ୍ଦ । ସପନ କଥା ସତ ହେଲା—ଜୀବନ ହେଲା ସାର୍ଥକ । ଦେବଭାଇ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ ବାହାଘର ନ ହେଇ ଏମିତି ଗୋଟିଏ ନିଛାଟିଆ ରାତିରେ ଜୀବନ ଛନ୍ଦ ହେଇଗଲା ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷରେ ଦୁଇଟି ଲତା ପରି ।

ତା' ଆରଦିନ ଦେବଭାଇ ଗୋଟାଏ ଖଟ, ଆଲମିରା, ଟେବୁଲ, ଚେୟାର ଘରର ସାଜସଜା ପାଇଁ ଯାବତୀୟ ଉପକରଣ କିଣି ଆଣିଲେ । ଆସିଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ହାତରେ ଟଙ୍କା ଥିଲା ପାଞ୍ଚଶହ । ଘରେ ନୂଆବୋଉ, ମାଉସୀ, ସୁରଭାଇ ପ୍ରଭୃତି ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ଟଙ୍କାକୁ ଦେବଭାଇ ପାଣିପରି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଆଜି ମୋ ପାଇଁ ଶାଢ଼ୀ-ବ୍ଲାଉଜ ତ, କାଲି ମୋ ପାଇଁ ସ୍ନୋ-ସାବୁନ, ତେଲ-ଅତର । ହୋଡ଼ ଦାମ ହୋଉ ଗହଣା । ଏମିତି ମୋତେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ସେ ନିଜକୁ ଭୁଲିଗଲେ ।

ଦିନେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, ଇମିତି ଟଙ୍କାତକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛ—ସବୁଦିନେ ମୁଣ୍ଡି ଚଳିବା କିପରି । ସେ ହସିଲେ । କହିଲେ, [ସେତିକିର ତ ଅଛି । ବାକିସବୁ ବାକିର ତୋଷାଏ ତ ଯେ କୌଣସିମତେ ଗଡ଼ିବାକୁ ହେବ ମାଲ ! ନହେଲେ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥା ନାହିଁ ।

ସେଠାରୁ ସତ ଦି'ଟା ମାସ ପରେ ଟଙ୍କାତକ ସବୁ ଅସିଲା । ସେମ କହିବା ଆଗରୁ ରାତିଗୁ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଖୁରୁଉଲା । ଶାଗନ୍ତ ସକାଳୁ ଗଡ଼ଣ୍ଡ ଖାଇଦେଇ ସେ ବୁଆଡ଼େ ଯାଆନ୍ତି ବୁଲି ବୁଲି ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଫେରନ୍ତି । ମୁହଁଟା ତାଙ୍କର ଶୁଖି ଯାଉଥାଏ । ମୋତେ ଦେଖିଲେ ଶୁଖିଲା ମୁହଁରେ ହସର ସରୁ ରେଖା ଟାଣି ଆଉସବୁ କେତେକଥା କହନ୍ତି । ଅଭିମାନରେ ମୁଁ କଥା କୁହେନା । ସେ ମୋତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନିଅନ୍ତି ଜବରଦସ୍ତି । ତାଙ୍କର ସ୍ନେହର ସ୍ରୋତରେ ମୋର ଅଭିମାନର କୁଟାଟିକ ଭାସିଯାଏ ଖେଳି ଖେଳି । ପଚାରେ, ଇମିତି ଆଡ଼େଆଡ଼େ ବୁଲି ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ନିଜ ଦେହକୁ ହନ୍ତସନ୍ତ କରି ମୋ ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେବେ କେତେଦିନ ? ମୁଁ କଣ ଆସିଥିଲି ତମର ଏଇ ଶୁଖିଲା ମୁହଁ ଦେଖିବାକୁ । ସେ ହସନ୍ତି । କହନ୍ତି ମାଲ ଟଙ୍କାତକ ସବୁ ଅସିଲଣି—ପୁଣି ତ ତୋଷାଏ କାମ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ । ବାପା ତ ଘରୁ ବାହାର କରି ଦେଲେ । ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଏଇ କଟକମାଟିକୁ ଘର କରି ତ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ହେବ । ଚାକିରୀ ଗୋଟାଏ ମିଳିଲେ ତେଣିକି ଆଉ ଦେବ ପ୍ରଭୁ ଆଉ ଅପଲ କରିବ ।

ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲେ ହୃଦୟଟା ମୋର ଯାଉଛି ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼େ । କେବଳ ମୋର ପାଇଁ ସିନା ଏତେ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି—ମୁଁ

ମରିଗଲେ ସବୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ଛୁଟି ପାଇଯାନ୍ତି । ମୋ କଥା ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ଆଖି ଲୁହ ଛଳଛଳ ହୋଇଉଠେ । କହନ୍ତି, ମାଲ ତୁ କଣ ମୋ ଜୀବନକୁ ନିଜ ହାତରେ ଜାଳି ପୋଡି ଦେବାକୁ ଭଲ ପାଉ ? ଇମିତକା କଥା କହିବାକୁ ତୋର ତୁଣ୍ଡ ଲେଉଟୁଚି କିପରି ! ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖି ମୋ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଯାଏ ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଭୟରେ । ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଧରି କୁହେ, ମତେ କ୍ଷମା କର । ତାଙ୍କ ଲୁହ ଧୂଆ ଆଖିରେ ଆନନ୍ଦର ଆଭା ଫୁଟି ଉଠେ । ମୋତେ ଉଠାଇ ନେଇ ଭିଡ଼ି ଧରନ୍ତି କୋଳରେ । ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ଓଠଗଲା ପରଶ ଘନ ଘନ ବାଜେ ।

କେତେ ଚେଷ୍ଟା କରି ମାସକ ପରେ ସେକ୍ରେଟେରିଏଟରେ ଗୋଟିଏ କିରାଣୀ ଚାକିରି ମିଳିଲା । ମାସକୁ ଅଶୀ ଟଙ୍କା ଦରମା । ସବୁ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାରୁ ତାଙ୍କୁ ଛୁଟି ମିଳିଲା । ଅଭାବ ଅନଟନର ଧକ୍କା ଆମକୁ ଆଉ ଜଣାଗଲା ନାହିଁ । ସେଇ ଟଙ୍କାରେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଆମର ଦାନାଗୁଡ଼ା ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା ଧୀରେ ଧୀରେ—ପବନ ପରି ହାଲୁକା ଗତିରେ ।

ସେ ସକାଳ ଦଶଟାବେଳେ ଅଫିସକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଅଫିସକୁ ଗଲା ପରେ ମୋତେ ଭାରି ଏକୁଟିଆ ଲାଗେ । କିଛି ଭଲ ଲାଗେନା । ପଡ଼ୋଶୀ ରାମହରିବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଯାଇ ବେଳେ ବେଳେ ସମୟ କାଟେ । ବେଳେ ବେଳେ ଘରେ ଏକୁଟିଆ ବସିଲାବେଳେ ଅତୀତର ହଜିଲା ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ାକୁ ଭାବନା ରାଇଜରେ ମନ ଖୋଜି ଖୋଜି ବୁଲେ । କରୁଣମିଶା ଅତୀତ ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ଅତୀତଦିନର ସଂସାର, ଶାଶୁର ସ୍ନେହ, ଗାଁ ମାଟିର ଟିକି ନିଖେ କଥା, ଝରଣା, ନୂଆବୋଉ···ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁଆଦ ମିଶା

ଝିଙ୍କି ସୁ.ଲୁ । ମନ ପବଣ ଲାଗେ । ହୃଦୟରୁ ବାଣୀ ଗାଇ ଉଠେ ଝଦାଁ ସ୍ୱରରେ—ସତେ ଯେପରି ଜୀବନ ଭାର ଛୁଡ଼ି ଯାଉଛି ଅତୀତର ଝଡ଼ ବତାଶ ଭିତରେ । ଅଫିସରୁ ସେ ଫେରି ଆସି ଯେତେବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପଚାରନ୍ତି, ମାଲ କଣ ଭାବୁଚୁ ଏତେ ? ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଭାବନାର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ ଭିତରେ ମନ ହରିଣୀ ପଥ ପାଏ । ହସି ହସି କୁହେ, ତମରି କଥା ଭାବୁଥିଲି । ବାହୁଁକି ଆଜ ଫେରୁ [illegible]ରୁ ଏତେ ଡେରି ହେଲଣି ! ସେ ଓଠରେ ହସର ମୁକୁତା ଝରାଇ ମୋ କତରେ ବସି ପଡ଼ନ୍ତି । ଟାଣି ନିଅନ୍ତି କୋଳ ଭିତରକୁ । ତାଙ୍କରି କୋଳରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ, ଯେତେବେଳେ ବସନ୍ତ ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ ମଳୟ ଝଙ୍କାସୁଅ ଆସି ମୋ ମନର ନିଦ୍ରିତ ପ୍ରୀତି କଳିକୁ ଚେତନା ଦେଇ ସବୁ ପବନ ଫୋଟ୍ଟି ଦେଲଣି ।

ଦିନେ ଦିନେ ପଢ଼ଣା ଘର ସାମନାରେ ବାବୁଙ୍କ ଛୋଟ ଝିଅଟିକୁ କୋଳରେ ଧରି ସେ ମୋତେ ପଚାରନ୍ତି, ମାଲ ତୋର ଏମିତି ଟିକି ଝିଅଟିଏ କେବେ ହେବ ମ ? ଲାଜରେ ମୋ ମୁହଁ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଏ । ପଳାଇ ଆସେ ଅନ୍ୟ କାମର ବାହାନା କରି । ତାଙ୍କ ଓଠରେ ଝଟକି ଉଠେ ହସ—ଉଷାର ସ୍ନିଗ୍ଧ କମନୀୟ ଶାନ୍ତ ଛବି ପରି ।

ଦି' ମାସ ପରେ ମୋ ଗର୍ଭରେ ସନ୍ତାନ ରହିଲା । ସେ ମୋତେ ହସି ହସି ପଚାରନ୍ତି, ମାଲ ଏଥର କଣ ହେବ କହିଲୁ—ପୁଅ ନାଁ ଝିଅ । ମୁଁ ଲାଜରେ କିଛି ନ କହି ତାଙ୍କ କତରୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ବସେ । ସେ ମୋ ଲୁଗା କାନିଟା ଧରି ଘଣ୍ଟାଏ ଅଟକାଇ ଜିଦ୍ କରନ୍ତି । ତେବେ ଯାଇ ତାଙ୍କ ମନଟା ଶାନ୍ତି ହୁଏ ।

ସରଗ ଦାଣ୍ଡରେ ଭୁଲଟି ଭଦ୍ରେଇ ଯାଇ ଆମେ ଦଉଡ଼ି ଯୁଗଳ ଦାଣ୍ଡରେ ଖେଳି ବୁଲିଲୁ—ଖାଲି ଖାନ୍ଦାର ମହକ ଭିଜୁଲା ପବନ ଦୋଳିରେ ହସି ହସି ।

ଅଠମାସ ପରେ । ସେଦିନ ଖୁବ୍ ଅଧା ! ମୁଁ ନିଦରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲି—ଚେତନା ହଜିଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଲୁହରେ…। ହଠାତ୍ ସେ ମୋତେ ହଲାଇ ଦେଇ ଡାକିଲେ, ମାଳ ! ମାଳ !! ଉଠି ବସି ଅନାଇଲି । କହିଲେ, ମାଳ ଦେଖ ମୋ ଦେହଟା ଭାରି ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଛି— ମୁଣ୍ଡଟା ବୁଲାଇ ଦେଉଛି । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ଗୁଡ଼ାଏ ରକ୍ତବାନ୍ତି ହେଇଗଲା ।

ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ରକ୍ତବାନ୍ତି କଥା ଶୁଣି ଦେହ ମୋର ଭୟରେ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା । ସେ ପୁଣି ପଦାକୁ ଉଠି ଆସିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆସିଲି । ପୁଣି ସେ ଭକ ଭକ କରି ରକ୍ତ ବାନ୍ତି କରି ପକାଇଲେ । ତାଙ୍କର ରକ୍ତବାନ୍ତି ଦେଖି ମୋତେ ମୁଣ୍ଡଘୁରି ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା । କଣ କରିବି କିଛି ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ । ହତଜ୍ଞାନ ହେଲା ପରି ସେ କହିଲେ, ମାଳ ପାଣି ଆଣ । ପାଣି ଆଣି ଥୋଇଲି । ସେ ମୁହଁ ଧୋଇ ଉଠି ଆସିଲେ । ଦେହଟା ତାଙ୍କର ଥରୁଥାଏ । କହିଲେ, ଟିକିଏ ଶୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ସେ ଖଟ ଉପରକୁ ଆସି ମୋର କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମୁଁ ପଙ୍ଖା ଧରି ପବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ସେ କହିଲେ, ମାଳ ମୋ ଛାତିଟା କଣ ହେଉଯାଉଛି— ପରଶିବ କି ଆଉ; ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । କହିଲି, ତୁମେ ଏମିତିକା ଅମଙ୍ଗଳ କଥା କହନ୍ତୁ । ସେ କହିଲେ, ମାଳ ମୋତେ ଭାରି କଷ୍ଟ ହେଉଛି । ତୁ ସକାଳେ ବାବୁଙ୍କୁ ଡାକ ।

ସେ ଠିକଏ ଡାକ୍ତର ଭଳିଆ ଯିବେ । କହୁଲି, ଏତେ ବାଟରେ ଉଷ କେଉଁଠୁ ଡାକ୍ତର ପାଇବେ । ତମେ ଠିକଏ ଅସୁମତେର ଶୁଣ । ସ୍ବର ପାକ୍ଷୁ—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଠାଇବି । ସେ ମୋ ମୁହଁକୁ ଚୁହିଁ କହୁଥିଲେ ତମେ କାନ୍ଦୁଛ ମାଲ ···ଛିଃ ମୁଁ ଭଲ ହୋଇଯିବି ଯେ ! ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ତାଙ୍କ କଅଁଳ ହାତରେ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଲେ ।

ସେ ସେମିତ ମୋର କୋଳରେ ଶୋଇ ରହିଲେ । ମୁଁ ପଙ୍ଖା କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ରାତିର ଶେଷ ପହରକୁ ତାଙ୍କୁ ନିଦ ଲାଗି ଆସିଲା । ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ଭୟର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ମୁଁ ପଥଭ୍ରାନ୍ତ ହେଲା ପରି ବାର ବାର ଖାଲି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତା ଆରଦିନ ଅଠାବେଳକୁ ରାମହରି ବାବୁ ଡାକ୍ତର ନେଇ ଆସିଲେ । ଡାକ୍ତର ଦେଖି କହିଲେ, ଯକ୍ଷ୍ମାର ଆକ୍ରମଣ । ଶୀଘ୍ର ସାବଧାନ ହେବାକୁ ହେବ । ଯକ୍ଷ୍ମା ନାଁ ଶୁଣି ମୁଁ ହୋ ହୋ ହୋଇ କାନ୍ଦ ଉଠିଲି । ରାମହରି ବାବୁ, ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁମିତ୍ରା ଦେବୀ ମୋତେ କେତେ ବୁଝାଇ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । କହିଲେ, ଛି ଭଉଣୀ ଏମିତି ହେଲେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରିବ କିପରି ? ଭଗବାନ ସହାୟ ହେଉଛନ୍ତି । ଡାକ୍ତର ଡାକ । ସେ ପୁଣି ତମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଫେରି ଦେଇଦେବେ । ନିଜ ମନକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲି । ଡାକ୍ତର ବାବୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଔଷଧର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ବିଦାୟ ନେଲେ । ଔଷଧରେ କୌଣସି ଉପକାର ହେଲା ନାହିଁ । ଦଶଦିନ ଦିନକୁ ଦୁଇ ତିନିଥର ରକ୍ତବାନ୍ତି ହେଲା—ନାକରୁ ରକ୍ତ ପଡିଲା । ଖୁଁ ଖୁଁ ହୋଇ ସେ କାଶିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେତେବେଳେ କାଶି କାଶି ବେଦମ ହୋଇ ପଡନ୍ତି । କାଶରେ କଫ ସହିତ ରକ୍ତ ମିଶା ହେଉ॰

ପଡ଼େ । ଦୁ' ଦିନ ପରେ ସେ ଅତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲେ, ମାଲ ମୁଁ ଆଉ ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ—ମଲେ ତୋ ଅବସ୍ଥା କଣ ହେବ । ମୁଁ କିଛି ନ କହି ଖାଲି କାନ୍ଦେ । ତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦିନୁ ଦିନ ଅବନତ ଦେଖି ସେଦିନ ନୂଆବୋଉଙ୍କ କତିକି ମୋର ବିପଦ କଥା ଲେଖି ଶୀଘ୍ର ଆସିବାକୁ ଚିଠି ଦେଇ ଦେଲି । ଆମ ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଦେଲି ।

କ୍ରମାଗତ ବେଗରେ ସେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବାରୁ ଚାରିଦିନ ପରେ ଶ୍ୟାମହର ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ହାସପିଟାଲକୁ ପଠାଇବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ଘରେ ତାଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା, ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷାରେ ହେଲା ହେଉଛି ଭାବି ଆପତ୍ତି ଉଠାଇବାକୁ ମୋର ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ଚାରିଟାବେଳେ ଗାଡ଼ି କରି ହାସପିଟାଲ ଯକ୍ଷ୍ମା ବିଭାଗରେ ତାଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦେଇ ଆସିଲି । ଆସିଲାବେଳେ ତାଙ୍କ ଆଶାହୀନ କରୁଣ ମୁହଁ ଓ ଭଙ୍ଗା ଶରୀରକୁ ଚାହିଁ ମୁଁ ଭୋ ଭୋ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ଡାହାଣ ଆଖିଟା ତେଡକିଲାବେଳେ ମୋର କମ୍ପି ଉଠିଲା । ଅଜଣା ଭୟରେ ସାରା ଶରୀର ମୋର ଅବଶ ହୋଇଗଲା । ସେ ମୋ ହାତ ଧରି କହୁଥିଲେ, ମାଲ ମୁଁ କଣ ଆଉ ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ । ଏତେ ଆଶା କରି ତୋତେ ଆଣି ପାଖକୁ ଆଣିଥିଲି —ଜୀବନର ସୀମାହୀନ ସୁଖ ସମ୍ଭୋଗ ଭିତରେ ଟିକିଏ ଅମୃତଭରା ସୁଆଦ ଚାଖିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଏ କଣ ହେଲା ? ତୋ ଗର୍ଭରେ ଥିବା ପିଲାଟିକୁ ମୁଁ କଣ ଦେଖି ପାରିବି ନାହିଁ । ଅଦିନ ବେଗରେ ପଡ଼ିଲି ଧକ୍କା କଣ ଆମ ଦୁଇଟି ସରସ ହୃଦୟର କୋମଳ ତନ୍ତ୍ରୀକୁ ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ··· । ସେତିକିବେଳେ କାଶ ଉଠିଲା—ସେ ଆଉ କହି

ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଘଡ଼ିଏ ପରେ କାଶ କମିବାରୁ, ସେ ନିଜର ଦୁର୍ବଳ ଅସ୍ଥିର ଦେହଟାକୁ ଖଟିଆ ଉପରେ ପକାଇ ଟିକିଏ ଦମ ନେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱାସି ଦେଇ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲି ; କହି ଆସିଲି, କାଲି ସକାଳେ ଆସିବି—ମୋ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବନି । ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକ, ସେଇ ଆମର ଦୁଃଖ ଗୁହାରି ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିବେ । ତମେ ଭଲ ହେଇଯିବ । ପୁଣି ଆମେ ହସି ହସି ଜୀବନ ବୋଇତ ମେଲି ଦେବା ଦୁନିଆ ଦରିଆ ବୁକୁରେ । ସେ ହସିଲେ— ମଲାଜହ୍ନ ପରି ତାଙ୍କ ହସଟା ଦିଶୁଥିଲା ପାଣ୍ଡୁରା—ଦୀପ୍ତିହୀନ ।

ବସାକୁ ଆସି ସେଦିନ ରାତିରେ ଏକୁଟିଆ ମୋଟେ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ମନଟା ଅଜଣା ଭୟର କୁହେଳି ପରଦା ଭିତରେ ଲୁଚିଗଲା । ଦେହଟା ଖାଲି କମ୍ପୁଥାଏ । ସତେକି ହିମାଳୟ ପରି ବିପଦ ଆସି ମୋ ଉପରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ । ମୋ ଜୀବନର ସୁନେଲି କଳ୍ପନାକୁ ଛାରଖାର କରି ଯାଇଁ ସେ ତୃପ୍ତି ପାଇବ । ଆଖିରୁ ଖାଲି ଲୁହ ଝରିଲା । ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସାରା ରାତିଟା ବିତାଇଦେଲି ।

ସକାଳୁ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ସହରର ସବାଗ ମଣ୍ଡଳାର ମେଘ ଢାଙ୍କିଛି । ଘଡ଼ଘଡ଼ିର ପ୍ରତିଧ୍ୱନୀ ବାଜି ଉଠୁଛି ପୃଥିବୀର ଛାତି ଦୋହଲାଇ । ଆକାଶକୁ ଅନାଇଁ ମୋର ଯେପରି ମନେ ହେଲା, ସହରର ସବୁଜ ଢାକିଗଲା ପରି ଆଜି ମୋ ଜୀବନର ସୁଖାସ୍ୱାଦ ସିମିତି ହଜିଯାଇଛି— ମାଡ଼ିଆସିଛି ଖାଲି ପ୍ରାଣ ଅଥୟକାରୀ ପ୍ରବଳ ଝଞ୍ଜା ।

ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଦେଖିବି ବୋଲି ମନଟା ଭାରି ଅସ୍ଥିର ହେଇ ଉଠିଲା । ଚମ୍ପକ ଝକାଳର ବାସୀ କାମ ସାରି ରାମହରିବାବୁ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁମିତ୍ରା

ଦେବାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ଦୁଇଟା ରେକ୍‌ସାରେ ହାସ୍‌ପିଟାଲ ଅଭିମୁଖେ ଚାଲି ଆସିଲୁ । ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସବୁ ଶେଷ । ଡାକ୍ତର ଆସି କହିଲେ, ରୋଗୀକୁ ଖାଲି ସ୍ରୋତରେ ଘୁଞ୍ଚିଯିବା ପରେ ପୁଣି ପ୍ରବଳ ରକ୍ତ ବାନ୍ତି ହେଲା । ବାର ବାର କାଶ ଉଠିଲା । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା, ଔଷଧର ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଅଦମ୍ୟ ଅସାଧ୍ୟ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଠିକ ଶୁହୁଘଣ୍ଟା ପରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ମଲାବେଳେ ସେ ଖାଲି ମାଳ ମାଳ ଡାକ ଛାଡୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମଲା ଖବର ଶୁଣି ମୋ ହୃଦୟଟା କଣ ହୋଇଗଲା । ଚାରିଆଡ କଟିକଟି ଅନ୍ଧାର ଦିଶିଲା । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ତଳେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ କଚାଡ଼ି ପଡ଼ିଲି । ଚେତନା ଫେରି ପାଇଲାବେଳକୁ ଦେଖିଲି, ସମୀହର ବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ମୁଁ ଶୋଇଛି । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ ବସି ଦେଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପୁଣି ମୁଁ ଭଇଁ ଭଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ତାଙ୍କର କୋଳରେ ଲୋଟି ପଡିଲି । କହିଲି, ଭଉଣୀ ମୋର ସଂସାର ସରିଗଲା । ମୁଁ କଣ କରିବି ? ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ ପୁରି ଆସିଲା । ସେ ମୋତେ କେତେ ବୁଝାଇଲେ । ଭଉଣୀ ଭଗବାନ ତ ଦୁଃଖ ଦେଲେ କଣ କରିବ । ମୁଣ୍ଡପାତି ନ ସହିଲେ ଦୁନିଆରେ ବଞ୍ଚିବ କପରି ? ଦୁଃଖ ଯେତେବେଳେ ଆସେ—ଇମିତି ପାହାଡ ପରି ଲଦି ହୋଇ ଆସେଲୋ ଭଉଣୀ···ଜୀବନ ବଳେ ବଳେ ଭାଙ୍ଗି ପଡେ । କିଛି ବୁଦ୍ଧି ବାଟ ଦିଶେନା । ତଥାପି ତ ଭଉଣୀ ପୁଣି ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ପଡ଼େ—ସବୁ ଦୁଃଖର ଦାଉ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଇ । ସେ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ କୋଉଥିରେ ମନ ମାନିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ତାଙ୍କରି କୋଳରେ ଆଖିରେ ସାଇତା ବେଦନାର ଲୁହତକ ଅଜାଡି ଦେଲି ।

❈ ତେର ବାର ❈

ବେଦନାର ଅଶ୍ରୁ ନିଗିଡ଼ା ମୁଅରେ ଗୃହସ୍ନେହିଦାନ ଗୃହସ୍ନେହିସ୍ଥଳ କୁଆଡେ ଭାସିଯାଉଛି ମୁଁ ଜାଣେନା । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଶୁଖିଯାଉଛି । ଅନ୍ତରର ହା-ହୁତାଶ ଭରା ଡାକରା ପରଶରେ । କିଛି ନ ଖାଇ ନ ପିଇ ଦେହଟା ମୋର ଦୁଃଖର ଧକ୍କାରେ ଭଙ୍ଗା ପଡ଼ ହୋଇଯାଉଥାଏ । ମୁହଁ ଫଙ୍କ ଲଗି ଅସ୍ଥିର । ବସି ବସି ଭାବୁଥାଏ ଆଉ କାହିଁକି ଏ ଜୀବନ ରଖିବି—ମରିଗଲେ ସବୁ ଚିନ୍ତା ସବୁ ଦୁଃଖ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ମୁକ୍ତ । ହଠାତ୍ ବାହାରେ ଘୋଡାଗାଡ଼ିର ଘଣ୍ଟି ଶୁଭିଲା । ପଦାକୁ ଆସି ଦେଖେ, ନୂଆବୋଉ ଆଉ ସୁରଭାଇ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଉଛନ୍ତି ।

ନୂଆବୋଉ ଆଗେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ମୋତେ ଦେଖି କୋଳକୁ ଟାଣିନେଇ ପଚାରିଲେ, ମାଲ ଦେବ କିପରି ଅଛି ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ହୃଦୟରୁ ଭାଷା ଖୋଜି ପାଇଲି ନାହିଁ । ହେଁ ହେଁ ହୋଇ ତାଙ୍କର କୋଳରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ସୁରଭାଇ ଆସି ପଚାରିଲେ କଣ ହେଉଛି ବାସ୍, ଦେବ ଦେହ କିପରି ଅଛି ? ନୂଆବୋଉ ପଚାରିଲେ, ମାଲ କଣ ହେଉଛି କହ, ଦେବ କିପରି ଅଛି ? ମୁଁ କିଛି ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ତଳେ କଚାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ି ଖାଲି ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲି । ଆଖି ଆଗରେ ମୋର ଭାସି ଉଠିଲା, ଖାଲି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ— ଦେବ କିପରି ଅଛି ? ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ସତେ ଯେପରି ପିଣ୍ଡରେ ମୋର ପ୍ରାଣ ନ ଥିଲା । ପାଷାଣୀ ପରି ମୁଁ ହୋଇ ଯାଇଥିଲି ନୀରବ, ନିସ୍ତେଜ, ମୂକ, ବଧିର ।

✽ ପନ୍ଦର ✽

ମାଳ !

କଣ ନୂଆବୋଉ ।

ଶୁଣ୍......

ଆଜ୍ କାହିଁକି ମୋତେ ପୁଣି ପ୍ରଲୋଭନ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଉଚ । ଜୀବନରେ କଣ ସୁଖ ସୁଆଦ କିଛି ନାହିଁ—ଇମିତି କ୍ଲେ ଜଳାଯିବ । ଜଳୁ—ଜଳିଲେ ତ ଶାନ୍ତି ନୂଆବୋଉ । ତାର ଭିତରେ ପାଇଛି ମୁଁ ତାଙ୍କର ଅମୃତଭରା ପରଶ ।

ଦୁଃଖ ମାଳ, ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲେ ମଣିଷ ବଞ୍ଚେ ନାହିଁ । ଭଙ୍ଗା ଘରକୁ ଟେକି ଜାଣିଲେ ଜୀବନ ସୁନ୍ଦର ।

ଟେକିଥିଲି ନୂଆବୋଉ । ଗଢ଼ିବି ମୁଁ ଜୀବନକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ହତଭାଗିନୀ ମୁଁ—ମରିଗଲେ ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ଛୁଟି ।

ଛୁଃ ମାଳ, ମଣିବାଣ୍ଟା ନାରୀର ସବୁ ଦୁର୍ବଳତାର ପରିଚୟ । ଗର୍ଭରେ ତମର ସନ୍ତାନ । ଛାରି ମୁହଁକୁ ଚାହୁଁ ଫେରିଚାଲ୍ ।

କେଉଁ ମୁହରେ ଗାଁକୁ ମୁଁ ଫେରିଯିବି ନୂଆବୋଉ, ପୁଣି ସଂସାର ପାତିବି । ଆଉ କଣ ମନ ଖୋଲି ହସ ହସି ପାରିବି ।

ମୁଁ ତ ପୁଣି ଦିନେ ଅତୀତକୁ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ହସି ହସି ତମରି ସ୍ନେହଭାଇଙ୍କର ହାତ ଧରିଥିଲି । ତମେ ସେ କଥା ଜାଣିନ ମାଳ ! କହିବି କହିବି ବୋଲି, ତମକୁ ଆଜି ଅବଧି କହି ପାରି ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀକ ଦୁର୍ବଳତା ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାପି ଧରିଛି, କହୁଛି ଶୁଣ ।

ଆଜକୁ ଠିକ୍ ସାତବରଷ ତଳେ । ଯଉବନର କାଉଁରୀ ପରଶ ଯେତେବେଳେ ଦେହ ମନରେ ବାଜି ଉଠିଲା—ସେତେବେଳେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଆୟତ୍ତ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମନ ପ୍ରାଣ ମୋର ପୁଲକି ଉଠିଲା --ଯଉଦିନ ବିଧୁବାବୁଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଦେଖିଲି । ବିଧୁବାବୁ ମୋର ବାପାଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଉମାକାନ୍ତବାବୁ ଜମିଦାରଙ୍କ ପୁଅ । ଆମ ଘରକୁ ସେ ଥରେ ଆସିଥିଲେ ବୁଲି—ଅନ୍ୟଥି ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାକୁ ଯାଇ ପହିଲି ଦେଖାରେ ସେ ମୋତେ କରି ନେଲେ ନିଜର ସେହି ଦିନଠୁ ସେ ବରାବର ଆମ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କରି ସ୍ନେହ ରଜ୍ଜୁରେ ଅପେ ଆପେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଗୋଡ଼ ଖସିଗଲା ଆହୁରି ତଳକୁ... ତାଙ୍କରି ପ୍ରେମ-ବହ୍ନିରେ ନିଜକୁ ଆହୁତି ଦେଲି । ଏକଥା ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ—ସେତେବେଳେ ବାପା ବିଧୁବାବୁଙ୍କ ସହିତ ମୋର ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ଉଠାଇଲେ । ଉମାକାନ୍ତ ବାବୁ ଖୁସି ହେଲେ—ବାହାଘର ଦିନ ସ୍ଥିର ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଯୋଗ ଭଉଣୀ, ମୋ ବାହାଘର

ଠିକ୍ ଗୃହ ଦିନ ଆଗରୁ ବନ୍ଧୁବାବୁ କଟକରେ ମଟର ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ । ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ମୁଣ୍ଡରେ—ଭାବିଲି ପ୍ରାଣ ହରାଇ ଦେବି । କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଗୋଟାଏ ମାସ ଗଲା ବେଦନାର ଲୁହରେ ଭସାଇ ଦେଲି । ଅତୀତକୁ ଭୁଲି ଭୁଲି ମନ ପଥର ହେଲା—ଜୀବନଟା ତିକ୍ତ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ବାପା ବୋଉଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇ ନିଜ ଜୀବନକୁ ସୁଖୀ କରିବାକୁ ମନର ସବୁ କଷ୍ଟ, ଦୁର୍ବଳତା ପୋଛି ପୁଣି ତମର ସୁରଭାଇଙ୍କର ହାତ ଧରିଲି । ଆଶା କରିଥିଲି ବନ୍ଧୁବାବୁଙ୍କୁ—କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟ କଣ ହେଲା । ପୁଣି ତ ମୁଁ ତମର ସୁରଭାଇଙ୍କର ହାତଧରି ସଂସାର କଲି—ମନ ଖୋଲା ହସ ହସି ପାରିଲି । ଉତ୍ତମ ଗଲା ମାଲା—ଅବାଧ ଦୁଅନା ।

ତଥାପି ବି ମନ କୁହୁ ନାହିଁ ନୂଆବୋଉ । ମୁଁ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ, ତମେ ଯାଅ ।

ଶୁଣ ମାଲା···ଚାଲ । ବଳ ମଞ୍ଜୁଷା ମନ ବଦଳାଉ ତମକୁ ଦେଖିବାକୁ କେତେ ଭଲ ସେ କହୁଥାନ୍ତି । ଅବହେଳା କରି ଗୋଟିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ନିଧିକୁ ହରାଇଲୁ—ଆଉ ଗୋଟିକୁ ପୁଣି ଜାଣି ଜାଣି ଛାଡ଼ ଦେଇ ଯିବୁ କିପରି ? ମୁଁ କାହାକୁ ଚାହିଁ ବଞ୍ଚିବି ମାଲା !

ଯା ମୁଁ ହିଁକୁ ଚାହିଁ ବଞ୍ଚିଥାନ୍ତି । ସେ ତ ନାହାଁନ୍ତି । ଆଉ ମୋ ପୋଡ଼ା ମୁହଁଟାକୁ ଚାହିଁ ନିଜର ସବୁ ଅମଙ୍ଗଳ ବରଣ କରିବ କାହିଁକି ନୂଆବୋଉ । ସେ ଯାଉଛନ୍ତି—ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମାଲା ବି ମରି ଯାଉଛି । ତମେ ଯାଅ ।

✽ ଶେଷ ପୋହଲ ✽

ଗର୍ଭରେ ତୁମର ସନ୍ତାନ—କୁଳର ପ୍ରଦୀପ । ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଲକ୍ଷିତ କରିବ ଖୁସି ହେଇ ଯିବ ମାଳ ! ମୋ ଖଣା—ଭାଇ ।

ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଝରିଲା ।

ଛି ମାଳ କାନ୍ଦୁଛ । ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ନୂଆବୋଉ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଧରି ମନର ବେଦନାକୁ ହାଲୁକା କରିବାକୁ ଖାଲି ଲୁହ ଢାଳି ଦେଉଥିଲୁ । ସୁରେଶର ଉପାଧ୍ୟାୟଙ୍କୁ ନେଇ ଆସି ଦ୍ୱାର ଦରଜାରେ ଛିଡ଼ା ହେଇ ଡାକିଲେ, ମାଳତୀ ନେଇ ଚାଲିଲ ଅସୁ ବାପା—ଗାଡ଼ି ସମୟ ହେଇ ଗଲାଣି ।

ନୂଆବୋଉ ମୋ ହାତ ଧରି ଟାଣିଲେ, ଚାଲ ମାଳ । ଆଖିରେ ତାଙ୍କର ଛଳଛଳ ଲୁହ—କରୁଣ ବେଦନା ଭରା ସ୍ୱର ।

କହିଲି, ନୂଆବୋଉ ତମେ ଯାଅ । ଆଉ ଏ ଅଲୋଡ଼ା ଜୀବନକୁ ବାନ୍ଧିବା ଯାଗା କରୁଛ ।

ଜୀବନ ଅଲୋଡ଼ା ନୁହେଁ ମାଳ···ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଖୁବ୍ ବେଶୀ । ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଝଡ଼ ତୋଫାନ ଭିତରେ ଜୀବନ ପୁଣି ନୂଆ କରି ହସି ଉଠେ ମାଳ···ସବୁ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ବଳତା ମନରୁ ପୋଛି ଦେଇ ସାହସ ବାନ୍ଧ ।- ସୁରେଶର ପଦାରୁ ଡାକିଲେ, ଡେରି ହେଲା ଚାଲିଲ ଅସୁ ବାପା, ନୂଆବୋଉ ହାତଧରି ମିନତିଭରା ଗଳାରେ କହିଲେ, ଚାଲ···ଆଗକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲି । ନୂଆବୋଉଙ୍କ ବେଦନା ମଉଳା ମୁହଁରେ ଫୁଟିକି ଉଠିଲା ଅପାର ଶାନ୍ତି ଭରା ପରି କ୍ଷୀଣ ମଧୁରହସ ।

✲ଶେଷ ପତ୍ର✲

\+ + +

ଏର ପରଗତ ଗାଁ ମାଟିକୁ ଫେରି ଆସିଲି । ଆଜି ମୁଁ ଜମିଦାର ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର ବୋହୂ । ନୂଆବୋଉ ମୋର ଯା । ଶାଶୁ, ଶଶୁର, ଯା ସମସ୍ତେ ଆଜି ମୋତେ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଏତେ ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ ବି ମୁଁ ଜୀବନରେ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ପାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ବା'ର ଅଭାବ ହାତେ ହାତେ ଅନୁଭବ କଲି । ଆଖିରୁ ତଳ ଲୁହରେ ମନର ଦରାଣ ଟିକିଏ ବି କମିଲା ନାହିଁ ।

ହିରଣୀର ଭାଗ୍ୟ ଆଜି ଫେରିଛି । ପୁଣି ତା ସ୍ୱାମୀ ତାକୁ ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଛି । କାଲି ସକାଳେ ସେ ହେବ ଗୋଟିଏର ମା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ··· ମୋ ଜୀବନର ଜଳାଣି ଦେଇ ମୋତେ ଭସାଇ ଦେଇଛି ଦୁଃଖର ଅଥଳ ଦରିଆକୁ । କୂଳ ପାଇବା ଆଉ ଆଶା ନାହିଁ । ପ୍ରାଣ ଉଡ଼ିଲା ଜୀବନଟା ହଜିଗଲେ ସବୁ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ଛୁଟି । ଏପା କେତେ ଦୁଃଖାନ୍ତ —ଭୋଗିଥିରେ ମନ ମାନେନାଁ ।

\+ + +

ସମସ୍ତଙ୍କ ସୁଖ ବଢ଼ିଯାଇଛି ।

ଆଜି ମୋ ପୁଅର ଏକୋଇଶା । ଚୌଧୁରୀ ବଂଶର କୁଳର ପ୍ରଦୀପ ହସି ଉଠିଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ଘରଆଡ଼େ ଉତ୍ସବର ଧୁମ ଲାଗିଛି । ଯା, ଶାଶୁ, ଶଶୁରଙ୍କର ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁନାହିଁ । ଆନନ୍ଦରେ ଗାଁ ସାରା ମୁଖରିତ କରି ବାଜା ବାଜୁଛି । ଖାଇବା ପିଇବାର ଧୁମ ଲଗିଛି

ସମସ୍ତେ ମନ ଖୋଲି ହସ ହସୁଚନ୍ତି । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ହସି ପାରୁନାହିଁ । ଅତୀତ ଆସି ଆଖି ଆଗରେ ଅଳ୍ପ ଜାଳୁଛି । ଜୀବନର ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷଯାଏ ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା ସବୁ ଦେଖାଯାଉଛି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ । ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଗୁଡ଼ା ମୋ ମନକୁ ଖାଲି ବିଚଳିତ କରି ପକାଉଛି । ଶୋଇ ଶେଯର ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ବହେ କାନ୍ଦିଲି । ମନକୁ ମନ କହିଲି, ହେ ଦେବତା ମୋତେ ତାଙ୍କର ବାଟରେ ନେଇ ଯାଅ—। ଆଉ କାହିଁକି ମୋତେ ଦୁନିଆର ପ୍ରବଞ୍ଚନା ଭିତରେ ବୁଡ଼ାଇ ରଖୁଛ । ତାଙ୍କରି ପରି ମୋ ଜୀବନକୁ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ କରି ସୁନ୍ଦର କରି ଦିଅ—ଏହାହିଁ ମୋର କାମନା—ଏହାହିଁ ମୋର ଶାନ୍ତି ।

ଆଖି ... ଦନର ନୂଆବୋଉ, ଅଜାର ଅପା ।

କାନ୍ଦୁଚ ମାଳ ।

ହଁ ଅପା, ଆଜି ଆଉ ନିଜକୁ [illegible] ଯାଉଁ । ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଚି ମୋତେ କମିତ ଏଥିରୁ ତାଙ୍କରି ବାଟରେ ନିଅ ନିଅନ୍ତୁ । ଯାଙ୍କ ପାଇଁ ମରୁ ମରୁ ବଞ୍ଚିଥିଲି—ସେ ଆଜି ତମର କୋଳରେ ଅପା । ତମେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ନେହ ଦେଇ ମଣିଷ କର । ମତେ ଏଥିରୁ ଛୁଟି ଦିଅ । ମୁଁ ଟିକିଏ ମନଭରି କାନ୍ଦେ ।

ଛି ମାଳ, ସୁନା ଭଉଣୀଟା ପରି · ·ଆଜି ପର୍ବ ଦିନରେ କାନ୍ଦନ୍ତି ?

ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଦେଲେ ।

* ମନର ଗୋଟେ ଆଶା *

ଜନାଉଛି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଦୃଷ୍ଟି ଲକ୍ଷ ଥାଉ ଗଣ ଅର୍ପିତ ମୋର ବେଦନାର ସମାପ୍ତି ଦେଇ······

ଭକ୍ତା ଭବନ
କଟକ

ଶୁକଦେବ ସାହୁ

ସମାପ୍ତ

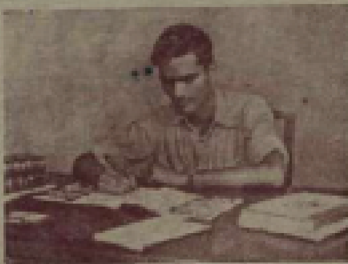

ଅନେକ ଓ ଅନେକ ଲେଖକ...
ମନର ଯେତେ ଆଶା ଯେତେ...
ମେଲେ ବନ୍ଧୁ ଓ ବାନ୍ଧବୀ...
ରେ ଗୁପ୍ତ ସେମାନେ ଦେଇ...
ହୋଇଥିଲେ— ସେମାନଙ୍କ ସେମାନ...
ଦ୍ୱାରା "ମନର ଯେତେ
ଆଶା"ର ପରିକଳ୍ପନା ।

ମନର କଳ୍ପିତ ଆଶା ଯେବେ ବାସ୍ତବର ରୂପ ନିଏନା—ସେତେବେ ସେତିକି ସ୍ୱପ୍ନର ଭୁଲିଯା ଏକ ଦୂରର ଧରଣୀ । ଏହାପରେ ... ପ୍ରକୃତିର ସୀମାରେଖା । ଏହି ଜୀବନର ଅନନ୍ତ ପ୍ରେମର ... ଲେଖକଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ ଦର୍ଶାଇବାର ପ୍ରୟାସ ।

କିନ୍ତୁ ମଣିଷର ଆଶା ସ୍ୱପ୍ନର ଶେଷହେଉ । ହୃଦାଜିର ... ଜାତିର ଶୃଙ୍ଖଳ, ଧନର ଅଭିଳାଷ ସହିତ ... ଜାଲଛୋଡ଼ି ଦିଏ । ମନ ଭୁଲିବ ଆଜି ଭଳି ... ଅଜା... ଯାଉଛି—ଯାଉ ! ତୁମେ ନୂଆକରି ... । ... ସ୍ରୋତରେ ସେ ନିଜକୁ ଭସାଇ ... ଅଜାଣ ... ... ଅଥଚ ଆସିରେ ... ... ଆଶା ଲିଭି—ହାୟ ଯାଉଛି... ... ଉଦ୍‌ଘାଟନ । 'ମନର ଯେତେ ଆଶା' ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେମାନଙ୍କ... ସଫଳ ଜୀବନର ଦୃଢ଼ ଆସିଥିବା ଆଶା ଲହରର ଅଳକ୍ଷ୍ୟ... ଧାଇଁଦିଏ । ସେ ଧାର ସେତେ ସେତେ ହୃଦୟର କଳ୍ପୁଳି ଖୋ... ଦିଏ—ଆଜି ଲଗାମ ଛୁଟିଲା ମନଟାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଅଜାଣ... ଖୋଜିବାକୁ କହେ ।

ଜନତା ଭବନ, କଟକ
ତା ୧୫ । ୨ । ୫୨

ଶୁକଦେବ ସାହୁ

ପ୍ରକାଶକ—ପ୍ରକାଶ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, କଟକ-୩